

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
39 M A
8

EPISTOLAE

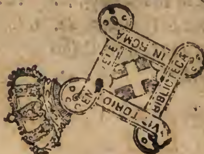
ALIQVOT ILLVSTRES, GRAVES & eruditæ, extra bibliorum canonem licet, Apostolicæ tamen ac piæ, pleneq; integris fidei nostræ rationibus, ab ipso scilicet Christo, Paulo, Apostolorũ discipulis, atq; aliquot alijs Apostolicis uiris (ut à celebribus auctoribus memoriæ proditum est) æditæ. Raræ lectionis, & dignæ quæ potissimum hoc nostro sæculo omnium terantur manibus. Quarum indicem uersa tibi pagella indicabit.

Harum quædam paucis adeo, hoc est, uix nouem retro annis in arca Saxea, sub terram defossæ, in sacrario ædis diui Petri urbis Lemouicæ recens repertæ sunt.

M. D. XXIX.

EN Christiane lector, proferimus hic iam tandem tibi, rarum pietatis ac sanioris doctrinæ thesaurũ, partim ex aliorum scrinijs erutum, partim uero non ita multum antea, uel casu, uel si ita mauis prouidentia & consilio Dei, magis quàm nostro studio aut solertia repertum. Cuius tu supellectilem ubi comparaueris, atq; é cottidiano usu familiarem tibi feceris, mirum quantum lucri simul atq; ornamenti accessurum hinc sit, cum religionis ergo, tum animo tuo, alioqui ad pietatem probe instituto. Inuenies enim hic pleraq; simplicius liberiusq; multo tradita esse, quàm factum sit hactenus à supercíliosis ἐθελοθρησκέιων καὶ δευτεροσέων uindicatoribus. Deinde etiam firmius expeditiusq; & exposita & stabilita multa, quàm ut à quocunq; audaculo, & nihil non sibi permittente, uel conuelli, uel obscurari etiam, inq; sensum reprobum detorqueri poßint, quorũ omnium gustum, simul atq; iudicium tibi pie lector proponimus, permittimusq;. Quòd si quid ad huius suppellectilis plenã congeriẽ adhuc tibi deesse uidetur, quod tua opera sarciri potest, fac illud in communem studiosorũ utilitatem, é situ carieq; erutum, publico inferas & multorum uotis cõmunices, ut enim nulla nobis propior ad ueram pietatem semita proposita eße uidetur, q̃ quæ nobis à nostræ religionis ducibus, ceu præambulonibus & præmonstrata attritaq; est, ita nihil in literarũ monumentis, uel augustius putamus, aut maiestatis magis suspi

ciendæ uenerandæq;,quodq; ad scripturæ auctoritatem proximius accedat,q̃ hoc scriptionis genus, adeoq; ep̃læ ab his æditæ, qui sanæ doctrinæ formam ab ipsis hausерunt Ap̃lis,nouellæq; eorũ plantationi, adeoq; ecclesijs recens institutis primi præfuerunt,de quarũ numero hasce tibi ad præsens damus, daturi post hac alias, ubi has tibi arrisisse uidebimus. Tu interim illis fœliciter fruere,atq; in CHRISTO *æternum uale.*

EPISTOLA BEATISSIMI PAVli Apostoli,ad Laodicenses.

Aulus Apostolus non ab hominib. neq; per hominem,sed per Iesum Christum. Fratrib. qui estis Laodiciæ. Gratia uobis & pax à Deo patre nostro,et domino Iesu Christo.Gratias ago Christo,per omnẽ orõem meam,q̃ permanentes estis & perseuerantes in operibus bonis,promißionem expectantes in die iudicij. Neq; disturbent uos quorundam uaniloquia insimulantium ueritatem, ut uos auertant à ueritate Euangelij, quod à me prædicatur. Et nunc faciet Deus,ut qui sunt ex me,ad perfectum ueritatis Euãgelij sint deseruientes,& benignitatem operum facientes,q̃ sunt salutis uitæ æternæ. Et nunc palam sunt uincula mea quæ patior in Christo,in quib. lætor & gaudeo

& hoc mihi est ad salutem perpetuam, quod factum est orationibus uestris, administrante spiritu sancto. Siue p uitam, siue per mortem, est mihi uiuere uita in Christo, & mori gaudium, & ipse in uobis faciet misericordiam suam, ut eandem dilectionem habeatis, et sitis unanimes. Ergo dilectißimi ut audistis præsentiam domini, ita sentite & facite in timore, & erit uobis uita in æternum. Est.n. deus qui operatur in uobis. Et facite sine peccato, quæcumq; facitis. Et quod optimū est dilectißimi, gaudete in domino Iesu Christo, & cauete omnes sordes in omni lucro. Omnes petiones uestræ sint palam apud Deum. Estote firmi in sensu Christi, & quæ integra, & uera & pudica, & casta. & iusta, & amabilia sunt facite. Et quæ audistis, & accepistis in corde retinete, & erit uobis pax. Salutate omnes fratres in osculo sancto. Salutant uos omnes sancti. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu uestro. Amen. Hanc facite legi Collossensibus, & eam quæ est Collossensium uobis.

SENECA PAVLO S.

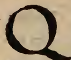
CRedo Paule tibi nunciatum, quid sermonis heri cum Lucillio de Apocryphis, & alijs rebus habuerimꝰ. Erant quidam disciplinarum tuarum comites mecum, nam in hortos Salustianos secesseramus. Quo in loco, ij de quibus dixi, alio tendentes, occasione nostri, uisis nobis adiuncti sunt. Certe q̄, præsentiam tuam optauerimus, & hoc scias uelim. Libello

tuo lecto, id est de plurimis aliquas literas, quas ad ciuitatem aliquam seu prouinciæ caput direxisti, mira exhortatione uitam moralem continentes, usq; refecti fuimus. Quos sensus nõ puto ex te dictos, sed per te, certe aliquñ & ex te, & per te, tanta est. n. maiestas earum rerum, tantaq; generositate clarent, ut uix suffecturas putem ætates hominum, quibus institui perficiq; poßint. Bene te ualere frater cupio.

PAVLVS SENECAE. S.

Literas tuas hilaris heri accepi, ad quas rescribere statim potui, si præsentiã iuuenis quem ad te missurus eram, habuissem. Scis. n. quãdo, & per quem, & quo tempore, & cui quid dari, cõmittique debeat. Rogo ergo, ne putes neglectum, dum personæ qualitatem inspicio. Sed q; literas à uobis alicubi bene acceptas scribis, me fœlicẽ arbitror tanti uiri iuditio. Neq;. n. hoc diceres, censor, sophista, magister tanti principis, etiã oĩm, nisi q̃a uera dicis. Opto te diu bñ ualere.

SENECA PAVLO. S.

Vædam uolumina ordinaui, & eis diuisionib9 suis statum feci, ea quoq; Cæsari legere sum deliberatus. Et si modo sors prospere annuerit, ut nouas aures accommodet, eris forsitan et tu præsens. Sin aliâs, reddam tibi diem, ut hoc opus inuicem inspiciamus, & poßim ei non prius hanc ædere scripturam, quàm tecum conferam. Si modo impune hoc fieri posset, ut scires, non

te præterirem. Vale Paule Chariβime.

PAVLVS SENECAE. S.

Quoties literas tuas audio, præsentiam tui cogito, nec aliud existimo, q̃ omni tempore te nobiscum esse, Cum primũ itaq; uenire cœperis, nos inuicem & è proximo uidebimus. Bene ualere te opto.

SENECA ET LVCILLIVS PAVLO. S.

Nimio tuo angimur seceſſu. Quid eſt, uel quæ te res, remoratum faciunt? Si indignatio domini, q̧ à ritu & ſecta ueteri receſſeris, & alios rursus conuerteris, erit poſtulandi locus, ut raitone factum, non leuitate hoc exiſtimet. Vale Paule chariβime.

PAVLVS SENECAE ET LVCILLIO. S.

DE ijs quibus mihi ſcripſiſtis, nõ licet arundine et atramento loqui. Quarum rerum altera, notat & deſignat aliquid, altera euidenter oſtẽdit, præcipue cum ſciam inter uos eſſe, hoc eſt apud uos & in uobis, qui me intelligunt. Honor omnib. *habendus eſt tanto magis, quanto indignandi occaſionem captant, quibus ſi patientiam demus, omni modo, eos ex quacũq; parte uincemus, ſi mõ ij ſunt q̃ pœnitentiã ſui gerãt.* Bene ualete.

ANNEVS SENECA PAVLO & Theophilo. S.

PRofiteor me bene affectum lectione literarum tuarum, quas Galathis & Corinthijs Acheis miſiſti, Et ita inuicẽ uiuamus, ut & cum honore diuino eas im

pleamus. Spūs.n. sanctus in te, & supra te, excelsos sublimes, & satis uenerabiles exprimit sensus. Vellem itaq; cum res eximias proferas, ut maiestati earū, cultus sermonis non desit, Et ne quid frater tibi surripiam, aut cōsciemiæ meæ debeam, confiteor Augustum sensib. tuis ꝑmotum. Cui læto uirtutis in te exordio, ista uox fuit. Mirari se posse, ut qui non legittime imbutus sit, taliter sentiat. Cui ego respondi, Solere deos, ore innocentium effari, aut eorum qui præuaricari doctrina sua non possunt. Et dato ei exemplo Vatinij hominis rusticuli, cui cū duo uiri apparuissent in agro Reatino, qui postea Castor & Pollux sunt nominati, satis instructus uidetur. Vale.

PAVLVS SENECAE.

Licet non ignorem Cæsarem nostrum rerum admirandarum (si quando desunt) amatorem esse, ꝑmittes tamen te non ledi, sed admoneri. Puto.n. te grauiter fecisse, ꝙ ei in notitiam perferre uoluisti, quod ritui et disciplinæ eius sit contrariū. Cum ille gentium deos colat. quid tibi uisum sit, ut hoc eū scire uelles, nisi nimio amore mei fecisse te hoc existimem? Rogo ergo te, in futurū ne id agas. Cauendū.n. est, dum me diligis, offensam dominæ facias, cuius quidē offensa, nec oberit si perseuerarit, neq; si non sit, proderit, si est regina, non indignabitur, si mulier offendetur. Bene uale.

SENECA PAVLO S.

Scio te non tam tui causa commotum literis, quas

ad te dedi, de æditione literarum tuarum Cæsari, quàm natura rerum, quæ ita mentes hominum ab omnibus artibus, & moribus rectis reuocat, ut hodie non admirer, quippe ut is, qui multis documentis hoc iam notißimum habeam. Igitur nunc agamus, ut si quid in prætorio factum est, facile ueniam irroges. Misi tibi librũ de uerborũ copia. Vale Paule charißime.

PAVLVS SENECAE.

*Q*Voties tibi scribo, et nomen meũ tibi subsecũdo, grauem, & sectæ meæ, & incongruam rem facio. debeo enim (ut sæpe ꝓfessus sũ) omnibus omnia esse, & id obseruare in tua persona, qđ lex Romana honori senatus concessit, perlecta epistolá ultimum locum eligere, ne cum aporia & dedecore, cupiam efficere, quod mei arbitrij fuerit. Vale. Paulus.

SENECA PAVLO.

*A*Ve mi Paule charißime. Si mihi, nominiq; meo, omnibus modis non dico fueris iunctus, sed necessario mixtus, actũ erit de tuo Seneca. Cum sis igitur uertex, et altißimum omnium mõtium cacumẽ, non ergo uis læter, si ita tibi sim ꝓximus, ut alter similis tui iudicer?. Haud itaq; te indignum prima fronte epistolarum nominandum sentias, ne non tam tentare me quàm ludere uidearis, quippe qui scias te ciuem esse Romanũ. Nam qui meus, tuus & qui apud tuos, tuus est locus, uelim ut apud meos, meus. Vale mi Paule charißime.

SENECA PAVLO.

AVe mi Paule charissimæ. Putas ne me cōtristari et luctuosū eē, quòd de inocētia uestra subinde suplicium sumatur? deinde quòd tam dure, tanq̄ obnoxios reatui, uos omnis populus iudicet, putans à uobis fieri quod urbi contrarium sit; Sed feramus æquo animo, & utamur foro, quod sors concesserit, donec inuicta fœlicitas finem malis imponat. Tulit & priscorum ætas Macedonem Philippi filium, persam Dariū, & Dionysium, nostrū quoq; Caium Cæsarem, quibus quicquid libuit, licuit. Incendium urbs Romana manifeste unde sæpe patiatur constat. Sed si effari humilitas potuisset, quid causæ sit, & impune in his tenebris loqui licuisset, iam omnes omnia uiderent. At Christiani & Iudæi q̄si machinatores incēdij, supplicio affici solent. Grassator ille quisquis est, cui uoluptas est carnificina, & mendatium uelamentum, tempori suo destinatus est, & ut optimus quisq; unum pro multis donatum est caput, ita et hic donatus pro omnibus igni cremabitur CXXXII. domus, Insulæ. IIII. sex diebus arsere, septimus pausam dedit. Bene ualere frater te opto.

SENECA PAVLO.

Ve mi paule. Allegorice & ænigmatice multa à te usq; quaq; conduntur opera. Et ideo rerum & munerum tanta uis tibi tributa, non ornamento uerborum, sed cultu quodam deco

randa. Nec uereare, quòd sæpius te retineo dixisse multos, qui talia affectent, sensus corumpere, rerum uirtutes eneruare. Verum mihi cōcedas uelim, latinitati morem gerere, honestis uocibus speciem adhibere, ut generosi muneris concessio, digne à te possit expediri. Bene uale.

PAVLVS SENECAE.

Erpendenti tibi ea sunt reuelata, quæ paucis diuinitas concessit. Certus igitur iam ego sum, quòd in agro fertili semen fortissimum sero, non quidem materiam quæ corrumpi uidetur, sed uerbum dei, stabile, deriuamentum boni crescentis et manentis in æternum. Quod prudentia tua assecuta est, indeficiens fore debebit, & Ethnicorum & Israelitarū obseruationes censere uitandas. Nouum te authorem fecerис Christi Iesu, præconijs ostendendo rhetoricis irreprehensibilem sapientiā, quā propemodum adeptus, regi temporali, eiusq; domesticis, atq; fidis amicis insinuabis, quibus aspera & ægre captabilis erit persuasio, cū pleriq; eorum minimæ flectantur institutionibus tuis. Quibus uitale commodum sermo dei instillat, nouum hominem sine corrumptela, perpetuamq; animam parit ad deum istinc recte properantem. Vale Seneca charissime nobis.

EPISTOLA ABAGARI REGIS AD dominū Iesum missa Hierosolimā per Ananiam cursorē.

ABagarus Velzamæ filiꝰ Toparca Iesu ſaluatori bono qui apparuit in locis Hieroſolimorum ſalutem. Auditum mihi eſt & de te, & de ſanitatibus quas facis, quòd ſine medicamentis aut herbis fiant iſta per te, & quód uerbo tantũ, cæcos facis uidere, claudos, ambulare, & lepro ſos mundare, & immundos ſpiritus, ac dæmonia eijcis, & eos qui longis ægritudinibus affliĉtantur curas & ſanas. Mortuos quoq; ſuſcitas. Quibus omnibus auditis, id ſtatui in animo meo, unum eſſe de duobus, aut quia tu ſis deus, & deſcenderis de cœlo, ut hæc facias, aut quod filius dei ſis qui hæc facis. Propterea ego ſcribens rogauerim te, ut digneris uſq; ad me fatigari, & egritudinem meam, qua iam diu laboro curare. Nam & illud comperi, q; Iudæi murmurant aduerſum te, & uolunt tibi Inſidiari. Eſt autem ciuitas mihi parua qdem, ſed honeſta, q̃ ſufficiat utriſq;.

EPISTOLA RESCRIPTA AB IESV per Ananiam curſorem, ad Abagarum Toparcam.

BEatus es, qui credidiſti in me, cum me ipſe nõ uideris. Scriptum eſt enim de me, quia hi qui me uident, non credent in me, & qui non uident me ipſi credent & uiuent. De eo aũt quod ſcripſi

sti mihi, ut ueniam ad te, oportet me oīa, propter quæ missus sum, hic explere, & postea q̄ impleuero, recipi me ab eo, à quo missus sum. Cum ergo fuero assumptus, mittam tibi aliquem, ex discipulis meis, ut curet egritudinē tuam, & uitam tibi, atq; his qui tecum sunt, præstet.

DIVI CLEMENTIS AD IACObum fratrem domini Epistola prima.

Clemens Iacobo fratri domini, & episcopo episcoporū, regenti Hebræorum sanctam Ecclesiam in Hierosolomis. Sed & omnibus ecclesijs, quæ ubiq; Dei prouidentia fundatæ sunt, cum presbyteris & diaconib. & cæteris omnibus fratribus, pax sit semper. Notum tibi facio domine, quia Simon Petrus, qui uere fidei merito & integræ prædicationis obtentu fundamentum esse ecclesiæ definitus est, qua de causa, etiam domini ore diuino, cognominatus est Petrus, qui fuit primiciæ electionis domini, Apostolorum primus, cui & primo deus pater filium reuelauit, cui & Christus competenter beatitudinem contulit, qui & uocatus est, & electus, conuiua domini, & comes electus, tanq̄ bonus, & probatissimus discipulus, qui occidentem, obscuriorem mundi plagam, uelut omniū potentior, inluminare preceptus est, quiq; integre potuit implere preceptū. Sed quousq; sermonē protraho, fugiens indicare, quod triste est, quod quidem necesse est, licet tarde proferre. Hic deniq; ipse Petrus, qui pro immensa charitate, quam erga oēs hoīes gerebat

palam cum omni fiducia, aduersanti etiã tyranno totius mundi, bonum prædicari nõ destitit, et regem omniũ sæculorũ, p orbem terræ, et usq; ad ipsius Romanæ *huius urbis notitiã, ut etiã ipsa saluaretur inuexit, hic inquam* pro pietate patiendo præsentem uitã finiuit. In *ipsis aũt diebus, quibus uitæ finem sibi imminere præsensit, in conuentu fratrum positus, adprehensa manu mea, repente consurgens, in auribus totius ecclesiæ hæc ptulit uerba.* Auditæ *me fratres & conserui mei, quoniã sicut edoctus sum ab eo, qui misit me dño, & magistro* Ihesu Christo, *dies mortis meæ instat. Clementem hunc* Episcopum *uobis ordino, cui soli meæ prædicationis & doctrinæ cathedram credo, qui mihi ab inicio usq; ad finẽ comes in omnibus fuit, et p hoc ueritatẽ prædicationis meæ totius agnouit, q in oĩb. tentationib. meis socius extitit, fideliter p seuerans, quẽ ex præteritis expertus sum deum colentẽ & homines diligentem, castum, discendi studijs deditũ, sobrium, benignum, iustum, pacientem, scientem ferre nõ nullorum, etiam ex his qui in uerbo dei instruuntur, iniurias.* Propter *quod ipsi trado, à domino mihi datam potestatem ligandi atq; soluendi, ut de omnibus quibuscunq; decreuerit in terris, hoc decretum sit & in cœlis.* Ligabit *enim quod oportet ligari, & soluet quod expedit solui, tanq̃ qui ad liquidum ecclesiæ regulam nouerit.* Ipsum *ergo audite, scientes quia quicunq; contristauerit doctorem ueritatis, peccat in* Christum, *& patrem om-*

nium exacerbat deum, propter quod & uita carebit. Ipſum autem qui præeſt cæteris, oportet medici uicem agere, & non feræ beſtiæ furore commoueri. Hæc eo dicente, ego procidens ad pedes eius, rogabam, excuſans me, & declinans honorem cathedræ, ſimul & poteſtatem. At ille reſpondens, pro hoc, inquit, ne me rogaueris, hoc enim fieri ſtatutum eſt mihi, & eo magis quo excuſas, quia hæc cathedra, eum qui cupit eam, & audaciter expedit, non requirit, ſed ornatum moribus, & in uerbo Dei eruditum. Quo ſi eſſet alius melior, qui mihi adiutor tam ſedulus adſtitiſſet, aut tam plene doctrinæ meæ rationem cœpiſſet, ſed & eccleſiaſticas diſpoſitiones, à me tam plene didiciſſet, habens alium talem, non te cogerem bonum opus ſuſcipere nolentem. Superfluum ergo eſt alium quærere, cum primicias eorum qui ex gentibus per me ſaluantur, & præcipue huius urbis, te primum obtulerim deo. Sed & aliud intuere, quia ſi periculum peccati timens, ſuſcipere refugis eccleſiæ gubernacula, certus eſto quia amplius peccas, qui populum Dei, uelut in fluctibus poſitum & periclitantem, cum poßis iuuare ſubterfugis, tui tantummodo habens conſiderationem, & non quod in commune & omnibus expedit prouidens. Sed certus eſto, quòd neceſſe eſt te ſuſcipere omne periculum, quia nec ego pro ſalute omnium, ab obſecrando ceſſabo. Quanto ergo citius mihi acquieueris, tanto me citius mœroris & tri-

ſtitiæ labore reuelabis. Noui etiam hoc ô Clemens, quòd tibi tædia & moleſtias, pericula etiam & oppro- bria ineruditi uulgi indociliſque conciliem, quæ tu ta- men ſcio quòd fortiter & conſtanter feras, reſpiciens ad illam ſpem, quæ tibi apud Deum patrem præparat coronam. Sed & illud te cupio mecum iuſta ratione perſpicere, quando maxime opera tua indiget Chri- ſtus, nunc cum inimicus aduerſus ſponſam eius commo- uet bellum, nam in futuro tempore, quando iam Chri- ſtus poſt uictoriam triumphabit, nec ultra ullius ope indigebit. Quis non etiam parui ſenſus intelligat, quòd iſtud eſt temporis, in quo operam tuam Chriſtus requiret? Tota igitur mente, in præſente neceſſitate, præ- be operam tuam & auxilium in prælijs exhibere regi optimo, remunerationes magnificas poſt uictoriã reddi- turo. Libẽter ergo ſuſcipe Epiſcopatus officiũ, eo maxi- me, quòd eccleſiaſticas diſpenſatiões à me probabiliter didici- ſti, ut ſalus eorũ, qui per nos confugerunt ad deum, nequaquam uacillet. Veruntamen & breuiter te de ipſius diſpenſa- tionis ordine corã omnib. admonere neceſſarium duco. Te quidẽ oportet irreprehenſibiliter uiuere, & ſummo ſtudio niti, ut omnes uitæ huius occupationes abijcias, ne fideiuſſor exiſtas, ne aduocatus litium fias, neue in ulla ali- qua occupatione prorſus inueniaris, mundialis negotij cuiuſcunque occaſione perplexus, neque enim iudicẽ aut cogni- torẽ ſæculariũ negotiorũ hodie ordinare uult Chriſtus

uti

*uti ne præfocatus præſentibus hominũ curis, non poſſis
uerbo dei uacare, & ſecundum ueritatis regulam, ſecer
nere bonos à malis. Iſta namq; opera, quæ tibi minus
congruere ſuperius expoſuimus, exhibeant ſibi inuicem
diſcentes, id eſt layci, & te nemo occupet ab his ſtudijs
per quæ ſalus omnibus datur. Sicut enim tibi impietatis
crimen eſt, neglectis uerbi dei ſtudijs, ſolicitudines ſuſci
pere ſæculares, ita unicuiq; laycorum peccatum eſt, niſi
inuicem, ſibi etiam in his quæ ad cõmunis uitæ uſum per
tinent, operã fideliter dederint. Te uero ſecurum face-
re ex his, quibus nõ debes uacare, omnes cõmuniter ela-
borẽt, quòd ſi forte à ſemetipſis hoc layci nõ intelligũt,
per diaconos edocendi ſunt, ut tibi ſolius eccleſiæ ſolici-
tudinem derelinquant, quo ipſam ut dignum eſt, diſpen-
ſare ſufficias, & ueritatis uerbo abundantius poſſis &
ſtudioſius deſeruire, ſi enim mundalibus curis fueris oc-
cupatus, & teipſum decipies & eos qui te audiunt, nõ
enim poteris quæ ad ſalutem pertinent, plenius ſingulis
quibusq; diſtinguere. Et ex eo fit, ut & tu, tanquam
qui nõ docueris quæ ad ſalutem pertinent hominum, pu-
niaris, & diſcipuli per ignorantiam pereant. Iccirco er-
go tu quidem ad hoc ſolũ uacato, uti oportune, & ſine
intermiſſione doceas uerbum dei, per quod ſalutem con
ſequi poſſint, illi uero cum tãta reuerentia tua uerba ſu-
ſcipiant, ut qui ſciant legatum te & præconẽ eſſe uerita-
tis, & quodcunq; ligaueris ſuper terram, eſſe ligatum*

in cœlo, & quæcunque solueris, etiam & ibi esse soluta, quandoquidem & tu, ut dixi, quæ optet ligabis & quæ expedit solues. Ad te quidem qui præes ista sint monita, & his similia. Ad presbyteros uero sint ista, ante oĩa ut pudicitiæ studentes, adolescentes nuptijs iungãt, quo calorem feruentis ætatis coniugali lege præueniant, sed ne in prouectioribus quidem curam habere huiusmodi negligant, quia in multis, etiam cũ senuerit corpus, concupiscentia uiget. Ne forte ergo fornicationis labes occasione accepta, tanquam uenenum pessimum serpat in uobis, cauere & anteuenire necessiarium est, ne quod in uobis adulterij occultum coalescat incendium, & qđ in omnibus peccatis adulterio grauius? secundum namque in pœnis obtinet locum, quoniamquidem primum illi habent, qui aberrant à deo, etiamsi sobrie uixerint. Propter quod uos ó presbyteri ecclesiam excolite, & adornate sponsam Christi ad pudicitiam, sponsam autem dico omnem ecclesiam, idest, congregationem credentium, quæ si pudica fuerit inuenta ab sponso suo, ingentibus ab eo donis & muneribus honorabitur, & uos uelut ministri sponsæ, & amici sponsi, ingenti gaudio ac lætitia perfruemini. Si uero sponsa hæc reperta fuerit cõmaculata peccatis, ipsa quidem tanquam indigna trudetur à regalibus thoris. Vos autem pœnas dabitis, si forte per uestram negligentiam, uel desidiam obrepserit cõtagio sæua peccati, Iccirco igitur ante omnia so

brietatis & pudicitiæ solicidudinem gerite, ualde enim apud deum graue crimen ducitur fornicatio, cuius species quidem sunt plures, sicut et ipse uobis Clemens diligenter exponet. Verum prima species adulterij est, uirũ propria solummodo uxore non esse contentum, & mulierem non proprio tantum seruare se uiro. Si ergo castus fuerit quispiam, potest & humanus & misericors fieri, per quod & ipse æternã à deo misericordiam consequatur. Sane sicut adulterium uenenum cunctis malis perniciosius est, ita amor fraternus & charitas totius boni fastigium tenet. Et ideo diligite omnes fratres uestros, & cum religione ac misericordia respicite ad omnes. Orphanis exhibite uosmetipsos parentes. Viduis uirorum curam impendite, cum omni castitate quæ necessaria sunt prebentes, iuniores tamẽ uiduas nuptijs copulate, his qui ignorant artificia exquirite honestas aliquas occupationes, quibus uictum necessarium quærant, artificibus uero opera prouidete, debilibus misericordiam facite. Scio autem hæc omnia facturos uos, si charitatem præ cæteris ante omnia in uestro corde defigatis, cuius charitatis recipiendæ, & habẽdæ maximũ erit fomentum, si frequenter inter uosmetipsos, cõmunem cibum uestrum mensamque facitis, & in quantum unusquisque præualet, crebrius panes ac sales suos cũ fratribus sumat, per hæc enim precipue charitas comparatur, & causa totius boni, in huiusmodi cõmunione con-

sistit, ubi autem bonitas & pax, ibi & salus. Propter *quod communes facite cibos uestros, cum his qui secundum deum fratres sunt, quia per hæc temporalia beneficia, pacis & charitatis fructibus, gaudia æterna mercamini.* Multo *autem solicitius esurientes reficite, & sicientibus potum date, nudis uestimentum, ægrotos uisitate, & eos qui in carcere sunt pro ut possibile est iuuate, peregrinos satis prompte in domibus uestris suscipite.* Et *ne omnia nunc singulatim dicam, omne bonum ipsa per se, si in uobis fuerit charitas, facere uos docebit,* Sicut *écontrario, eos qui à salute alieni sunt, omne malum facere, odium docet.* Si *qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores sæculi non iudicētur sed apud presbyteros ecclesiæ, quicquid illud est dirimatur, & omni modo obediant statutis eorum.* Super *omnia autem auaritiam fugite, quæ homines, occasione præsentis lucri, ab æternis separat bonis, pondera, mensuras, stateras, pro locis quibusq; æquissima custodite, deposita fideliter restituite, quæ omnia & si qua sunt his similia, ita demum solicite & diligenter implebitis, si futurum dei iudicium sine intermissione, in uestro corde uoluatis.* Quis *enim peccare poterit, si semp ante oculos suos iudicium dei ponat? quod in fine mūdi certum est agitandum, ut tandē qui in hac uita bene egere, consequantur reposita bona, peccatores autem, ut consequantur præparatas & reconditas pœnas, de quibus ita futuris*

dubitare omĩno non possumus, siquidem hæc omnia ita esse uentura, uerus nobis propheta prædixerit. Vnde & uos qui estis ueri prophetæ discipuli, abijcite à cordibus uestris ante omnia, discordias & animarum dissensiões, ex quibus omne opus malũ procedit, & benignitatem ac simplicitatem tota mente seruate. Quòd si forte alicuius cor, uel liuor, uel infidelitas, uel aliquod malum ex his que superius memorauimus, latenter irrepserit, non erubescat, qui animæ suæ curam gerit, confiteri hæc huic qui præest, ut ab ipso per uerbum dei, & consilium salubre curetur, quo possit fide integra & operibus bonis pœnas æterni ignis effugere, & ad perpetuæ uitæ premia peruenire. Diacones uero ecclesiæ, tanquam oculi sint episcopi, oberrantes & circumlustrantes cum uerecũdia actus totius ecclesiæ, perscrutãtes diligentius, si quem uideant uicinum fieri præcipicio & proximum esse peccato, ut referant hæc ad episcopum, ut commoneri ab eo possit is qui in præcipicium lapsurus est, uti reuocet & non corruat in peccatum. Negligentiores quoq; & eos ꝗ rarius ad audiendũ uerbum dei accedunt, nec solicite ad episcopi tractatum ueniunt, ipsi commoneant & hortentur. Si enim assidui sint ad audiendum, nõ solum uitæ æternæ ex salubri commonitione capient lucra, uerum et quæcunque illæ sunt tristitiæ, uel mœrores, qui ex præsentis uitæ necessitatib. & cladibus temporum ueniunt, quæq; malorum ser-

monib. in corde suo ueluti iacula defixa circunferũt, abij tietur omnia prædicatione ueritatis, & uitæ eternæ doctrina & eruditione purgata, alioquin, si multo tempore auditum subtrahãt à uerbo dei, ut remaneant in cultu uitiorum, sine dubio deum dimisere, ac sentibus occupati: & quid aliud nisi ad ignem talis hæc terra præparabitur? De his ergo ut diximus, diaconibus cura sit. - Sed & eos qui secundum carnem ægrotant, solicite perquirant, & plebi si forte ignorat indicent de his, ut & ipsi uisitent eos, & quæ necessaria sunt prebeãt eis, cũ conscia eius qui præest, quod tamẽ etiamsi clam fecerint, non peccabunt. Sed & de peregrinis similiter episcopo suggerant refouendis, & cætera his similia, quæ ad cultum ecclesiæ & disciplinam eius pertinent, diaconis curæ sint. Qui cathechisant, hoc est, qui uerbo instruũt incipiẽtes, hi primo oportet instructi sint, de anima enim agitur hominum, & oportet eum qui docet & instruit animas rudes, esse talem, ut pro ingenio discentium semetipsum possit aptare, & uerbi ordinem pro audientis capacitate, dirigere. Debet ergo ipse adprime esse eruditus & doctus, irreprehensibilis, maturus, impauidus, sicut ipsi probabitis fore Clementẽ hunc post me. Multum autẽ est, si ego nunc de singulis, quæ unusquisq; habere debeat, prosequar. Veruntamen illud est, quod præ cæteris ab omnibus uobis cupio in commune seruari, ut concordiam teneatis, per quam solam

potestis, portum quietis intrare, & ciuitatem regis sũmi, quæ pax noĩatur, habitare. Similis namq; est omnis ecclesiæ status naui magnæ, quæ per undosum pelagus, de diuersis locis, & regionibus, uiros portat, ad unam potentis regis urbem properare cupientes, Sit ergo nauis huius portus dominus ipse omnipotens deus, gubernator uero sit Christus. Tum deinde proreti officium episcopus impleat, presbyteri nautarũ, diacones dispẽsatorum teneant locum. Hi qui cathechisant nautologis conferantur, epibatis autẽ totius fraternitatis multitudo sit similis, ipsũ quoq; mare hic mũdus habeatur, uẽtorum uero uarietates & turbinum, diuersis tentationibus conferantur, persecutiones ac tribulationes & pericula fluctibus exequãtur. Terræni uero spiritus, qui uel de torrentibus, uel de conuallibus spirant, pseudoprophetarum & pseudodoctorum improbæ doctrinæ, uerba ducantur. Promontoria uero, & loca confragosa, hi qui in potestatibus sæculi sunt iudices, & pericula minantur ac mortes. Bithalassa uero loca, quæ duplici bũs undæ fallacis æstibus uerberantur, dubijs mente & dẽ promissionum ueritate nutantibus conferantur, atq; his qui irrationabili fidem nostram ratione discutiunt. Hypocritæ uero & dolosi, pyratis similes habeantur, Iam uero rapidus uortex & tartarea Charibdis, & saxis inlisa naufragia, ac mortiferæ submersiones, quid aliud æstimanda sunt? Restat igitur, quo hæc nauis cur-

su prospero tuta possit portum desideratæ urbis intra-
re, ita deo precẽ fundere nauigãtes, ut mereantur audi-
ri. Audiri autem à deo ita demum merebitur, si opa-
tiones ipsæ bonis moribus & bonis operibus adiuuẽtur.
Sed ante omnia, cum quiete & silentio epibatæ, id est
layci in suis unusquisq; resideant locis, ne forte per in-
quietudinem & inconditos inutilesq; discursus, si pas-
sim uagari cœperint, uel ab officio suo nautas impediãt,
uel in alterum latus per inquietudinem eorum nauis
pressa demergatur. Nautologi de mercedibus commo-
neant, & nihil omino, quod ad diligentiam uel discipli-
nam pertinet diacones negligant. Presbyteri uelut nau-
tæ, aptent singula ad instructionem nauis diligenter, &
instruant quæ in suo tempore requirenda sunt. Episco-
pus tanq̃ per retia uigilanter & solicite gubernato-
res uerbo custodiat Christi. Saluator dominus, guber-
nator ecclesiæ suæ, diligatur ab omnibus, & ipsius solius
preceptis ac iussis credat & obediat eius ecclesia, deo
quoq; indesinẽter supplicetur à cũctis de prosperitate uẽ-
torũ : Nauigãtes omnem tribulationem & omne peri-
culum sperent, tãquam immane profundum mundi isti-
us, & uitæ humanæ pelagus nauigantes, in quo & esu-
riendum sit & sitiendũ, nuditatem quoq; ferendã, mor-
bos etiam corporis & ægritudines tolerandas, insuper
& hominum insidijs ac dolis sæpe laborandum, quippe
qui & dispergendos se nõnunq̃ nouerint, sed aliquãdo

tiam congregandos. Vomitus quoq; & suggillationes ferēdas, cum ex confessione peccatorum, & reiectione criminū, uelut male congregati in uisceribus fellis, iactura facienda est, & abijcienda prorsus è corde, omnis intrinsecus latens amaritudo peccati, si qua forte ex desiderijs iniquis, uelut ex cibis noxijs congregata est. Quam utique cum euomuerit quis, & abiecerit, ingentis ægritudinis liberabitur morbo, si tamē post uomitum, quæ ad sanitatem pertinent sumat. Veruntamen scitote cuncti, quòd supra omnes uos laboret episcopus, quia unusquisq; uestrum suum proprium fert laborem, & ille uero & suum & singulorum. Propter quod Clemēs, tanquam qui omnibus præesse te noueris, singulos pro ut potueris iuua & singulos releua, quia & singulorum onus ac solicitudinem portas. Vnde & ego nunc tibi iniungēs dispensationem, scio q̄d accipiam magis q̄ presto. Sed esto confidens, & fortiter ferens, certus quia laboris tui meritum recipies, cum ad portum quietis incolumem hanc perduxeris nauem, ibi mercedes & premia pro omnium salute suscipies, si hic pro omnium incolumitate uigilaueris, itaque si te multi ex fratribus propter rigorem iusticiæ odio habuerint, ex eo quidem non lederis, sed ex huiuscemodi odijs amor tibi conciliabitur dei. Et ideo satage, & refuge lauderis ab iniquis, & ne à pessime agentibus diligaris, sed potius ut propter iustā dispensationē & equißi-

simam regulā disciplinæ à Christo conlaudari merearis. Hæc cum dixisset, & his similia quàm plurima, rursum respiciens ad populum dixit. Sed & uos charissimi fratres & conserui mei, huic qui præsidet uobis ad ueritatē docendā, in omnibus obedite, scientes, quòd si quis hūc contristauerit, Christum, qui ei docendi credidit cathedram, non recipit, & tanquam qui Christum non susceperit, nec deum patrem suscepisse iudicabitur, & ideo nec ipse suscipietur in regno cœlorum. Propter quod satagite, ad omnem collectā & congregationem semper conuenire, uti non uelut negligentes & desides, à Christo iudice condemnemini. Cōuenientes uero semper ad Clementem, omnes date operam pro ipso sentire, & sūmo studio fauorem uestrum erga ipsum dependere, scientes qđ propter singulos uos, ipsum magis solum infestat inimicus, & in ipsum maiora suscitat bella. Oportet ergo uos summo studio niti, ut oēs erga illum uinculo amoris innexi, plenissimo erga eum inhereatis affectu. Sed & uos quoq; ipsi unanimes in omni concordia perdurate, quo facilius etiam illi obedire omnes pariter inconcussa unanimitate possitis, per quod & uos salutem consequi, & ille obtemperantibus sibi, promptius impositi oneris pondus uehere queat. Etiam ex uobis ipsis intelligere debetis, si qua sint quæ ipse propter insidias hominum malorum, non potest euidentius & manifestius proloq, uerbi gratia, si inimicus est alicui pro

actibus suis, uos nolite expectare, ut ipse uobis dicat, cũ illo nolite amici esse, sed prudenter obseruare debetis, & uoluntati eius absque commonitione obsecundare, & auertere uos ab eo, cui ipsum sensistis auersum, Sed nec loqui his, quibus ipse non loquitur, ut unusquisq; qui in culpa est, dum cupit omnium uestrûm amicitias reparare, festinet citius reconciliari ei, qui omnibus præest, & per hoc redeat ad salutẽ, cum obedire cœperit præsidenti. Si uero quis amicus fuerit his, quibus ipse amicus non est, & loquutus fuerit his, quibus ipse non loquitur, unus est & ipse ex illis, qui exterminare dei ecclesiam uolũt, & cum corpore uobiscum esse uideatur, mente & animo contra uos est, & est multo nequior hostis hic, quã illi qui foris sunt, & euidenter inimici sunt. Hic enim per amicitiarum speciem, quæ inimici sunt gerit, & ecclesiã dispergit ac uastat. Et cum hæc dixisset in medio coram omnibus manum mihi imposuit, & in cathedra sua, ingenti uerecundia fatigatum me compulit, Cumq; sedissem hæc ad me rursum loquutus est. Deprecor te Clemens coram omnibus qui præsentes sunt, ut posteaq̃ sicut naturæ debitũ est, uitæ præsentis finẽ fecero, Iacobo fratri domini descripta breuiter, uel quæ ad initium fidei tuæ expectãt, uel etiam quæ ante fidem omnino gesseris mittas. Sed & qualiter mihi ab initio usq; ad finẽ comes itineris & actuum fueris, quæq; per singulas ciuitates me disputante solicitus auditor exceperis, quis-

que in prædicationibus meis uerborum fuerit ordo, & actuum, sed & qui me finis in hac urbe reperit, sicut dixi, omnia quàm potes breuissime comprehensa, ad ipsum te destinare non pigeat. Nec uerearis ne forte multum de meo exitu contristandus sit, cum me id pro pietate sustinere non ambigat. Erit autem ei grande solatium, cũ didicerit, cum post me non imperitus uir aliquis, aut indoctus, aut ignorans, diuini uerbi mysterium, ecclesiastici ordinis disciplinã, uel doctrinæ regulam nesciens, susceperit cathedram meam. Scit enim quia si indoctus & inscius, officium doctoris accipiat, sine dubio discipuli & auditores ignorantiæ tenebris obuoluti, in interitum demergentur. Vnde & ego domine mi Iacobe cum hæc ab eo precepta susceperim, necesse habui implere quod iusserat, indicans tibi, & de his ipsis simul, & de illis breuiter comprehendens, quid per singulas quasque urbes digrediens, aut in prædicationis sermone protulerit aut in gestorum uirtute perfecerit, q̃uis tibi de his plurima iam & plenius ante descripta, ipso iubente transmiserim, sub eo titulo, quem ipse precepit adfigi. Idem Clementis itinerarium prædicationis Petri, sed et nunc iam exponere quæ precepit incipiam.

Epistolæ primæ finis.

bum Fratrem domini Epi-
stola secunda.

CLemens urbis Romæ episcopus, omnibus coepiscopis, presbyteris, diaconibus, ac reliquis clericis, & cunctis principibus, omnibusq; generaliter fidelibus, benedictio charitatis & gloria in gratia dei, quæ data est nobis in Christo ihesu domino nostro. Vrget nos fratres Multus amor uester & religiosa inuitat deuotio, quia debitores sumus, ut quædam uobis scribamus. Vos ergo qui sacerdotio domini fruimini, & in specula estis positi, plus scire oportet, ut subditos uobis populos pleniter docere possitis, eisq; ad regna cœlorum ducatum prebere, domino annuente, ualeatis. Vnde & ipsa per se ueritas ait, Vobis datum est nosse mysterium regni dei, cæteris autem in parabolis. Propter qđ consilium do unicuiq; uestrum, constanter docere uerba diuina, & discentibus libenter accomodare auram uerbi dei. Vestrum enim, qui legatione Christi fungimini est docere populos, eorum uero est uobis obedire ut deo. Si autem uobis episcopis non obedierе oẽs presbyteri diaconi ac subdiaconi, & reliqui clerici, omnesq; principes tam maioris ordinis q̃ & inferioris, atq; reliquæ populi tribus, & linguæ non obtemperauerint, nõ solum infames, sed extorres à regno dei & consortio fidelium. à liminibus sanctæ dei ecclesiæ alieni erunt. Nam uestrũ est eos instruere, eorũ uero est uobis obedire, ut deo, cu-

ius legatione fungimini, dicente domino. Qui uos audit me audit, & qui uos spernit, me spernit, & qui uos recipit, me recipit, et q me recipit, recipit eũ q me misit. Nihil enim iustius, uel inhonestius ẽ, q̃ filios patrib. rebelles, aut clericos uel laycos, doctorib. seu discipulos magistris inobedientes uel proteruos existere. Nouius enim primum hominem per inobedientiam cecidisse. Iccirco omnes hoc uicium sũmopere cauere monemus. Et quia dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiã, dominus noster mittens nos uice sua loco Apostolorum ad prædicandum, precepit nobis docere omnes, omnesq; nobis fideliter obedientes, ut ipsi, existerent, quoniã nec aliter terra pariet fructus suos, nisi culta receperit semẽ, & inrigata germinauerit & pariet quæ ẽ paritura. Sic & omnis homo, qui libenter non receperit uerbum dei, illudq; in corde suo germinare non siuerit, ac minime crediderit doctoribus suis & episcopis suis, nõ beneuolus, sed rebellis, atq; inobediens extiterit, fructum non germinabit, nec pariet, sed similis arbori illi erit, de qua dominus ait. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ingnem mittetur. Primus enim pontifex Aarõ chrismate compositionis perũctus, princeps populi fuit, & tanquam rex primitias & tributum per capita accepit à populo, & iudicandi plebem sortẽ suscepit, de mundis immundisq; iudicabat. Sed & si alius ex ipso ungento est perunctus, uirtute inde con

cepta, etiam ipse rex aut propheta, aut pontifex fiebat. Quòd si temporalis gratia, & ab hominibus composita tantum potuit, intellige iam quantum sit illud ungẽtum quod à deo de uirgulto uitæ prolatum est, cum hoc quod ab hominibus factum est, tam eximias inter homines conferat dignitates. Quid enim in præsenti sæculo ꝑpheta gloriosius, pontifice clarius, rege sublimius? Omnis enim pontifex sacro chrißmate perunctus, & in ciuitate constitutus, scripturis sacris eruditus, charus & preciosus hominibus oppido esse debet, quem quasi Christi locum tenentem, honorare omnes debent, eique seruire & obediẽtes ad salutẽ suam fideliter existere, scientes, quòd siue honor, siue iniuria quæ ei defertur in Christũ redũdat, & à christo in deum, Audire ergo eum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei, monita autem uitæ à presbyteris inquirere, à diaconib. uero ordinem disciplinæ. Propter quod deprecor uos conseruos & adiutores meos, ut discatis attentius animarũ curam querere, & pro omnibus stare, maxime tamen pro his, qui in cultu diuino laborant. Ecclesiarum oĩum curam habetote, seruisque eorum adiutorium prebete, uiduarum religiosam curam gerite, pupillos enixius iuuate, pauperibus misericordiam facite, iuuenes pudicitiam docete, & ut breuiter totum dicam, alterutrum uos, in quibus res poposcerit, sustentate, Deum colite, qui creauit cœlum & terram, & Christo credite, inui-

cem uos diligite, & misericordes estote in omnes, non uerbo solo, sed opere & rebus replete charitatem. Agitote pro uiribus conserui dilectissimi, quia bonum est, ut unusquisq; uestrum secundum quod potest, prosit accedentibus ad fidem religionis uestræ. Et ideo non uos pigeat secundum sapiam, quæ uobis per dei prouidentiam collata est, instruere & docere. Desiderium ergo habere omnes erga doctorem ueritatis, eumq; ut oculos amare oportet qa ipsũ et docere cõdecet, hoc eni à patre cœlesti ei donatum est. Sed & salus in eo est, ut uoluntatem eius, cuiꝰ amorẽ & desiderium, deo largiente, conceperint, faciant. Si quis ergo fidelis uoluerit existere, & desiderat baptisari, exutis prioribus malis, de reliquo pro bonis actibus, hæres cœlestium ex gestis proprijs fiat. Accedat autem qui uult ad sacerdotem suum & ipsi det nomen suum, atq; ab eo audiat mysteria regni cœlorum, ieiunijs frequentibus operã impendat, ac semetipsum in omnibus ꝓbet, ut tribus mensibus iam consumando, in die festo possit baptisari. Baptisetur autem unusquisq; in aqs perẽnibus, noĩe trinæ beatitudinis inuocato super se, perunctus primum oleo per orationem sanctificato, ut ita demũ per hæc consecratus, possit percipere locum cum sanctis. Nullus enim propter obprobrium senectutis, uel nobilitatem generis, aut iuuentutis à paruulis & minus eruditis (si quis forte est) utilitatis aut salutis inquirere aliquid negligat. Qui enim

rebelliter uiuit, & discere atq; agere bona recusat, magis diaboli q̃ Christi membrum esse ostenditur, & potius infidelis quàm fidelis monstratur. Quomõ ergo nõ omnibus hoc amabile est, cunctisq; exoptatum, ut quæ ignorat discat & quæ didicerit doceat. Clarissimũ namque est, quòd neque amicitia, neq; regni sublimitas homini debet esse preciosior ueritate, quia nihil est preciosius anima, Dñs autem creator omnium, ex initio hominem ad imaginem suam fecit, eumq; dominatorem terræ marisq; & aeris ipsius dedit, ueritatemq; inquirere precepit, sicut uerus nobis propheta enarrauit, & ipsa rerum ratio docet. Solus enim homo est rationabilis, et cõseq̃ns ẽ, ut ratio in rationabilib. dominetur. Hinc enim ab initio, cum adhuc iustus esset, cunctis uiribus & omni fragilitate superior erat, ubi autem peccauit, & factꝰ est seruus peccati, simul & fragilitati efficitur obnoxius. Quod iccirco scriptũ est, ut sciant homines, quia sicut ex impietate passibiles facti sunt, ita per pietatẽ possunt esse impassibiles, et nõ solũ impassibiles, uerũ et parua in deũ fide, aliorũ passiones curãtes. Ita enim uerus ipse propheta promisit, dicens. Amẽ amẽ dico uobis, si habueritis fidẽ sicut granum sinapis, dicetis mõti huic, transi hic & transiet. Huius uocis etiã uosipsi docũenta cœpistis, etiam facta quædam per ministros nostros, ipsos uidelicet apostolos non ignoratis, quia astantibus nobis, eorum meritis, dæmones cum paßionibus, quas hominib.

inuexerāt, transierūt & fugati sunt. Quia ergo alij quidem homines patiuntur, alij patientes curant, causa sine dubio uel patiendi uel curandi noscenda est, quæ non alia esse in patientibus, quàm quidem infidelitatis, curantibus uero uidei demonstratur. Infideiitas enim dum non credit, futurum dei iudicium, peccandi licentiam præbet, pecatum uero hominem obnoxium passionibus facit, fides autem, futurum esse dei iudicium credens, continet hoēs à peacato. Non Peccātes uero, nō solum liberi sunt à dæmenibus, & passionibus, uerum & aliorum dæmones & passiones fugare possunt. Ex his enim omnibꝯ colligitur, qđ origo totius mali, ab ignorantia descendat, & ipsa sit malorum omnium mater, quæ incuria quidē & ignauia gignitur, negligentia uero alitur & augetur, atq; in sensibus hominum radicatur, dum amatur. Quā si quis forte doceat effugandam, uelut antiquis & hereditarijs sedibus, moleste & indignanter auellitur. Et ideo paululum laborandum nobis est, ut indignantes, ignorantiæ præsumptionem scientiæ rat ione resecemus. In his precipue, qui in aliquibus minus rectis opinionib. præuenti sunt, per quas quasi sub speciæ alicuius scientiæ, ignorantia in his uehementius radicata est. Nihil enim grauius, q̄ si id quod ignorat quis, scire se credat, & defendat uerum esse quod falsum est. Quod tale est, quale si quis ebrius, sobrium se putet, & agat quidem cūcta ut ebrius, sobrium se tamen & ipse putet & dici à cæ-

teris uelit. Ita sunt ergo & hi,qui ignorantes quod uerum est,speciem tamen alicuius sciētiæ tenent,& mala quasi bona gerant,atq; ad pernitiē,quasi ad salutem festinant. Propter quod ante omnia, properandum est ad agnitionem ueritatis,ut possimus quasi lumine nobis inde succenso,errorum tenebras depellere. Grāde enim malum est,ut diximus,ignorantia,sed quia substantiam non habet,facile ab his qui studiosi sunt effugatur. Nō enim aliud est ignorantia, nisi non agnouisse quod expedit,ubi autem agnoueris ignorantiam,queri magno opere debet,ueritatis agnitio,quam nemo alius assignare potest,nisi uerus propheta. Hæc enim porta est uitæ uolentibus ingredi,& uia operum bonorum, pergentibus ad ciuitatem salutis. Si quis sane audiens sermonem ueri prophetæ,uelit recipere aut nolit,& amplecti onus eius,idest mandata uitæ, habet in sua potestate. Liberi enim sumus arbitrij,nam si hoc est,ut audientes,seu iam non haberent in potestate aliud facere,quàm audierant, uis erat quædam naturæ, per quam liberum non esset, ad aliam migrare sententiam. Aut si rursum ex audientib. nullus omnino reciperet,& hoc naturæ uis erat,quæ unum aliquid fieri cogeret,& alteri parti non daret locum. Nunc autem quia liberum est aīo,in quam uelit ptem declinare iudicium suum,& quam probauerit eligere uiam,constat euidenter, inesse hominibus arbitrij libertatem. Igitur priusq̄ audiat quis, quod ei expedit,

certum est quia ignoret, & ignorans uult & desiderat, quod non expedit agere, propter quod ꝑ hoc non iudicatur. Cùm uero audierit causas erroris sui, & rationem ueritatis acceperit, tunc si permanserit in his erroribus, quibus dudũ fuerat præuentus, rectè iam uocatur, ad iudicium, daturus pœnas, quia uitæ huius spatiũ, quod ad bene uiuendum accepit, in ludibrijs consumpsit errorũ. Qui uero audiens hæc libenter accipit, & gratulatur bonorum sibi doctrinam fuisse delatam, requirat intẽtius & discere non desinat, usq; quo cognoscat, si est uere aliud sæculum, in quo bonis premia præparata sunt, & certus de hoc fuerit, gratias agat deo, quòd sibi ueritatis lumen ostenderit, de cætero dirigat actus suos, in omnib. operibus bonis, quorũ sibi in futuro mercedem, certus est præparatam. Admirans per omnia, & stupens cæterorum hominum errores, & quòd ante oculos positam ueritatem nemo uideat, ipse tamen gaudens super diuitijs sapiẽtiæ quas inuenit, insatiabiliter his perfruatur, et exercitio bonorum operum delectetur, æstimans ad sæculum futurum mũdo corde & pura consciẽtia peruenire, ubi etiam uidere deum regem omnium possit, his autem omnibus carere nos, & fraudare sola facit ignorantia. Dum enim ignorant homines, quantum boni habeat sciẽtia, ignorantiæ malum de se non patiuntur excludi, nesciunt enim quanta sit, in horum permutatione diuersitas. Propter quod consilium do unicuiq; discentium, li-

benter præbere aurem uerbo dei,& cū amore ueritatis audire quæ dicimus,ut mens optimo semine suscepto, per bonos actus lætos afferat fructus. Nam si me docente ea quæ ad salutem pertinent,recipere quis abnuit,& aīo prauis opinionibus occupato,obsistere nititur, non ex nobis,sed ex semetipso habebit pereundi causam. Debet enim iusto iudicio examinare quæ dicimus,& intelligere q̃ a uerbo loquimur ueritatis,ut cognitis his quæ sunt,& in bonis actibus dirigens uiam suam,regni cœlorum possit ꝑticeps inueniri,subijciens sibi carnis desideria,& dñs eorum factus,ut ita demum etiam ipse fiat dñatoris omniū iucunda possessio. Nam qui permanet in malo, & seruus est mali,non potest esse portio boni,donec permanet in malo,quia ab inicio,ut antea iā diximus,duo regna statuit deus,& potestatem dedit unicuiq; hominū,ut illius regni fiat portio,cui se ad obediendum ipse subiecerit. Ei quia definitum est apud deum, non posse unum hominem utriusq; regni esse seruum, omni studio date operam,ut in boni regis aulam ualeatis iure concurrere. Propter hoc denique uerus propheta,cum esset præsens nobiscum,& quosdam ex diuitibus,negligentes erga dei cultum uideret,huius rei ita aperuit ueritatem. Nemo potest(inquit)duobus dominis seruire. Et nō potestis deo seruire & mãmonæ,mãmonã patria eorū uoce diuitias uocans. Hic ergo uerus propheta,q in Iudæa nobis apparuit,ut audistis,qui stans

publice, sola iussione faciebat cæcos uidere, surdos audire, fugabat dæmones, ægris sanitatem reddebat, & mortuis uitam, cūq; nihil ei esset impossibile, etiam cogitationes hominum præuidebat, quod nulli est possibile, nisi soli deo. Hic annunciauit regnum dei, cui nos de omnibus quæ dicebat, tāquam uero prophetæ credimus firmitate fidei nostræ. Non solum enim ex uerbis eius, sed ex operibus assumentes, quia dicta legis, quæ ante multas generationes de præsentia eius exposuerunt, in ipso consignantur, & imaginem gestorum Moyses, & ante ipsum patriarcha Iacob, ipsius per omnia typū gerebant. Tēpus quoq; aduētus eius, hoc est ipsū in quo uenerat, prædictū ab his constat, & super omnia quòd esset à gētibus expectandus, sacris literis cōprehensum est, quæ in eo pariter uniuersa completa sunt. Quòd autem Iudæorum propheta prædixit, eum à gentibus expectandum, supra modum in eo fidem firmat. Si enim dixisset, à Iudæis expectandum, non aliquid eximium prophetæ uideretur, quòd à contribuli populo, & à propria gente speraretur, cuius aduentus ad salutem mundi fuerat repromissus, uideretur enim magis consequentiæ ratio esse, ut hoc fieret, quàm magnificentia prophetalis. Nunc autē cum prophetæ dicant, omnem illam spem, quæ de salute mundi repromittitur, & nouitatem regni quæ instruēda per Christum est, atq; omnia quæ de eo indicant, ad gentes esse transferenda; iam non secundum consequen

tiam rerũ, sed incredibili quodam uaticinatus euentu, magnificentia prophetica confirmatur. Iudæi namque ex initio affore aliquando hunc uirum, per quem cuncta reparentur, uerissima traditionæ susceperant, & quotti die meditantes ac prospicientes, quando eius fieret aduentus, ubi adesse eum uiderunt, & signa ac prodigia, sicut de eo scriptum fuerat, adimplentem, inuidia excœcati, agnoscere nequiuerunt præsentem, in cuius spem lœtabantur absentis. Intellexerũt tñ sancti Apostoli, qui à deo electi sunt, & nos qui post ab eis electi sumus. Hoc autem prouidentia dei factum est, ut agnitio boni huius, etiam gentibus traderetur, & hi qui nunq̃ de eo audierant, nec à prophetis didicerant, agnoscerent eum, illi uero qui quottidianis meditationibus euanuerant, ignorarent. Ecce enim per uos nunc qui præsentes estis & dæsideratis audire doctrinam fidei eius, & agnoscere quis, & quõ, & qualis sit eius aduentus, prophetica ueritas adimpletur. Hoc enim est, quod prædixerant, prophetæ, quia à uobis quærendus esset, qui de eo nũquã audistis. Et ideo uidentes in uobis ipsis, prophetica dicta compleri, huic uni recte credentes, hunc recte expectatis, ac hoc recte inquiritis, ut non solum expectetis eum, sed & hæreditatem regni eius credentes consequamini, secundum quod ipse dixit. Quia unusquisq; illius fit seruus, cui se ipse subiecerit. Propterea ergo uigilate, & dominum deumq; nostrum uobis conscribite domi

num, qui & cœli ac terræ dñs ē, & ad ipsius uos imaginem, ac similitudinem reformate, sicut ipse uerus propheta docet, dicens, Estote boni, & misericordes, sicut & pater uester cœlestis misericors est, qui oriri facit solem suum, super malos & bonos, & pluit super iustos & iniustos. Hunc ergo imitamini, & hunc timete, & sicut mandatum datur hominibus dominum deum tuum timebis, & illi soli seruies. Infidelibus quidem dormit dominus & absens habetur his, à quibus esse non creditur, & mandatis eius non obediunt, atq; odibilis uidetur quasi dormire dominus, quia pro peccatis suis non exaudiuntur. Porro ipsi à deo donum summi muneris consequuntur, qui per iustitiæ & preceptorum eius semitas incedentes, suis doctoribus qui recte episcopi intelligũtur, libenter obediunt. De quibus & beatus Petrus, instructor & ordinator noster, princeps apostolorũ, manifeste cunctos audientes instruebat, dicens. Videntur mihi qui loquntur uerbum ueritatis, & qui illuminant animas hominum, sicut esse radijs solis, qui ut processerint & apparuerint in mũdo, celari ultra, aut occultari nullatenus possunt, dum nõ tam uidẽtur ab hominibus, q̃ uidere oĩb. præstãt. Vnde & bene ipsa per se ueritas ad ueritatis præcones ait. Vos estis lux mundi, & nõ potest ciuitas abscondi supra montem posita, neq; accẽdũt lucernam & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Si quis ergo

his obedierit, deo, ut dictum est, magnum munus offert, qui autem his restiterit, aut inobediens extiterit, nõ his, sed domino saluatori nostro, cuius legatione funguntur, resistit. Propter quod primum est omnium, iustitiã dei regnũmq; eius inquirere, & suis iussionibus obtemperare. Iustitiam quidem, ut rectte agere doceamur, regnũ uero ut quæ sit merces posita laboris & patiẽtiæ noucrimus, in quo est bonis quidem æternorum bonorum remuneratio: his autem, qui contra uoluntatem eius egerunt, pro uniuscuiusq; actis pœnarum digna restitutio. Hic ergo, hoc est in præsenti uita positis, oportet nos agnoscere uoluntatem dei, ubi & agendi, & sacrificandi est locus. Vnaquæq; etenim res, suum tempus habet & locum. Operum hic locus est, tempus uero est meritorum sæculũ futurum. Ne ergo impediamus, ordinem locorum ac temporum permutantes, primo quæ sit dei iustitia requiramus, uitam quam interim acturi, abundantibus ac bonis operibus repleamus, quo possimus ad regnum dei, tanquam ad urbem maximam peruenire, deus enim his qui recte sentiunt, per ipsa opera mundi quæ fecit manifestus est, ipsius creaturæ suæ utens testimonio. Et ideo cum de deo dubitatio est, eum requirentes inuenire possumus, nõ uelocitate pedum, sed bonorum operum uelocitate currentes, ut ipso duce, nullum uitæ huius patiamur errorẽ. Si enim ipsum sequentes, ingredi merebimur, illam quo peruenire cupimus ciuitatem, omnia

ium de quibus queritur, oculis uidebimus, tanquam hære des omnium facti. Intelligite itaq; *uiam esse, hunc uitæ nostræ cursum, uiatores eos qui nos instruunt, uel qui opera bona gerunt, portam uero prophetam, de quo dicimus, urbē regnum esse, in quo residet omnipotēs pater, quem soli uidere possunt, hi qui mundo sunt corde.* Non *ergo uobis difficilis uideatur huius itineris labor, quia in fine eius requies erit, nam & ipse uer9 propheta, ab initio mundi per sæculum currens festinat ad requiem. Adest enim nobis omni die, & si quādo necesse est, appa ret, & corrigit nos, ut obtemperantes sibi ad uitam per ducat æternam . De his autem qui negligunt uiam suæ salutis, & ob hoc nō bene fideles, & præceptis eius suo rumq; pontificum iussionibus inobedientes, uel contuma ces eis existant, dominus noster* Ihesus Christus *mittens discipulos suos, præcepit nobis dicens.* In quamcumque *ciuitatem aut domum introieritis, dicite.* Pax *huic domui, & si quidē fuerit, inquit, ibi filius pacis, ueniet sup eum pax uestra, si uero non fuerit, pax uestra ad uos re uertetur.* Exeuntes *autem de domo, uel de ciuitate illa, etiam puluerem qui adhæserit pedibus nostris excutiamus super eos, tolerabilius erit terræ* Sodomorū & Go*morhæorum in die iudicij quàm illi ciuitati uel domui. Quod utiq; ita demum fieri præcepit, si prius in ciuitate uel domo ueritatis sermo prædicetur, ex quo uel recipientes ueritatis, fidem filij pacis & filij dei fiant, uel nō*

recipientes, arguantur quasi inimici pacis & dei. Ita ergo & nos magistri instituta sectantes, pacē primo proponimus auditoribus, ut absq; ulla perturbatione possit uia salutis agnosci. Quòd si quis pacis uerba nō suscipit, neq; acquiescit ueritati, scimus aduersum eos pugnam uerbi mouere, & urgere acrius confutando ignorantiā & redarguēdo peccata. Necessario igitur pacem proponimus, ut si quis est filius pacis, pax nostra ueniat super eum, ab eo autem qui se alienū pacis effecerit, regredietur ad nos pax nostra. Et si iterum in mandatis habemus, ut uenientes ad ciuitatem, discamus prius quis in ea dignus sit, ut apud eum cibum sumamus, quantò magis conuenit noscere, quis qualisue sit is, cui immortalitatis uerba credēda sunt? Soliciti enim, & ualde soliciti esse debemus, ne margaritas nostras mittamus ante porcos, sed & alias ob causas, utile ē uitæ huius habere noticiā. Si enim sciam, quia in his, de quibus non potest dubitari, ꝙ bona sint, emendatus est, & inculpabilis, hoc est, si sobrius, si misericors, si iustus, si mitis & humanus est, quæ bona esse nullus ambigit, tunc consequens uidebitur, ut ei qui obtinet bona uirtutum, etiam quod deest fidei & scientiæ conferatur, & in quibus maculari uidetur eius uita, quæ est in reliquis probabilis emendetur. Si uero in his quæ palam sunt peccatis inuolutus permanet, & inquinatus, non me oportet de secretioribus aliquid, & remotis diuinæ scientiæ proloqui sed magis obtestari, &

conuenire eum, ut peccare desinat, & actus suos à uicijs emendet. Quòd si ingésserit se, & prouocauerit nos dicere, quæ eum minus recte agentem, non oporteat audire, prudenter cū debemus eludere. Nam nihil omnino respondere, auditorum causa utile non uidetur, ne forte æstiment nos responsionis penuria declinare certamen, & fides eorum lędatur, non intelligentia præpositi nostri. Magna contumelia, & graue nobis erit peccatū, si ita desipiamus, ut uideamus eum qui idola colit, esse sobrium, nos qui deum colimus, sobrij esse recusemus, non hoc sit inter nos, sed magnum habeamus studium, ut si illi qui errant, homicidium non faciunt, nos nec irascamur quidem. Et si illi adulterium non committunt, nos nec concupiscamus quidem alienā mulierem. Si illi amāt proxios suos, nos etiā diligamus inimicos nostros. Si illi mutuo dant, his qui habent unde reddant, nos etiam his demus à quibus accipere non speramus. Et per omnia nos quia æterni sæculi hereditatem speramus, præcellamus eos, qui præsens tantū sæculū norunt, scientes quia si opera illorum nostris operibus collata, in die iudicij similia esse mueniantur ac pia, confusio nobis erit, quòd ęquales inuenimur in operibus, his qui propter ignorātiam cōdemnantur, & nullam spem futuri sæculi habuerunt. Et uere digna confusio est, ubi nihil amplius gessimus ab his quibus amplius intelleximus. Quòd si confusio nobis erit, æquales his inueniri in operibus bonis, qđ

erit nobis, si inferiores nos ac deteriores examinatio futura repiat? Audite ergo quomodo de his nos ipse uerus propheta docuerit, ad eos autem qui negligēter audiunt uerba sapientiæ ita ait. Regina austri surget in iudicio, cum generatione hac, & condemnabit eã, quia uenit à finibus terræ, audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon hic, & non audiũt. Ad eos uero, qui de malis actibus, gerere pœnitentiam detrectabãt ita ait. Viri Niniuitæ surgent in iuditio cum generatione hac, & condemnabunt eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ, & ecce plus quàm Iona hic. Videtis ergo quomodo eos, qui erudiebantur ex lege, adductis ad exēplũ illis, qui ex gentili ignorantia ueniebant, & ostendens eos nec illis æquales esse, qui in errore positi uidebantur, ex ipsa tantum comparatione condemnat. Ex quibus omnibus, sermo quem proposuimus approbatur, ut castimonia, quæ aliquatenus etiam ab his qui in errore sunt positi, custoditur multo purius & attentius, & per singulas quasq;, sicut supra ostendimus, species, à nobis qui ueritatem sequimur teneatur, eo magis, quo apud nos, obseruantiæ eius præmia æterna sunt posita. Aliter enim nemo saluus esse poterit, nisi obseruationibus pro uiribus operam dederit. Deus nos in sua uoluntate, unumquemq; in suo ordine, semper custodiat fratres, et sibi placere in omnib. cõcedat Amen.

INCIPIT EPISTOLA BEATI Martialis Apostoli. ad Burdegalenses.

CAPVT. I.

Artialis seruus Dei & Apostolus Iesu Christi cum sancto spiritu, qui repleuit corda nostra, qui subdidit sibi omnem mundum, qui alligauit diabolum & peccatum, Burdegalensibus iam in Christo renatis per aquam & spiritum sanctum filijs & filiab. cũ sorte & hæreditate Dei, quæ data est per orationẽ. Pax uobis & misericordia: quia cognouistis ueritatem. Manifestaui enim uobis nomẽ creatoris: q solus est creator, Cœlum enim, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, ipse creauit & perfecit & benedixit. Vos autem ignorabatis ipsum genus uestrum: nec uos de uno patre & una matre creatos esse noueratis. Sed & uindictã, quæ facta est per diluuium, nesciebatis: in quo omni mundo punito, quia contra creatorem se erexerat in omnem superbiam, ille qui solus iustus inuentus est cum filijs in spirituali ecclesia, quæ nunc in uobis apparet, reseruatus est. Nam & in illo sæculo, ex quo primus homo cœpit à Deo formatus de limo, congregatio filiorum Dei, quæ iam congregatur, proclamabatur, donec pater generis nostri, & Hebræorum, qui uocatus est Abraham, iustum filium suum dilectissimum Isaac, quem unicum susceperat, Deo super altare immolandum hostiam obtulit. Vnde & fortis Deus cum nõ permisit occidi: quia nõ delectatur sed ualde magis offenditur effusiõe sangui

nis hominum. Victima autem arietis, quæ d ebita erat in lege Hebræorũ, pro homine cæsa est: sed Deus nõ sanguine arietis sed uolũtate patris et filij iusta delectatus est.

CAPVT .II.

IPsa figura fratres Videntibus oculis nostris in filio Dei nostro tempore perfecta est. Deus enim qui pater est omnium gentium, unicum suum, quem solum genuit & unice dilexit, ad mortẽ uenire iussit. Mori enim potuit quia homo fuit: & quia de uirgine Maria natus est homo. Filius Dei ante principium fuit: & quia Deus erat, diu teneri in morte nõ potuit. Resurrexit enim ante lucem in die tertia de loco in quo eum sepeliri uidimus: & apparuit nobis, & lætificauit nos. Testes enim sumus: quia eum ascendere in cœlum uidimus: nec tamẽ à cœlis unquam recessit. Scitote autem quia de cœlis contemplatur bonos & malos: & bonos quidem remunerabit ineffabiliter, malos autem puniet miserabiliter. Itaq; nolite retro respicere ad idola quæ coluistis & fabricastis: sed ipsum solum quem uobis prædicaui Deum unũ colite & adorate per omnẽ locum. Ipse enim est cuius oculos nemo poterit effugere, cuius potestatem nemo euadere potest. Sicut autem simulacra uestra antiquã diruistis: ita subuersa sit infidelitas à cordibus uestris.

CAPVT. III.

HOnorabatis sacerdotes qui decipiebant uos sacrificijs suis, qui mutis & surdis statuis offeren-

bant, quæ nec se nec uos iuuare poterant: nunc autem multo magis sacerdotes Dei omnipotentis, qui uitam uobis tribuunt in calice & uiuo pane, honorare debetis. Quem enim uobis constitui dei iussu, iustum est à uobis conseruari. Ipse.n. Sigibertus, qui ante consulebat dæmonia seruus creaturæ: nūc in fide domini nostri Iesu Christi perfectus, soli Creatori seruiens, pro stercore reputat ipsa dæmonia quibus ante seruiebat. Ignotum uero deum, quem non nouerat, modo cognitum non sanguine bestiarum: sed fide syncera & iubilatione confessionis sibi & uobis propitiabilem facit. Nam dum altaria dæmonum in puluerem redigerentur, aram ignoti Dei ad consecrationem reseruari iussimus: qua dedicata in nomine domini Dei Israel & ipsius testis Steffani, qui pro eo à Iudæis passus est, non hominis cultum sed dei in ea frequentatis. Stephanus enim non Deus: sed amicus dei fuit: qui pro testimonio eius, animam suam posuit: cuius sanguine ipsa mensa est decorata, quia suo sanguine Iesus Christus comprobatus est esse Deus: & qui crediderit, ornamenta fidei maiora perceperit. Sacrificiū enim Deo creatori offertur in ara: nō homini, neque angelo. Nec solum in ara sanctificata, sed ubiq; offertur Deo oblatio munda, sicut testatus est: cuius corpus & sanguinē in uitam æternā offerimus, dicentes: Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & ueritate oportet adorare. Ipse enim corpus habens & immaculatum &

sine pec

sine peccato, quia conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria uirgine, in ara Crucis ipsum permisit immolari. Qđ autē Iudæi per inuidiam immolauerunt, putātes se nomen eius à terra abolere: nos causa salutis nostræ in ara sanctificata proponimus, scientes hoc solo remedio nobis uitam præstādam, & mortem effugandā. hoc enim ipse dominus noster iussit nos agere in sui commemorationem. Nam de sacrificijs idolorum notum uobis à me factum est: quia ea maxime de causa dominabatur uobis diabolus. Et sicut communio uiui Dei est uobis uita: sic participatio mensæ simulacrorum erat uobis æterna mors: & infirmitates, & corruptiones, & nimiæ tribulationes huius sæculi.

CAPVT. IIII.

SEd etiam postquàm baptizati estis, oportet uos castos esse à malitia, ut mensa diuina digni sitis. Nolite autem unum & idem putare escam humanam, & diuinam, quæ uobis uisibilis est, sed tamen in fide perfecta tota cœlestis. Per unā enim corpus: per alteram anima uiuit. Cauete autem ab homicidijs: ne forte & uos occidammini. Est enim indignus mensa Domini, qui hominē occiderit. Nam si præsumit Eucharistiam, reus est mortis animæ & corporis sui. Reuiuiscit enim anima per baptismum: & moritur per homicidium. Corpus uero, quod tanto peccato est subditum, in impiorū pœnis æternaliter excruciabitur cum anima sua: post illum diem,

quando uerus Deus & uerus homo iudicabit omnes gētes. Nolite ergo concupiscere terræna, qui iā adquisistis cœlestia, quia per cupiditates mundi huius exardescunt mentes in homicidia in inuicē. Vnde & animæ pereūt, & quas Christus lauerat aqua sanctificationis, hostis uitæ adquirit in perditionē suæ mortis, eo q, dum à Deo recedunt, peccatis mortis se inuoluunt.

CAPVT. V.

Scribere autem uobis necessariū duco, ut uelut par mūdi malitia, sanctificatos uos Domino prebeatis: attendentes quia gratissimum Deo hospitium est mens munda à cupiditatibus & simulatione. Nam sicut pturbationes maris uidetis, sic in uobismetipsis fluctus uitiorum sentietis. Deo autem claritatem suæ misericordiæ super uos extendente, non conturbabimini, sed exultabitis in trāquillitate positi. Beati uero eritis, si cum exultatione Deo seruiētes, libidini restiteritis, unde maxima corona remunerationis impertietur uobis. Nec bestiales mores optet ulterius esse in eis, qui uasa domini munda sunt in adoptionē filiorū æternæ hæreditatis, sed honestate rationabili omnes hoies uti. Hæc enim agentes securi terrā possidebitis, & omnia irrationabilia subiecta erunt uobis. Ipsa quoq; elementa, quib. ante seruiebatis, seruiēt uobis tāq̄ cultorib. & magnis amicis Dei. Prædicationem autē meā nolite in uanum ducere quasi nouam, neq; obliuiscamini mirabilium Dei, quæ per me

uidistis, quia & uos mlta gratia digni eritis, cũ euãgelium Christi in laude & reuerentia habebitis. Itaq; sicut frequẽter adorabatis opa manuũ uestrarũ, sic poti9 & multo frequẽtius unũ Deũ q uos creauit, uobis uitã tribuit, adorate, qa ab ipso adiutoriũ habebitis, nõ solũ in hoc sclo, sed etiã in futuro. Et assidue Deo gratias agite qui de tenebris mortis uos adduxit, & iã cœli ciues fecit. Sed et spũm Dei sãctificate ĩ cordib9 uestris, p ipsũ n. uobis peccatorũ remissio tribuitur. Itaq; spinas cordis auellite, ut in suauitate Dei requiescatis. Hæ sũt. n. spinæ q̃ per mltas amaritudines et inuidias et dolositates nõ sinũt gaudiũ et oleũ spũs sãcti in uobis dominari.

CAPVT. VI.

Sed neq; metuatis eos, q necdũ receperint uiã salutis. Obcæcauit enĩ illos diabolus tenebris suis, ne se facile eruãt à morte. Mors nãq; eorũ ẽ delectatio sæculi. In desiderijs. n. animæ suæ moriẽtur, et in adinuẽtiõibus suis peribũt, & iniquitas eorũ in caput eorũ descẽdet. Habẽtes enim naturalẽ sensũ, Deũ qui illos creauit, q eis uitã & intellectũ dedit, abnegãt, et dũ ipsi male agunt, bene agẽtes ĩpugnãt. Linguas suas, sicut serpẽtes exacuunt, et uenenum aspidum sub labijs eorum. Cõtritio & infelicitas in uijs eorum, & uiã pacis nõ cognouerunt, non est timor Dei ante oculos eorum. Propterea illic trepidauerunt timore, ubi non erat timor: sicut Spiritus sanctus, hæc locutus per os uaticinantis regis

protestatus est. Nec sentiũt se iã in abyssum demersos: cum iam sint iudicati. Qui enim nõ credit iam iudicatus est: quia nõ credit in nomine unigeniti filij Dei, q̃ nos saluauit, & illuminauit claritate diuinitatis suæ, apparẽs homo per carnẽ sine peccato, in similitudine carnis peccati. Nolite ergo carnales timere: sed magis uos spũales estote: et crescite in gratia Dei: & sustinete patienter eos, q̃ in uobis Christũ p̃sequntur: in quẽ credidistis, & cuius spiritu sãctificati estis in æternam salutem.

CAPVT. VII.

NVlla sit in uobis inuidia: p̃ hãc enim spũs sanctꝰ mentẽ derelinquit. Recedẽte aũt Spiritu sãcto à tabernaculo mentis, euacuatur homo dulcedine: & impletur oĩ amaritudine: nullusq; locus ei est in cœlo: quia alienum se fecit à bonitate. Efficitur cubile draconum, & habitatio immundorum spirituum. Inde ab auaritia absorbetur: & ab omni dulcedine infructuosus & sterilis contabescit miser & derelictus. Vos autem oculos uestros assidue ad misericordiã diuinitatis eius erigite: & malitiam diaboli calcate: quia & iam per tropheum Christi deuictus est: & per Crucem domini ligatus est.

CAPVT. VIII.

CRucem domini, in quem credidistis deum uerũ & dei filium, semper in mente, in ore, in signo tenete. Crux enim domini armatura uestra inuicta contra satanam, galea custodiens caput, lorica protegens

pectus, clypeus tela maligni repellens, gladius iniquitatem & angelicas insidias peruersæ potestatis sibi propinquare nullo modo sinens. Hoc solo signo cœlestis uictoria data est nobis: & per crucem baptisma dei sanctificatum est. Neq; in ueneficijs neq; in furtis imitemini pessimos: & ipsi enim tales à regno Dei excludētur. In fide autem perfecti estote: pro certo scientes, quia Iesus Christus ipse est filius dei uiui, qui sedet à dextris eius: & uos protegit ut regnum diaboli disperdat. Sed tamen in sua dispensatione occulta ab humano intellectu, permitit diabolum dominari in suos: & persequi bonos in diuersis tentationibus, quibus electi probātur, & examinantur. Examinati uero, postea coronabuntur. Qui uero eos tentant ultionē non effugient: quia omnes oportet adstare ante tribunal Christi, qui iudicabit in iustitia orbem. Beati autem eritis fratres mei in illo die: si conscientiam uestram puram coram Deo nunc exhibueritis. Et sicut unam fidem, unū baptisma tenetis à Deo in uobis: sic angelis cohæredes eritis: naturam quidem humanam, claritatem uero angelicam habituri. Nō quidem euacuabitur ueritas corporis, sed non erit pondus & fragilitas corruptionis. Nunc morimur per Adam: & tūc resurgemus per Christum. Nunc Fragilitate circundamur: tunc uirtute induemur. Et si enim morimur corpore: sed tamē nūq̄ moriemur spiritu Spiritus enim sine morte citatus est à Deo.

CAPVT. IX.

ET maxime uiuimus p passionē agni incōtaminati, qui à Iudæis in cruce p salute mundi passus est. Ipsius sanguis uulnera lauit nostrarū animarū, quibus à morte fatigati, & per lignum uetitum usq; ad passionē domini & mortificati, & consopiti, ineffabili dolore psternebamur. Nūc autē, ex quo resurrexit à mortuis, iā uiui, iā fortes, iam immortales, iam in sanitate plena & perpetua exultabimus. Superna enim Dei Gratia clarificauit corda nostra, ad gloriā & illuminationem gentiū. Gloria salus nostra, & illuminatio nostra. De illuminatiōe nostra, illiumnatio uestra manat, qa dū pn̄tia sua Rex regū nos instruere curauit, p nos æternā uobis claritatē misit. Quæ ergo est nebula peccatorū, q̄ splēdorē uestrū obscurare possit? Nā si ad horā obscuret, cito tamē ptrāsiet. Claritas aūt domini in æternū pmanebit, q̄ nūc in uob. paulatim accēditur. Virtute aūt Dei & sapiētia q̄ manet in æternū usq; ad pfectū clarescens, illuminabitur tanq̄ lumen perpetuum angelorum. Ex hac enim claritate, quæ illuxit in cordibus uestris per fidem qua in mortem domini credidistis, consummabitur in uobis æterna beatitudo, quæ neq; in Deo Patre, & domino Iesu Christo, & Spiritu Dei initium, nec in uobis finem operabitur.

CAPVT. X.

SAne de mysterio trinitatis, quam bonus & beatus & suauis Deus Rex regum p nostrā adnunciationē reuelare dignatus est uobis, scitote intelligentes

qa ultra omnem sensū angelicarū potestatū et uirtutū
uera diuinitas excellit,q̄ inpossibile ē etiā à spiritib. āge
licis cōprehēdi,Sola:n. trinitas ī diuinitate unitatis seip
sā nouit. Hæc.n. āte sæcl'a ī claritate suæ æternitatis per
māebat,nihil ī se diminutū,ul' qd' augeri posset,itra se cō
tinēs,sed uni9 æternitatis,uni9 uolūtatis,uni9 essētiæ,uni
us sctitatis,uni9 puritatis,ultra oēs paritatē,ultra omnē
gloriā ī caritate,ī ueritate,ī bōitate habitauit. Nūc uero
ī fine tēporū pp̄ter nos'ad quos bōitatis suæ magnitudi
nē extēdit,glīā tāt.e maiestatis reuelauit sctis suis,qb. et
efficatiā suæ uirtutis mltotiēs dignāter prębuit. Vñ qdā
ex nr̄is ī āore et ītelligētia magn9 ptestabatur pplo suo
dicēs. Audi israel,dñs de9 tu9 un9 ē. Hoc .n. un9 & so
lus de9,dū mitteret quē elegit ad deducēdū pplm suū de
seruitute,dignat9 ē pādere,dicēs.Ego sū de9 Abraham
de9 Isaac,de9 Iacob,hoc nōen mēoriale meū in æternū.
Rursū trinitatē ī unitate designauit dicēs,Ego sū q sū.
Hæc dices filijs Israel. Qui ē,misit me ad uos.Hæc autē
fratres scitote,qa uerbū ī qd' credidistis,fili9 ē unigenit9
añ oēm substātiā,āte oē initiū. Ipse est .n. pricipiū,qa de
pricipio ieffabil'r genit9 ē. In nostro uero tpe mirabil'r
ab āgelo ānūciat9,et ī ueritate icōprehēsibili de uirgine
Maria nat9 ē, nihil diminut9 à diuinitate maiestatis suæ,
cui9 nos testes sum9. Spūs uero dei q uos sctificauit cre
dētes ī ipsū,q filiū naturalē et sibi scdm æternitatē coæq
lē p oia,resuscitauit tertia die à mortuis,nō ē genit9 sicut

uerbum: quia & ipse spiritus in diuina æqualitate glo-riosus processit ineffabiliter ab eo qui genuit, & ab eo quoq; qui genitus est. Itaq; *spiritus domini non genitus, non factus, non creatus, sed procedens est à patre & uer bo.* Verbo *autem domini cœli firmati: & spiritu oris eius omnis uirtus eorum.* Itaq; *nihil discretum in diuinitate trinitatis sentiatis: quia nobis unus & idem deus, qui cuncta creauit,* Pater: *& unus & idem dominus, per quē omnia facta sunt, filius eius* Iesus Christus, *& unus idemq; deus spiritus sanctus: in quo omnia subsistunt.* Et *hæc in personis tria diuisa: in diuinitate, unus deus in diuisus est.*

CAPVT. XI.

HOc *etenim fratres uobis scribere necessarium duxi: sicut & præsens uos docui per euangeliū* Christi: *uolens uos confirmare in ueritate fidei nostræ, per quam sanati estis ab infidelitate: ut firmam fidem ue stram custodiatis, obseruantem immaculatam tunicam uestram in conspectu æterne claritatis* Dei, *quia in nouissimis temporibus (ut dum in cœlo cum* Christo, *quem deum & hominem in terra adorauimus, quem ad cœlos ascendentem uidimus: erimus soluti à corpore: uenturi uero post uos, in hac terrena pugna conuersabuntur) oportet multos discedere retro, & dū deū, qui illos creauit et uocauit, abnegare nō timebūt.* Et *inimicꝰ q nūc à cor dibus uestris proiectus est, uenturus est, ut superseminet*

populo dei grana errorum. Sed firma ecclesia dei & Christi nec cadere nec disrumpi poterit unquam. Venient autē præsumptores absq; gratia dei loquentes: quorum gloria labiorum procedit ex superbia: similes illi qui superbia cœlum præsumens habitare, mox de cœlo cum angelis suis sequacibus ruit in æternam uoraginē. Hi docebunt aliam doctrinam quæ aliena est à deo: amica autem diabolo: per quam ipse spiritus erroris animas post se trahere festinabit.

CAPVT. XII.

Vos itaq; filij mei, quos in Christo per euangeliū genui, solum patrem cognoscite deum, & solū dominum cognoscite Iesum Christum, & solum dominantem uiuificatorem cognoscite Spiritum sanctum: & unam fidem, unum baptisma, unum deum creatorem omnium diligite: ipsumq; solum timete: & in mādatis eius, quæ à me audistis, usq; ad mortem patienter perseuerate, expectantes aduentum eius. Sæculares fabulas declinate: quæ corda uestra possint sensim à diuino amore deflectere.

CAPVT. XIII.

Et ut uerbum Christi habitet in uobis cum gratia orate assidue. Inuicem uosipsos in uerbo exhortationis & consolationis ædificate, alterutrum diligentes, in synceritate ambulantes, in gratia Dei abundātes. Euigilate in operibus fructuosis: & maxime laborate

propter spẽ remunerationis: quæ magna promissio est nobis in cœlis. Solum autẽ Deum timẽtes, eum qui infidelibus dominatur, sathanã nolite timere. Nihil enim gregi Christi poterit nocere: quem fortem uidet in fide eius, qui eum emundauit ut non haberet immunditiã sed plenam & perpetuam gratiam. Gratia & pax uobis fratres cum benedictione Dei æterna, Amen.

Explicit Epistola Beati Martialis ad Burdegalenses.

INCIPIT EPISTOLA EIVSDEM AD TOLOSANOS. Cap.I.

SEruus Dei, Apostolus Iesu Christi Martialis Cephas omnibus fratribus qui sunt Tolosæ cum sacerdotibus & ministris spiritualibus ecclesiarum Dei: gratia uobis & ueritas & pax à Deo Patre nostro, & dño Iesu Christo. Gratias agite Deo incessanter filij: qui eripuit uos à profunda caligine damnationis æternæ: & circumspicite diligentissime caput uestrum, qđ est Christus, qui est benedictus in secula, Amen. Vos enim estis membra eius & corpus immaculatum, nec aliqua re coinquinatum, neq; sordibus obuolutũ. Iam enim sanctificati & mundati estis aqua regenerationis. Videbo autem uos in proximo & uisitabo in Spiritũ sancto, in gratia & fide castitatis per dominum nostrum Iesum Christũ, qui mortuus est pro nobis & resurrexit in ueritate resurrectionis: quem gens

Hebræorum iudicans purum hominem, per inuidiam dã nauit morte. Sanauerat enim uidentibus oculis nostris ægrotos & languidos eorum: curauerat paralyticos, mundauerat leprosos: dæmoniacos liberauerat: & qđ' maius est, mortuos eorum tanquam de somno resuscitauerat. Nam & quẽdam iam fœtentem quatriduanum, rogantibus sororibus eius, ita de monumento facile resuscitauit: ut ad solum eius uerbum continuo de monumento resurgeret, ligatus sudario mortuorũ. Cœcis etiã uisum reddebat, unde & nato cœco oculos præbuit. Et innumera alia magnalia operatus est in populo Iudæorum: sicut prædico & annuncio uobis testificãs uera esse quæ de eo à me per euangelium ueritatis audistis.

CAPVT .II.

HVnc enim dominum & magistrum nostrum, q uere Christus filius Dei est: post tanta & innumera beneficia, quæ in eis operatus erat, turbæ Iudæorũ suadentibus principibus sacerdotum & Scribis, sine aliquo reatu mortis, dum causa non inueniretur in eo, postulauerunt interimi in ligno. Propter qđ' magnis uocibus acclamabant Iudæi dicentes. Crucifige, crucifige, Mors autem eius lignum crucis eis extitit. Vnde triumphus crucis uita nostra est in æternum. Per crucẽ enim uita nobis restaurata est: & mors mortua est. CA.III.

ECCE VT VOBIS IAM NOTVM *feci, & iterum uobis notum facio: quòd Christus*

postq̃ resurrexit de sepulchro conuersatus est nobiscum per dies .xl. & conuesci nobiscum non est dedignatus, ut se in ueritate carnis uiuum nobis demonstraret. Et præcepit nobis prædicare & testificari gentibus pniam & remissionem peccatorum & regnum cœlorum. Ascendit autem in cœlum, & sedet à dextris Dei æternus in maiestate, in gloria Patris. Vnde iudex uiuorum & mortuorum apparebit in die nouissimo: ad cuius uocem omnis caro resurget, & sancti renouabuntur in incorruptione immortalitatis æternæ.

CAPVT. IIII.

ET nũc fratres, quem impij occidere putãtes morti tradidere, immortalem uos adorate Deum & Saluatorem uestrum dominum Iesum Christum. In cuius nomine nisi quis baptisatus fuerit per aquam regenerationis, saluari non potest. Ipse enim ad hoc uenit in mũdum ut omnes homines uocaret in saluationẽ: quæ amissa erat per serpentem in primo Adam. Qui ergo iam Deo per dilectionem mandatorum ac per mysteria sacramentorum eius coniuncti estis, oculos mentis uestræ attollite in gloriam maiestatis & magnitudinis eius.

CAPVT. V.

ANte omnia autem & super omnia, cœlestis sit conuersatio uestra: nihilq; terrenum, nihil diabolicũ, nihilq; carnale sapiatis. Gratia enim saluati estis Nec ullo mõ dubitetis promissiones Dei æternas, quas

à me audiſtis: & quas per memetipſum olim tradidi uobis, Iis autem, qui ſunt increduli, nec adquieſcunt ueritati, tribulatio & indignatio & ignis æternus: qui præparatus eſt diabolo & angelis eius. Amplitudo deniq; & altitudo charitatis per uos diffundantur, per quã alterutrum inuicem diligatis. Quia Deus & charitas & ueritas eſt: nihilq; in eo triſte uel mendacium. Incõmutabilis enim eſt: & uirtus dei ultra omnem modum & omnem ſenſum inæſtimabilis.

CAPVT. VI.

Bene igitur facietis ſi abominamini idola: q̃ dudum deos eſſe credebatis. Hæc autem ſunt opera manuum hominum, non uidentia neq; audientia: qa nec flatum habent, quæ nec ſe nec uos quicq̃ iuuare poſſunt. Quin potius cultores ſuos in malitiam æternæ tribulationis ſubmerſerunt: quia in ipſis manu factis dæmones damnati ſp̃us erroris ſubintroierunt: qui hactenus per longa ſecula creaturam ad imaginem dei factam in morte deceperunt: donec nouiſſimo tempore inſequente uirtus crucis dei uiui eos diſperdidit, & ibi illuſionibus, quibus ante uos ledebant, coercuit.

CAPVT. VII.

Vidiſtis enim per me in nomine domini quem Iudæi crucifixerunt: & qui tertia die reſurrexit à mortuis: dæmões exire coactos de ſtatuis manu factis, in quibus reſponſa fallatia & plena deceptionum culto-

tribus suis dabant, & eas iussu meo in nomine dei p̄ uirtutem Christi in puluerem redegisse. Ecce enim tempus quo dæmonibus ablata est ptās decipiendi & nocēdi: ut non dominentur hominū fideliū: & ut nihil eos, q̄ in deū uiuum crediderint, ultra lædere præualeant. Liberati itaq; à ptāte Satanæ, gaudete in domino q̄ liberauit uos: & nolite extollere cornu uestrum aduersus ueritatem maiestatis, quam semel per me cognouistis, & in potentia signorum & curationum efficacē copiose probastis. Nō est enim alius deus in cœlo & in terra, in quo oportet uos saluos fieri: nisi dominus Iesus Christus, quē uobis ostendi crucifixū à Iudæis, & tertia die resurrexisse à mortuis cuius nomen gloriosum erit in sæcula. Ecce aūt ipse rex noster.

CAPVT. VIII.

STeffanus qui iam cognouit ueritatē dei creatoris sui, & baptisatus est à me cum tyrānis & satellitibus suis, in gratia dei quotidie crescit noua germinis ui ui, quam dominus noster Iesus Christus usq; in finem sæculi per eos quos nouit & prædestinauit, sibi multiplicabit secūdum diuitias gratiæ suæ. In cuius nomine sicut multi uestrum uiderunt, tyrānum eius resuscitaui à mortuis: qui & ipse cum satrapis baptisatus à morte duplici subtractus est. Virgo autem Valeria sponsa regis terræstris, sed melius sponsa regis cœlestis: quæ per meā prædicationem uirginitatem mentis & corporis deo deuo

uerat,gladio decollata:dum uitam tpalem contempsit, æternam inuenit: & temporalem mortem pro Christo suscipere non recusans,æternam mortem deuicit. Hæc enim per orationem meam spū sancto repleta, magna effecta est in gratia dei. Et ideo prudēs uirgo ad cœlestia regna peruenit:& diabolū triumphauit. Hæc porro spūs dei in illa est operatus: qui oē bonum operatur in nobis in Christo Iesu:pro cuius amore & testimonio inuincibiles semper non cunctamur ferre cum omni patientia gladios carnificum. Pro cuius testimonio grata fuerūt nobis uincula,tribulatiōes,carceres, angustiæ,fames,diuersæq; passionū acerbitates. Ipse enim locutus est nobis dicens,Confidite:ego uici mūdum. Cuius enim gratiæ debetur omnis plena uictoria:nisi eius,q de morte triumphator morte sua mortem uicit,& Satanam ligans,infernum spolians,captiuum esse fecit? Spōsus autem uirginis adeo est effectus testis passionum Christi, ut in corpore suo cœlestem conuersationem iam præbeat subditis,desideria carnis suæ crucifigens,regnum diaboli minuens:nec solū Christo cui credidit,ecclesias per suum regnum fecundum quod spiritui sancto & nobis uisum est disponere,& fabricare gaudeat:sed antiqua templa dæmoniorum,& spurcissima fana idolorum destruere perfectus in fide uideatur. Ipsius enim iussu idola Cadurci oppidi ac Tolosanæ urbis & confiniis eius iā nuper diruta sunt. Cui etiā obedire debetis in omnibus,

quia princeps à deo uobis est constitutus: à quo omnis ptãs & paternitas in coelis & in terra originem ac fortitudinem sumpsit. Quem principem bonum ad hoc tantum munus perduxit grauem & nouellæ fidei, ꝑ quam nouus homo factus nouo homini coniunctus est, ut pro suauitate quoq; præmij futuri illectus, copulam carnalium nuptiarũ deuitauerit per meam prædicationẽ: quatenus liberior deo famulari possit, et multas cateruas populorum subdere fonti regenerationis.

CAPVT. IX.

NEc ideo tamen prohibemus nubere legitimo cõnubio, cum & hoc coniugium honestum concessum sit & constitutum à deo ab initio mundi in multiplicationem generis humani. In tantum enim dominus meus & magister Iesus Christus legittimum & imaculatum thorum cõnubij approbauit ijs qui in sanctificatione & honore castitatis nubere uolunt: ut ad quasdã nuptias inuitatus eas præsentia suæ maiestatis sanctificauerit, & miraculo, magnifice stupendo lætificauerit. Ibi enim sex hydrias plenas aq̃ factas, aqua in uinũ mutata, uiniferas ostendit: & cunctos qui aderant beneficio tanto ualde lætificauit. Hebræis quoq; eum interrogantibus, si liceat homini dimittere uxorem: respondit dicens. Non legistis quia qui creauit ab initio hominem, masculum & fœminam creauit eos, & benedixit eis dicens: Crescite & multiplicamini & replete terram: &

terror

terror uester sit super cuncta animantia terræ? Quod deus coniũxit homo non sepet. Nã & pater noster Adã primus factus ex limo, uxorem cœpit ex costa propria plasmatam, de qua ꝑtestatus est dicens. Hoc nunc os ex ossibus meis, caro de carne mea. Hæc uocabitur uirago: quia de uiro assumpta est. Quapropter relinquet homo patrem suum & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Vnde dominus & magister meus Hebræis sciscitantibus hæc quoq; subintulit dicẽs. Ego autem dico uobis, quia quicunq; dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis cã, mœchatur. Et qui dimissam ab alio duxerit, mœchatur. Vltra hunc autem gradũ homini licite concessum uiduitatem in præmio maiori constituit. Sed & tertium excellentem gradum honestatis in uirginitate demonstrauit nobis perfectum, & per omnia similem angelicæ dignitati. Ad quem inuitabat nos dicens. Non omnes capiunt uerbum hoc, sed qui põt capere capiat.

CAPVT. X.

IDeo prædico uobis, quicũq; in uobis uiduitatẽ propter recompensationem elegerint, non fraudabuntur munere claritatis dei. Qui uero in sublimitate excelsiori permanserint uirgines esse eligẽtes, centuplicatam in perpetua benedictione gloriam consequentur. Nam qui in uirginitate singulari uirginitatem matris suæ elegit, qui mortuus & resurrexit primogenitus ex mortuis,

magnificenti9 secum qui tales esse elegerint in benedi-ctione & regno patris exaltabit. Omnis autem per ec-*clesiam* Deo *regeneratus incorruptionē fidei possidea-at, ne corrumpatur perfidia serpentis, quia ecclesia san-cta & uirgo effecta est, quam* Christus *resurgens à mor-tuis sanguine suo sanctificauit, & per omnia immacula-tam constituit.*

CAPVT. XI.

DE *alijs uero admonere uos uolo, ut custodiatis uos ab immolatione & suffocatis, ut sit omnis fornicatio longe à uobis.* Immunditiam *fugite, quia iā sanctificati estis, & in sanctitate* Deo *seruite.* Cauete *autem à furtis & rapinis, & ab omni auaritia, & noli-te inuicem insidiari.* Certi *estote, neminem effugere pos se præsentiam dei uiui, qui de cœlo respicit super filios hominum.* Cui *si attentius seruietis, omnem malitiā & uenenum diaboli conculcabitis.*

CAPVT. XII.

MEmentote *uero sermonis mei quem sæpe dice-bam uobis, quanta & qualia in cœlo præpara-ta sunt sanctis & timentibus deum.* Omnis *enim poten-tia & gloria in regno dei indesinenter permanent, quæ nec augeri nec minui possunt.* Ibi *enim sunt thesauri sa-pientiæ & scientiæ perennes, in eo qui nos uocauit in regnum & gloriam suam.* Ibi *ordines multitudinis lau-dantium* Deum *angelorum & uirtutum, quæ per ipsū*

uerbum, per quod omnia facta sunt, creatæ in laudibus creatoris sui quiescunt. Ipse laus & requies eorum, & spectatio noua, in quem semper desiderant prospicere. Vbi locum habet uirginitas, continentia, castitas, longanimitas, expectatio, charitas. Quo fides & spes, timor & munditia tendunt, Ibi ueritas & iustitia, & pax & obedientia mandatorum dei, locum paratum habent ab origine mundi. Multa milia illic potestatum & archangelorum in intima luce gloriæ dei creatoris sui contemplari desiderant. Hæc autem uobis communia erunt, si proximi deo fueritis, si amatores eius, si imitatores. Ille enim pastor pastorum & rex regum uobis reliquit exemplum, quod decenter ornat conscientiam uestram.

CAPVT. XIII.

AVdistis namq; à me exemplum patientiæ ipsius quia cũ malediceretur non maledixit, qui, sicut agnus innocens, ante tribunal corruptibilis iudicis se iudicari permisit. Nam & discipulo suo à quo tradẽdum se nouerat dulcedine suæ bonitatis, nobis trementibus & intuentibus sæuitiam eorum qui eum compræhendere uenerunt, osculum dedit. Qui autem eum tradidit condiscipulus nobis erat, sed merito auaritiæ suæ plenus iniquitate, qua præcium mundi uendidit, obligatus in nequitia desperationis suæ, ut etiã uenia semetipsum indignum faceret, non sustinuit pœnitentiã, donec laqueo

mortis semetipsum consumpsit. Tantã ergo iniquitatẽ auariciæ execramini filij mei amatissimi, gloria mea et corona, & nolite iterũ uos tradere in mortem æternã, quam iam per dei electionem euadere meruistis. Et nolite reuerti ad pristina noxia, in quibus seducamini secũdum carnem, sapientes tantum ea quæ carnis sunt, non dum enim tunc noueratis sapere secundum spiritum.

CAPVT. XIIII.

DE cætero itaq; gaudete, quia euasistis laqueos auaritiæ, facti sinceri & irreprehẽsibiles corã deo & hominibus, & sine offensa. Veritatem ex corde purissimam ostendite, ut nunq̃ in ipsum mentiri inueniamini. Habemus enim testem ueritatis & conscientiæ nostræ Deum magnum omnipotentem, & filium eius saluatorem uostrum, & paraclitum spiritum, qui charitatem dei infudit cordibus nostris. Cui per omnia semper placentes inueniamur ueritatis ui amici, ne timeamus ullo modo filios mendacij, qui inuidia & multis peccatis obcœcati indigni sunt cognoscere ueritatẽ dei, & si cognoscunt non eam diligunt, quin potius persequntur quãtum in ipsis est. Quorũ uindicta in proximo instat, quia quod nolunt recusant, quod uolunt approbant, quorum taciturnitas (si non eam persequerentur) sufficeret illis ad damnationem gehennæ, nũc autem quia cognitã persequntur, centuplicatam sibi gehennam adquirunt. Ne ergo timueritis neq; formidetis, sed neq; admiremini

eos. Vapor enim est nebulæ malitia eorum, quæ cito pertransibit sicut fumus noxius oculis. Deus autem & ueritas in sempiternum permanet. Et ueritate delectatur dominus deus noster, mẽdatio autẽ irritatur. Nõ enim est mendatium ex Deo, sed ex diabolo.

CAPVT. XV.

Rogate tamen pro talibus obsecrationem ad dominum facientes, ut si non cognoscũt claritatẽ ueritatis quomodocũq;, saltem ab ignorantiæ nocte resurgant, & apperiantur oculi eorum ad intelligenda diuina, & pietatis plena mysteria. Qui uero puritatem ueritatis cognoscunt quidem sed non diligunt, orate pro eis ut purgentur à malitia & nequitia cordis sui. Pro uobis sine intermissione orate, ut nunq̃ ueritas in intelligentia uestra obnubilatiouem aliquo modo capiat (quod absit) sed semper quotidie augmentetur ad salutem uestram in gloria dei patris. Oratio siquidem uobis necessaria est. Instantes itaq; orationi, instate cotidie, quia aduersarius uester in circuitu quærẽs, ut fera pessima, quã ex ouibus dei dilaceret. Qui maxime per fidem stabilem & orationem puram atq; assiduam fugit ab ouili dei. Orate autem in gloriam domini, & quicquid exhibetis fratribus, per gloriam dei exhibete, non per inanem gloriã, & uosmetipsos in gloriam dei continete. Petitiões in salutem æternã quærite, regnum dei & iustitiã eius petere maxime desiderate, & cuncta necessaria uobis à

deo tribuentur. Patrem omnium, Deum in cœlis regnāteni semper inuocate, ut ueniat eius regnum depræcantes, fiatq; eius uoluntas in nobis sicut in angelis cœlorū.

CAPVT. XVI.

Vobisipsis inuicem donate ut sine impedimento fiant orationes uestræ, & odium fratribus nolite tenere, neq; alicui detrahere inueniamini, & insuper aures à detractoribus auertite. In hoc enim cognoscēt nos omnes uere oues Christi esse, si dilectionem simplicem & sanctam habuerimus ad inuicem. Tunc autem amici Dei eritis, nec iam uos uocabit seruos, sed amicos suos, quia in dilectionem consummabitis.

CAPVT. XVII.

Cum uero impietatem amantes qui sunt longe à dilectione dei & mandatorum eius conuenticula contra uestram, immo contra gloriam dei, ut uerum eius lucidissimum in æternum obscurare in aliquo possint, inter se egerint, nolite dubitare in fide dei, sed uosmetipsos in spiritu sancto cohortantes in laudes gratissimas deo datori omnium bonorum credite, qui uos gloria sua dignos efficiet, & sub omni celeritate tanq̃ oriens sol in serenitate lucidissima atq; placidissima post tetram noctem ad uos dignabitur per gratiā uenire, & caligines omnium inimicorum uestrorum in momento ad nihilū rediget. Vobis autem dabit leticiam angelorum & claritatem cœlestem superabundanter quā petitis aut in tel-

ligitis. Deo enim cura est de uobis, & nouit nequitiam insidiantium uobis, ut puniat eam tempore congruenti. Vos autem ereptos à malitia diripientium superiores illis faciet, non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro. Vobis enim est testis scrutator renum & cordium. In eius obedientia nihil arroganter, nihil superbe, nihil temere præsumere, sed tanquam pusillus grex dei, uoluntatem eius adimplere studete in uerbis sanctis & operibus bonis. Etenim frequens & assidua dei custodia super uos, qui moderatur uos in bonitate clementiæ suæ, annuens uobis secundum dignitatem & omnipotentiam magnitudinis & maiestatis suæ.

CAPVT. XVIII.

Vaeh autem illis qui præsentibus intenti deum non diligunt & uos persequuntur, non enim uos sed deum persequuntur. Patitur enim deus in uobis qui in eum creditis, & retributionem eius expectatis cum conscientia & fide apud eum integra. Quando autē patimini propter iustitiam, gaudete, & de ijs quæ in tristitia cordis uestri accidunt nolite mirari. Est enim permissio iusta pbās & examinans corda uestra si eū uere diligitis. Aduenæ estis et incolæ huius mūdi et uelut peregrini, ideoq; expectate hæreditatē regni dei, qd' post exiliū mali huius sæculi à deo cum gaudio possidendum percipietis, & si quotidie peregrinamini in mltis tentationibus & casibus dolorum & ærūnarū, quas perferetis.

Quid ad uos delectatio mundi? Mundus enim sine fide infidelis, uos autem in fide & remuneratione gratiæ.

CAPVT. XIX.

Confido autē de uobis in domino q; liberabimini uelociter à serpētibus insidiosis, & aduersarijs qui uobis propter iustitiā Dei detrahunt, qui uos uolunt habere in confussionem, & in opprobrium, & in damna temporalia. De quibus etiam eripiat uos mirabiliter omnipotens Deus, qui nunc uos habēt in derisum & in similitudinem improperij, qui ualde torquētur in uestra bona fama, & gloriosa coram Deo & sanctis eius fiducia, dicentes uos in cassum laborare propter deum, & tāta mundi huius delectamenta propter uim uirtutis & præceptum Dei inane, contemnere. Est enim qui uobis fidē tribuit, & cui curatis placere, cuiusq; uoluntati cōcordare maluistis, & recordatis, pro ut nostis & potestis, protecttor & cornu salutis uestræ, exaltatio atque refugium uestrum in die uisitationis, quando cuncta discernet in ueritate & æquitate, iudicaturus unumquēq; iuxta uias suas, & iuxta fructum adinuentionum suarum. Vos autem in adinuentionibus uestris nihil agitis nec sapitis. Nec enim post cor uestrum ambulare debetis, sed potius in puritate Deo gratissima uoluntatem constitutionis Dei adimplere paratis. Estis enim populus dei, audientes eum & in uijs eius ambulantes. Ideo inimici nostri pro nihilo humiliabuntur à deo, & super

tribulantes uos erit manus domini in uindictam & ulti onem debitā. Qui enim mētiti sunt deo, inimici eius sūt, & erit tempus eorum in sæcula in tormentis secūdum rectitudinem iusti iudicij dei, quem expectamus ut conso letur uos, sicut & consolari dignatus est nos.

CAPVT. XX.

Ecce per eum qui in me loquitur dominum meum & magistrum Iesum Christum adnuntio uobis, Iam instat regnum eius, iam fulget supra solem nomen eius, iam prædicantur per omnem terram opera magna & mirabilia. Iam subdidit sibi principem harum puin ciarum, & futurum ut subdat sibi principes totius or bis. Iam excussit iugum diaboli de ceruicibus suorum fi delium, iam ex integro confirmabit gloriam regni sui in uobis. Vnde omnis ecclesia exultatione inenarrabili replebitur sine ulla cunctatione festinanter, & gaudio quod nunquam possit aufferri à diligentibus & deside rantibus charitatem, & ueritatem, & gloriam dei, quæ est Iesus Christus dominus noster benedictus in sæcula, Amen. Confracta est deniq; catena diaboli, qua ligatos dei seruos in incredulitate tenebat, cuius sectatores ma ligni in suis iniquitatibus assumētur, & in supercilio suo deijcientur usq; ad profundum nouissimi, in quo non est aqua, sed ariditas perpetua cum igne æterno, unde nun quam extrahētur. Quòd si resipuerint à malitia sua, libe rabuntur ab eo cui nihil est inpossibile. Deo enim om

nia sunt possibilia, Et si liberatio eorum peruenerit, & hoc donum, & uictoria, & immēsa gratia erunt in eis sicut & in uobis.

CAPVT. XXI.

VOs enim scitis quō restitistis ueritati, sed gratias deo ago qui liberauit uos à lege peccati & mortis, qui inspirauit cordibus uestris ea uelle quæ & ipse desiderat, atq; in unitate suæ bonitatis per gratiam adoptionis uos adunauit. Nunquā ergo deficiatis ab oratione pura, nunquā de Dei nostri largitate desperetis, quia salubriter quæ desideratis adhuc differt, ut accendātur multo magis desideria uestra in eum. Obseruate autem eos qui in hypocrisi loquuntur mendacium, ut uos de uia ueritatis quam cum deo elegistis auertant in semitas incongruas iniquitatum & negligentiæ. Et quanto magis per ipsos pulsat ostium mentis uestræ satanas uolens irrumpere intro, & germen in uos pietatis obruere, eo magis solidi in charitate, & firmi in fide, & alacres in spe dei gloriæ, talibus resistite uiriliter, scientes q; pertrāsibunt sub omni celeritate quæ uobis contraria sunt, deo pro uobis pugnante, permanebunt autem in æternū, quæ per gratiam spiritus dei constituta sunt uobis. Est autē hæc hora nouissima, in qua oportet ab infidelibus ueritatem reprobari, fabulas autem quæ ipsis placent, pro firmitate muri spiritualis extolli, cum sit citissima casura parietis eorum, quia linitus est absque temperatura.

nec sunt ueraces qui linunt eum, & prophetantes mendatium. Sed & plantatio eorum si alqd etiam germinis emerserit eradicabitur, ut non appareat uestigiũ laborũ eorum. Vestra autem plãtatio, quã in uobis pater coelestis plantauit, nullo modo eradicabitur, & usq; ad coelos coelorũ & ante conspectum domini sine fine coronanda, amplificabitur, in augmẽtatiõe dextere uirtutis dei, qui humilia respicit & alta alonge cognoscit.

CAPVT. XXII.

Vnde fratres mei uobis erit magna dei retributio in bonis glorie suæ, qui ei obeditis, qui eum imitati fuistis, cuius uoluntas requieuit in uobis, qui pro eius nomine tanta ab inuidia serpentis antiqui passi estis hucusq;. Non autem uos estis qui uincitis inuidiam satanæ, sed deus & pater omnis gloriæ fortitudinem incredulorum & aduersantium atq; insidiantiũ uobis in uobis deuincit. Nec enim uos estis uictores, sed deus omnis gratiæ, in quẽ fideliter creditis & aspiratis, quẽ uere diligitis. Ideoq; nihil meritis uestris ascribatis, q̃si nõ egentes dei gratia, quia sine deo nihil potestis facere.

CAPVT. XXIII.

Commendo autem uos Deo in gratia eius in qua statis, ut liberet & custodiat uos à malis omnibus, non solum in hoc sæculo sed etiam in futuro. Et ualde congratulor fidei uestræ in qua Deo seruientes attentius ei placere desideratis. Porro à mur

gloria affluet, quæ nunquam minoratur in persecutionibus. Deniq; quia sustinetis eas à superbis huius sæculi, nolite à fiducia domini desperare, sed ad eum corda uestra conuertite, qui uos liberabit à præsenti & futura ira.

CAPVT. XXV.

OBseruationes autem dierum & temporũ atq; astrorum nolite attendere, quibus gentes idolis deditæ intendunt, & tali obseruatione à diabolo decipiuntur, & à ueritate relinquuntur. Confidite ergo in potentia domini Iesu Christi, cuius clementia immensurabilis est, cuius potestas ineffabilis, cuius gloria semper & in æternum desiderabilis, quia nunquã derelinquet uos, sed in omnibus ubiq; uobis aderit, sicut ipse nobis pollicitus est, dicens. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usq; ad consumationem sæculi. Ipsi enim omnia abscondita patent, & nihil sine eius uolũtate poterit uobis euenire. In illius contemplatione mentem uestram assidue figite, & præter eum nihil diligatis, quoniã ipsi cura est de uobis.

CAPVT. XXVI.

QVod uero in uestra postulatione à me petitis, scitote confidentes, quia à Deo tribuetur uobis ultra quàm petitis & intelligitis. Ipse enim est pax, ipse omnia superat bella, ipse uobis uictoriam de inimicis, pacem firmam & sine sanguine dabit. Hæc est enim uos

luntas eius & gloria, & de uestro bono desiderio congaudet. Nosq; ei gratias referimus qui sedet ad dexteram dei patris in gloria spiritus sancti.

CAPVT. XXVII.

SAlutate in perfectione pacis qui diligunt dominum Iesum Christum. Pro impijs uero assidue orate, ut ad ueritatem Dei conuertantur, per quam gloriam & in qua permanemus, & cum qua sine fine perpetuã Dei uisionem contemplabimur. Pro qua etiam millies corpus nostrum sub omnibus tormentis morti dare optamus. Est enim uisio Dei qua sola angeli perfruuntur, & omnes perfecti in dilectione eius, ad quam peruenire desideramus cottidie suspirãtes ad illius inestimabilẽ gľiam.

CAPVT. XXVIII.

FAtigari autem uos nolo usq; ad me, quousq; nuncium meum uidentes sine aliqua hæsitatione ad præsentiam nostram ueniatis, ut præsentes inuicem in gloria Christi gaudeamus, qui absentes eius dilectionem & præsentiam omnipotentiæ suæ omni hora præ oculis habemus. Pax uero & omne bonum, omnisq; consolatio, oro deum ut iugiter maneat uobis, languorem autem ac nequitiã & omne peccatum, & quicquid esse potest molestũ procul faciat dominus à uobis, ut animæ uestræ in gloriam dei sine corruptione perueniant, & absq; metu diaboli, corpora autem uestra sine macula peccatorũ præsententur Domino in resurrectione carnis ad diem

uniuersalis iudicij. AMEN.

τέλος, καὶ τῷ θεῷ δόξα.

Hae duae Epistolae his temporibus à domino reuelatae sunt & repertae in sacrario Basilicae sancti Petri in urbe Lemouica, ubi hactenus latuerant defossae in arca saxea sub terra, quae prae nimia uetustate uix legi potuerũt.

Sequuntur Epistolae Beatissimi Martyris Christi Ignatij, & quorundam aliorum sanctorum. Et primo testimonium diui Hieronymi de eisdem B. ignatij epistolis.

Hieronimus in libro de uiris illustribus, de epistolis & martyrio B. Ignatij.

IGnatius Antiochenae ecclesiae tertius post Petrum apostolum episcopus, persecutionẽ cõmouente Traiano damnatus ad bestias Romã uinctus mittitur. Cumq; nauigans Smyrnam uenisset, ubi polycarpus auditor Ioannis, episcopus erat, scripsit unam epistolam ad Ephesios, alteram ad Magnesianos, tertiam ad Colossenses, quartam ad Romãos, & inde egrediens scripsit ad Philadelphenos, & ad Smyrnaeos, & proprie ad Policarpum, cõmendans illi Antiochensem ecclesiã. In qua & de euangelio quod nuper à me translatum est super persona Christi ponit testimonium dicens. Ego uero & post resurrectionem cum in carne uidi.

& credo quia sit, & quando uenit ad Petrum, & ad eos qui cum Petro erant dixit eis, Ecce palpate me, & uidete quia non sum dæmonium incorporale, & statim tetigerunt eum & crediderunt. Dignum autem uidetur quia tanti uiri fecimus mentionem, & de epistola eius quam ad Romanos scripsit pauca ponere. De Syria inquit usq; Romam pugno ad bestias in mari & in terra nocte ac die ligatus cum duodecim Leopardis, hoc est militibus qui me custodiunt, quibus si benefeceris peiores fiunt. Iniquitas autem eorum mea doctrina est. Sed non idcirco iustificatus sum. Vtinam fruar bestijs, quæ mihi præparatæ sunt. Quas & oro ueloces mihi esse ad interitum, & alliciam ad comedendum me, ne sicut & aliorum martyrum non audeant corpus attingere, Quod si uenire noluerint, ego uim faciam ut deuorer. Ignoscite mihi filioli, quid mihi prosit ego scio. Nunc incipio esse discipulus Christi, nihil de his quæ uidentur desiderans, ut Iesum Christum inueniam. Ignis, Crux, bestiæ, confractio ossium, membrorumq; diuisio, & totius corporis contritio, & tormenta diaboli in me ueniant tantum ut Christo fruar. Cumq; iam damnatus esset ad bestias, & ardore pascendi rugientes audiret leones, ait. Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis uiuus inueniar. Passus est autem. xi. Traiani anno, reliquiæ corporis eius Antiochiæ iacent ad portam Daphniticam, in cœmiterio.

EPISTOLA BEATI IGNATII EPI-scopi & Martyris ad Ioānem Apostolū & Euangelistam præceptorem suum, Prima.

Ioanni Sācto seniori suus Ignatius & qui cum eo sunt.

Rater de tua mora dolemus grauiter, allocutionibus & consolationibus tuis roborādi. Si tua absentia ꝓtendatur, multos de nostris destituet, properes igitur uenire, quia credimus expedire. Sunt & hic multæ de mulieribus nostris Mariam Iesu uidere cupientes, & quotidie à nobis ad uos discurrere uolentes ut eam contingant & hubera eius tractent, quæ dominum Iesum aluerunt, & quædam eius secretiora percunctentur ipsam Mariam Iesu. Est & Salomæ, quam diligis, filia Annæ Hierosolimis & quinq; mensibus apud eam cōmorata. Et quidam notificauere eandē matrem dei omnium gratiarum esse abundātem, & omnium uirtutum more uirginis, uirtutis, & gratiæ fecundam, quæ (ut dicunt) in persecutionibus & afflictionibus est hilaris, in pœnurijs & indigentijs non quærula, iniuriantibus grata, & modesta in re læta. Miseris & afflictis condolet coafflicta & subuenire non pigrescit. Contra uitiorum autem pestiferos conflictus in pugna fidei disceptans enitescit. Nostræ nouæ religionis & pœnitentiæ est magistra, & apud fideles omnium operum

pietatis ministra. Humilibus quidem est deuota, & deuotis deuotius humiliatur, & mirum ab omnibus magnificatur, cum à scribis & Pharisæis ei detrahatur. Præterea multi multa referunt de eadem, tamē omnibus per omnia non audemus fidem concedere, nec tibi referre. Sed sicut nobis à fide dignis narratur, in Maria Iesu humanæ naturæ, natura sanctitatis angelicæ sociatur. Et hæc talia excitauerunt uiscera nostra, & cogunt ualde desiderare aspectum huius (si fas sit fari) cœlestis prodigij, & sacratissimi spectaculi. Tu autem diligenti mō disponas sup desiderio nostro & ualeas. Amen.

EPISTOLA BEATI IGNATII ad eundem. II.

Ioanni sancto seniori suus Ignatius.

SI licitum est mihi à te, ad Hierosolymæ partes uolo ascendere, et uidere fideles sanctos q ibi sunt, præcipue Mariam Iesu, quam dicunt uniuersis admirandam, & cunctis desiderabilem. Quem enim nō delectet uidere eam & alloqui, quæ uerum deum de se peperit, si nostræ sit fidei & religionis amicus? Similiter & illum uenerabilem Iacobum qui cognominatur Iustus, quem referunt Christo Iesu simillimum facie & uita, & mō conuersationis, ac si eiusdem uteri frater esset gemellus. Quem dicunt si uidero, uideo ipsum Iesum,

secundum omnia corporis eius lineamenta. Prӕterea cӕteros sanctos & sanctas. Heu quid moror? Cur detineor? Bone prӕceptor properare me iubeas & ualeas.

EPISTOLA IGNATII EPISCOPI ET Martyris, ad beatam Mariam uirginem, matrē domini nostri Iesu Christi.

Christiferӕ Mariӕ suus Ignatius.

E neophytum Ioanniſq; tui discipulum cōfortare & consolari debueras. De Iesu enim tuo percepi innumera dictu, & stupefactus sum ex auditu, à te autem quӕ semper ei fuisti familiaris coniūcta, & secretorum eius conscia, desidero animo fieri certior de auditis. Scripsi tibi etiam aliâs & rogaui de eisdem. Valeas, & Neophyti qui mecum sunt ex te & per te & in te confortentur. Amen.

EPISTOLA BEATE MARIE VIRginis, ad Ignatium episcopum & martyrem.

Ignatio dilecto discipulo humil' ancilla Christi Ihū.

E Iesu quӕ à Ioanne audisti & didicisti uera sunt, illa credas, illis inhӕreas, & christianitatis uotum firmiter teneas, & mores & uitam uoto confirmes. Veniam autem unâ cum Ioanne te & qui tecum sunt uisura: sta, & in fide uiriliter age,

nec te cõmoueat persecutionis austeritas, sed ualeat & exultet spiritus tuus in deo salutari tuo. Amen.

SEQVNTVR EPISTOLAE DVODEcim beati Ignatij, quarum prima est ad Mariam Cassobolitam.

Ignatius, qui & Theophorus, misericordiã consequutus, & gratiam Dei patris altissimi & domini nostri Iesu Christi q̃ pro nobis mortuus est, fidelissimæ & deo dignæ christicolæ filiæ Mariæ plurimã in Deo Salutẽ.

OPtima quidem figuratio literæ, uelut pars chori sensus continens non solum his quibus impertit affectum, bonorat accipientem, sed & in ipsis qui suscipiunt amplius auget desideriũ. Et quomodo nauigãtib. in tempestate gratus est portus, ita & nobis literarum tuarum acceptabilis est modus. Quem tanquam tutissimum solatium à tua fidelissima mente de longinquo suscepimus, conspicientes in eo illud quod est bonum. Omnium namq; bonorum largitor est deus. O sapientissima mulierum, tuam animam purissimis fontibus assimilamus, illis uidelicet qui transeuntes etiam non sitientes ui sione sui attrahũt, et potũ haurire inuitãt. Ita enim tuæ prudentiæ pollicitatio constringit nos, iubens de illis sanctis liquoribus, qui in anima tua redundant, haustum sumere. Ego autem potaui non in eis tantum nunc, quantum publicanorum contrarijs sententijs exagitor. Quæ

quidem sunt fugæ & carceres ac uincula. Sed nihil horũ recuso. In iniustitijs autem eorum magis edoceor ut Iesũ merear adipisci. Lucror ego periculis mihi præparatis. Quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quæ autem per epistolam à te intimata sunt, prompte adimpleui, de nullo eorum dubitans quos tu bene habere probasti. Agnoui enim te iudicio dei testimonium memoratis uiris perhibuisse, & non gratia carnali. Non ualde autẽ assidua fuerũt spatia, in quibus tua scripta perlegerem, neq; adhuc in te negocium perceperam. Nec enim habui quomodo oculis percurrerem illam ineffabilem tuæ sententiæ relationem, pro anima tua ego efficiar. Quia diligis dominum Iesum filium dei uiui, propterea & ipse tibi dicit. Ego eos qui me diligunt diligo, & qui quærunt me inueniunt pacem. Obuenit itaq; mihi dicere quam uerus est sermo quẽ audiui de te causante Romæ apud beatum Papam Anacletum, cui successit beatitudine dignus Clemens Petri & Pauli auditor. Et nunc adiecisti super eum centupliciter, & adhuc adijcies teipsam. Valde enim desiderabam uenire ad uos, & conquiescere uobiscum, sed nõ mihi fuit opportunum, præpediebat enim propositum meum non sinens illo pergere militaris custodia. Quia nullus talia perfecit uel passus est, qualia ego. Qua ꝑpter secũda consolatio est inter amicos, scriptis se inuicem releuare. Saluto sacratissimã ani

mam tuam rogans superadijcere ad propositum tuum. Præsens enim labor paruus est, merces uero quæ speratur multa est. Fuge eos qui negant passionem Christi, & natiuitatem eius secundum carnem, Multi sunt enim qui hanc sanitatem infirmare conantur. Sed tu contra huiusmodi consuesce etiam alios monere. Quia in omni opere & uerbo bono perfecta es, potens & alios erudire in domino. Salutant te præsbyteri & diaconi, præ omnibus uero sanctus Hieronimus. Salutant te Cassianus hospes meus, & soror mea coniunx eius, et dulcissimi filij eorum. Incolumem & carnali, & spirituali salute dominus sanctificet semper, & uideam te in domino consecutam coronam.

DIVI IGNATII AD TRALLIANOS
ex Smyrna Epistola.
Numero. II.

Trallis urbs est Asiatica, in uertice quodam plano qui promontorium natura munitum habet sita, Asiaticarum urbium opulentissima. Vnde & dicuntur Tralliani.

Ignatius, qui & Theophorus, dilectæ à deo patre, & domnio Iesu Christo ecclesiæ sanctæ quæ est in Trallis, electæ & deo dignæ, pacificatæ in carne & spiritu Iesu Christi spei nostræ in passione per crucem & mortem,

atq; resurrectionem, quam & saluto in plenitudine apostolicæ formæ, & opto plurimum in deo gaudere.

IMmaculatum animũ & sine dolo in perseuerantia cognoui uos habere, non in hæsitationem, sed in fidei possessionem, prout significauit mihi Polybius episcopus uester, qui peruenit uoluntate dei patris, Iesu Christi filij eius, cooperatione spiritus Smyrnam, & sic mihi congratulatus est uincto in Christo Iesu: ut omnem plenitudinem in ipso conspicerem. Suscipiens ergo eum secundum deum, uestram beniuolentiam per ipsum agnoui, inueniens uos imitatores esse Iesu Christi saluatoris nostri. Episcopo subiecti estote, sicut domino. Ipse enim uigilat pro animabus uestris, tanquam rationem redditurus deo. Propter quod uidemini mihi non secundum carnem uiuere, sed secundum Iesum Christum, qui pro nobis mortuus est, ut credentes in mortem eius, per baptismum participes resurrectionis eius efficiamur. Necessarium est enim uos nihil præter episcopũ facere, neq; aliquid agere. Sed & præsbyteris subditi estote ut apostolis Iesu Christi spei nostræ, in quo perseuerantes in ipso inueniamur. Oportet ergo & diaconis qui sunt in ministeriũ Iesu Christi omni modo placere. Nõ enim in cibo et potu sunt ministri, sed ministerij ecclesiæ dei. Oportet ergo præcepta eorum obseruare, sicut ignem ardentem. Ipsi uero sint tales, uos aũt reuereamini eos

tanquam dominum Iesum Christum, quoniam custodes sunt loci eius, sicut episcopus forma est patris omnium, præsbyteri uero sicut consessus dei & coniunctio apostolorum Christi. Sine ipsis enim ecclesia electa non est neq; collectio sanctorum, neq; congregatio sancta. Confido enim & uos sic consistere. Exempla enim charitatis uestræ accepi & habeo penes meipsum in episcopo uestro, quoniam ipsius constitutio magna doctrina est. Nam & mansuetudo eiꝰ uirtus est, quam arbitror etiam illos qui sine deo sunt reuereri. Quia autem diligo uos, parco frequentius uobis scribere, ne uidear aliqb. contrarius aut tediosus esse. Vinctus sum enim pro Christo, sed non dū Christo dignus sum, si autem cōsummauero, forsitan ero. Non sicut apostolus præcipio, sed metior meipsum ne in gloriatione mea peream, bonum est enim in domino gloriari. Et si saluatus fuero apud deum, plus me oportet timere, & non attendere ad eos qui magnificant me. Hi uero qui me laudant, potius flagellant. Eligo enim pati, sed nescio an dignus sum. Zelus enim inimici, multis nō uidetur, me autem impugnat. Debeo ergo esse mansuetus, ut dissoluatur princeps seculi huius diabolus. Nunquid non poteram uobis secretiora scribere? sed timeo ne paruulis uobis constitutis, læsionem imponam. Et ignoscite mihi, quia non ualetis ferre Vinculorum onera, quemadmodum ego uinctus sum. Et possum quidem intelligere cœlestia, angelorum scilicet

cet atq; archangelorum ordines, miltiarum diuersitates, uirtutum & dominationum differentias, sediũ atq; potestatum distantias, tronorum magnificentias, cherubim & seraphim excellentis spiritus sublimitatem, domini regnum, & super hæc omnia omnitenentis dei incomparabilitatem. Hæc igitur ego cognoscens, non omnino perfectus sum, aut discipulus esse possum qualis Paulus aut Petrus. Multum enim mihi restat, ne à deo derelinquar. Rogo autem uos nõ ego, sed dilectio Iesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & nõ sint in uobis schismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadẽ sciẽtia: Sunt enim quidam uaniloqui & mentis seductores, non Christiani sed Christum mercantes seductione, circunferentes nomen Christi, & cauponantes uerbum euangelij, & uenenum erroris cõmiscentes dulci blandimento, sicut puro melli uirus admiscẽtes, ut qui biberit illius potus sensuales illecebras, dulcedine captus inobseruanter morti addicatur. Monet autem quidam antiquorum, ut nemo bonus dicatur, qui malum bono admiscuerit. Nominant enim Christum, non ut Christum prædicent, sed ut Christum spernant. Et legẽ proferunt non ut legem statuant, sed ut legi contraria adnuncient. Christũ enim alienant à patre, legem uero Christi & natiuitatem ex uirgine abijciunt, crucem erubescentes, & passionẽ negãtes, & resurrectioni non credẽtes, dominũ incognitum profitentur, Christum ingenitum putant,

& neque quia est spiritus sanctus confitentur. Quidã uero eorum filium hominem purum esse dicunt, alij aũt ipsum patrem esse dicunt, ipsum filium, ipsumq; spiritũ sanctum. Et creaturam non opera dei esse per Christũ dicunt, sed alterius cuiusdam extraneæ uirtutis. Cauete ergo à talibus, ne sumatis laqueos animabus uestris, & uitam uestram inexplorabilem opponite omnibus hominibus, ne efficiamini muscipula explorationis, & sicut retia extensa. Qui enim sibi non parcit in operibus suis, frater est polluentis semetipsum. Si ergo & uos deponatis naturalem superbiam, inflatilem & tumidam extollẽtiam, possibile erit uobis inseparabiles esse à deo, prope est enim dominus timentibus eum. Et in quem (inquit) respiciã nisi in humilem & quietum & trementem uerba mea? Veneremini autẽ & episcopũ uestrum sicut Christum, secundum quòd uobis beati apostoli præceperũt. Qui enim inter altare est constitutus, mũdus est. Propter quod obedite episcopo uestro & præsbyteris. Qui enim extra altare constitutus est, extra episcopum est et præsbyteros et diaconos aliquid agens, qui talis fuerit pollutus est conscientia, et est deterior infideli. Quid est enim episcopus, nisi omnem principatũ et potestatem omnium illorum tenens quemadmodũ deceat hominem tenere, imitatorem dei factum secundum uirtutem? Quid est præsbyterium, nisi institutio sancta consiliarij et confessoris episcopi? Quid etiam diaconi,

nisi imitatores Christi ministrantes episcopo,sicut Christus patri, et operantes illi operationē mūdā et immaculatam? quo modo sanctus Stephanus beatissimo Iacobo, & Timotheus & Linus Paulo,& Anacletus & Clemēs Petro. Qui igitur istis inobediēs fuerit hic sine deo omnino erit,& impiꝰ & contēnēs Christū,& ordinationē ipsius minorās. Ego uero hæc uobis mādo,nō q̃ aliquos inter uos tales agnouerī(nec ꝑmittat deꝰ aliqd huiusmodi aliquādo in aures meas introire,qui filio suo nō pepercit propter sanctā ecclesiā)sed præuidēs seditiones iniq præmonitiōe cōforto uos,sicut filios meos charissimos et fideles ī dño,præpotās uos medicāine præmuniēte cōtra iminētē pestilētiā,quā etiā uos tāq̃ morbū fugite, beneplacētes in Christo dño nostro. Vos ergo succincti māsuetudīe imitatores estote passionū Christi et dilectionis eius qua dilexit nos, dās semetipsū ꝓ nobis redemptionē, ut nos sanguine suo mundaret ab antiqua impietate,& uitam nobis præstaret incipientibus nobis iam perire pro malitia quæ erat in nobis. Nemo ergo uestrū aduersus proximum aliquid habeat,dicente domino, Dimittite et dimittetur uobis. Nolite occasionē dare gētibus,ne propter aliquos paucos insipientes,uerbū domini & doctrina blasphemetur,ne in uobis cōpleatur qđ ꝓpheta ex ꝑsona dei ad huiusmodi dicit, Quoniam per uos nomen meum blasphematur in gentib. Obturate autem aures uestras,quando uobis quis sine Iesu Christo

filio dei loquitur, qui factus est per Mariam ex semine Dauid, qui uere natus ex deo & ex uirgine, quia hoc ipsum est, qđ & deus. Suscepit enim uere corpus, uerbum (inquit) caro factũ est: & habitauit in nobis sine peccato. Quis enim ex uobis arguet me de peccato? Manducauit enim uere & bibit, & crucifixus est & mortuꝰ sub Pontio Pilato, sed & secundum placitum uolũtatis suæ uere crucifixus est, & uere mortuus, uidentibus cœlestibus, & terræstribus & infernis. Cœlestibus quidem tanquam incorporalibus creaturis, terræstribus uero ut Iudæis & Romanis, & cæteris hominibus, qui tunc eodẽ tẽpore præsto erant, quãdo crucifixus est dominus. Infernis autem, ut multitudine eorum qui cum domino resurrexerunt. Multa (inquit) sanctorum corpora dormientium resurrexerunt de monumentis patefactis. Descendit autem in infernum solus, ascendit uero cum multitudine, & dirupit maceriã quæ erat à sæculo, & medium parietem eius dissoluit, & resurrexit tertia die resuscitante eum patre, & post dies quibus conuersatus est cum apostolis assumptus est ad patrem, & sedet ad dexteram eius, expectans donec ponãtur omnes inimici eius scabellum pedum eius. Die ergo parasceues tertia hora accepit sententiam à Pilato permittente patre, sexta uero crucifixus est, nona autem emisit spiritum. Ante uero solis occasum de cruce depositus est, & sepultus in monumento nouo. Sabbato uero mansit sub terra in sepul-

cro,quo poſuit eum Ioſeph ab Arimathia. Dominica autem die,reſurrexit à mortuis,ſecundum quod dictum eſt ab eo,ſicut fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus & tribus noctibus. Continet autem dies paraſceue paſſionē eius,Sabbatum uero ſepulturam & requiem,Dominica autem reſurrectionem. Quidam autem tanquam ſine deo increduli et in fideles,dicūt eum putatiue tantū fuiſſe hominem,& non uerum corpus ſuſcepiſſe, atque putatiue paſſum & mortuum.Ego uero pro paſſiōe & morte domini mei uinctus ſum,et opto ad beſtias pugnare. Si enim putatiue & non uere paſſus eſt & mortuꝰ ergo ego gratis moriturus ſum mendacia de cruce domini confingens,ſed & propheta ſuperflue dixit. Videbunt in quem cōpunxerunt,& plangēt inter ſeipſos tāquam ſuper dilectum,& dolebunt dolore tanquam ſuꝑ primogenitum. Ergo infideles illi & increduli non minus ſunt quàm illi qui eum crucifixerunt. Ego ſic deuoui ſpem habere in eum,qui pro me uere mortuus eſt, qa alienum eſt ab eo mendacium. Vere etenim peperit Maria corpus,deo in eo habitāte,& uere natus eſt deus uerbum ex uirgine,corpus ſimile nobis paſſibile ſine peccato induens,uere conceptus eſt in utero,& factus eſt in utero,formans & faciens ſibi corpus ex uirgine,ſine ſemine ſcilicet & collocutione uiri,portatusq; in utero ſicut & nos tempore portati ſumus,& uere lactatus eſt & nutritus,ſicut & nos,& cibo & potu ſicuti & nos

nfni eſt, & triginta annos agens, baptiſatus eſt à Ioãne in ueritate & non in phantaſmate, & tribus annis prædicauit euangeliũ, & fecit ſigna & prodigia corã falſis Iudæis, & à Pilato præſide iudex iudicatus eſt, flagellatus eſt, colaphis cæſus eſt, cõſputus eſt, ſpineam coronã purpureamq; ueſtem portauit, condemnatusq;, crucifixus eſt uere, uoluntarie complacens, non imaginarie neq; fallaciter mortuus eſt, ſed uere, & ſepultus eſt & reſurrexit à mortuis, ſicut ipſe alicubi orans patrem dicebat. Tu autem domine reſuſcita me & reddam illis. Et pater qui ſemper eum exaudit reſpondens ait. Exurge deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus, Qui ergo reſuſcitauit eum pater, ipſe etiã nos p eum reſuſcitaturus eſt, non ſine uera uita, hoc eſt non ſine ipſo qui ait. Ego ſum uita, qui credit in me, licet moriatur uiuit, Et omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in æternum. Fugite illas ſine deo hæreſes. Diaboli enim ſunt adinuentio, ſerpentis auctoris malorum, qui per mulierem ſeduxit Adam patrem generis noſtri. Fugite uero & malas ſoboles eius. Simonem dico primogenitum generis ipſius, & Menandrum, & Baſilidem & totam collectionem malignitatis ipſius, & illos hominis cultores Hebionitas, quos maledictos eſſe Hieremias propheta aſſeruit. Fugite quoque & illos immundiſſimos Nicolaitas amatores libidinis, malos calumniatores. Nam talis fuit apoſtolorum miniſter

Nicolaus. Fugite etiã ipsius nequissimos nepotes, Theodotum scilicet & Cleobolũ, qui generant fructum mortiferum, de quo si quis degustauerit statim morietur, non morte temporali, sed æterna. Hi autem omnes non sunt plantatio dei patris sed progenies maledicti. Omnis autem plantatio (inquit dñs) quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicabitur. Quòd si fuissent rami patris, non utiq; essent inimici crucis Christi, sed sunt rami illorum, qui occiderunt dominum gloriæ, nũc autem crucem negantes & passionem erubescentes operantur Iudæorum iniquitates, illorum scilicet qui & deo rebelles extiterunt, & dominum occiderunt. Parum est enim eos dicere prophetarum esse interfectores. Vos ergo inuitat Christus ad suam incorruptionem, per passionem suam & resurrectionem, qui estis membra eius. Saluto uos ex Smyrna unâ cum conpræsentibus mihi ecclesijs dei, quæ et præsentes me id reqsierũt in omni carne & spũ. Postulant uós uincula mea, q̃ propter Iesum Christũ porto, rogans deum ut mereamini in cõsensu & oratione in inuicẽ permanere. Decet .n. unũquẽq; uestrũ bene obseq præsbyteris, episcopũ in honorẽ dei patris, & in honorem Iesu Christi, atq; apostolorum uenerari. Depræcor uos ex affectu audire me, ut non sit in testimonium qđ uobis scripsi, & orate ꝑ me indigente misericordia dei ac uestra charitate, ut me rear consequi sortẽ cui subiaceo, ne reprobus inueniar.

Salutat uos dilectio Smyrnæorum & Ephesiorum memores uestri, ecclesiaq; quæ est in Syria, unde non sum dignus dici ultimus eorum qui ibi sunt. Incolumes estote in Christo Iesu, subiecti estote episcopo, similiter et presbyteris atq; diaconis, omnes inuicem corde inseparabili. Castificet uos spiritus meus, non solum nunc, sed & quando deum meruero adipisci. Adhuc enim in periculo sum, sed fidelis est pater Iesu Christi adimplere petitionem meã & uestram, in qua inueniamur immaculati, & acquisiti in domino, Amen.

AD MAGNESIANOS EX SMIRna Epistola. III.

Magnesia æolica ciuitas est, quæ ad Mæandrũ dicitur. Nam ut inquit Strabo, ei proxima est, unde Magnesij & Magnesiani.

Ignatius qui & Theophorus, benedictæ ecclesiæ Magnesianæ.

GRatia dei patris in Christo Iesu saluatore nostro, in quo saluto ecclesiam quæ est in Magnesia iuxta Meãdrum, & oro in deo patre et Iesu Christo domino nostro, in quo plurimum uos gaudere opto. Cognoscens uestram secundum deum bene dispositam dilectionem, exultans assumpsi in fide Iesu Christi alloqui uos, dignos effectus sancti atq; desideratissimi nominis in his quæ gesto uinculis. Laudo ecclesias in quibus iubilare opto carne et spiritu Christi Iesu, qui est saluator

omnium

omnium hominum, maxime fidelium, cuius sanguine redempti estis, per quem cognouistis deum, immo cogniti estis ab eo, in quo sustinentes sæculi huius tentationem effugite. Fidelis est autem, qui nõ pmittit tentari uos super id quod potestis sufferre. Cæterum ego merui uidere uos, per deo dignũ episcopũ uestrum Damã, & deo dignos præsbyteros uestros Bassum scilicet et. Apolloni um & conuiuam meum Socionẽ quem ego nutriui, quoniam subditus est episcopo & præsbyteris in gratia dei & lege Iesu Christi. Et uos oportet non contemnere ætatem episcopi, & secundum dei patris omnem uenerationem ei exhibere, & secundum q; cognoui etiã sanctos præsbyteros ei deferre, non propter iuuentutem (quæ in eo uidetur) arbitrantes contemnẽdum, sed in sapientia dei ei obedire, quandoquidem non longi temporis sunt sapientes, neq; senes sciunt prudentiam, sed spiritus qui est in hominibus. Deniq; Daniel sapientissimus duodecim annorum effectus, spiritu sancto repletus est, & illos seniores canitiem uanam habentes, calumniatores & alienæ pulchritudinis appetitores esse manifesta uit. Samuel etiam cum esset pusillus, nonagenarium Heli sacerdotem per increpationem redarguit q; filios suos honorificaret super deum. Similiter & Hieremias audit à domino. Noli dicere quia iuuenis sum ego. Salomon quoq; & Iosias in iuuentute mirifici & sapientes in operibus suis apparuerunt. Salomon quidem duode-

eiuso anno ætatis suæ regnare incipiens arduam & inin terpretabilem mulierum pro paruulis quæstionem, terribili iudicio dissoluit. Iosias uero octo annorum existēs, aras & monumenta subuertere cœpit, lucos excidere, templa deijcere, quæ non deo sed dæmonibus fuerant cō secrata. Nam et falsos sacerdotes interfecit ut corruptores & seductores hominum, nō diuinitati sed diabolo ser uientes. Propter quod non est contemnenda iuuentus cū deo adiacuerit atq; adhæserit, sed illa ætas quæ ex sententia nocet, etiam si inueterata fuerit dierum malorū. Iuuenis fuit etiam Christophorus Timotheus, sed audite quid ei scripsit magister. Nemo (inquit) iuuentutem tu am contemnat, sed forma esto fidelium in uerbo, in con uersatione. Dignum est ergo & uos obedire episcopo uestro, & in nullo ei contradicere. Terribile est enim tali contradicere. Non enim istum uisibilem quis spernit, sed illum inuisibilem in eo contemnit qui non potest à quoquā contemni. Hic enim non ab homine, sed à deo habet promotionē, dicit enim deus Samueli de contēptoribus eius, Non te spreuerunt sed me. Nam & Moyses populo aduersus se murmuranti ait, Non enim aduersus nos murmurastis, sed aduersus dominum deum. Nemo enim inultus remansit, qui se contra potiores extulit. Deniq; in lege, Dathan & Abiron Moysi resistentes uiui ad inferos depositi sunt. Sed & chore & qui conspirauerunt cum eo aduersus Aaron ducēti quinquagin

ta, igne consumpti sunt. Absalon etiam parricida existēs diuino iudicio arbori appensus est, sed & cor eius (quod mala cogitauerat) sagittis transfixū est. Nam & Achab & Naman nihilominus propter similem causam morte plexus est. Ozias quoq; leprosus factus est, qui contra sacerdotes sacerdotium ausus est arrogare. Saul etiam sacrificare præsumens regali dignitate dehonoratus est, non expectans principem sacerdotum Samuelem. Oportet ergo & nos reuereri potiores, & dignum est non solum uocari nos christianos, sed etiam esse. Non enim dicere, sed esse, facit beatum. Quidam autem episcopum quidem uocant, & præter ipsum omnia faciunt. Talibus igitur etiam ipse Christus dicit (qui & uerus et primus est episcopus, & solus natura pōtifex) Quid me uocatis domine dñe, & non facitis ea quæ dico? Tales enim non bonæ scientiæ, sed derisores esse mihi uidētur. Quoniam uero negotia finem habent, & adiacet quidem uita ex obseruatione, mors uero ex inobedientia, & necesse est ut unusquisq; in loco quē sibi de præteritis elegerit, in futuro esse præcipiatur, fugiamus igitur mortem, & eligamus uitam. Duos enim characteres dico in hominibus inueniri, unum quidem ueræ monetæ signaculum, alterum uero adulterinæ. Pius enim homo & religiosus, uera moneta est, quæ à deo formata uel expressa est, impius uero & irreligiosus, falsa moneta est, noxia, adulterina, praua, quæ non à deo sed à dia-

bolo facta est. Hæc autem asserens non duas naturas hominum esse dico, sed unum eundemq; hominem, qui aliquando quidem dei, aliquando autem diaboli efficitur. Si quis igitur pius fuerit homo, dei est, si uero quis impius extiterit, diaboli est, non ex natura, sed ex sententia factus. Infideles enim imaginem habent principis nequitiæ, fideles autem formam habent auctoris omnium dei patris, & Christi Iesu filij eius. Propter quod si non elegerimus pro ueritate mori in passiõe ipsius, uita eius nõ est in nobis. Et quoniam in præscriptis personis multitudinem uestri contemplatus sum, in fide & dilectione moneo ut unanimes in deo omnia facere festinetis, assidente episcopo in loco dei, & presbyteris in loco consistorij apostolorum, & diaconis dulcissimis mihi, quibus creditum est ministerium Iesu Christi, qui ante secula genitus est à patre deus uerbum, unigenitus filius, & in cõsumatione seculorũ ipse permanet. Regni eius non erit finis, inquit Daniel propheta. Omnes in concordia inuicem diligamus, & secundum carnem nemo consideret propositum suum, sed secundum Christum Iesum. Nihil sit in uobis, quod uos possit separare, sed adunamini episcopo, subiecti per ipsum deo in Christo. Sicuti ergo dominus sine patre nihil facit (nõ enim possum inquit à me ipso facere quicquam) sic etiam & uos sine episcopo, siue presbyteri, seu diaconi siue laicus. Non ergo aliqd rationabile uobis uideatur, extra ipsius sententiam, Ta-

le enim iniquum est, & ideo odiosum. Omnes in idipsũ ad orationem simul conuenite, una deprecatio sit communis, unus animus, una spes, dilectio immaculata in fide Iesu Christi, qua nihil aliud melius est. Omnes adunati ad templum dei concurrite, sicut ad unũ altare, sicut ad unum Iesum Christum pontificem ingeniti dei patris. Nolite errare in aliena gloria, neq; intẽdatis fabulis, & genealogijs interminatis, & Iudaicis inflationibus. Vetera enim transierunt, & ecce facta sunt omnia noua. Si enim nunc usq; secundum legem Iudaicam & circuncisionem carnis uiuamus, negamus nos gratiam accepisse. Sancti etenim prophetæ secundum Iesum Christum uixerunt, ideoq; & persecutionem passi sunt inspirante gratia ad manifestationẽ incredulis, quia unus est deus omnipotens, qui manifestauit seipsum per Iesum Christum filium suum, qui est uerbum ipsius, non prolatiuum scilicet, sed substantiale, non locutio articulatæ uocis, sed operatio deitatis, substãtia scilicet genita, in omnibus bene placens suo genitori. Si ergo ex antiquis scripturis conuersi ad uacuam spem uenerunt expectantes Christũ (sicut ipse dñs docet dicẽs. Si crederetis Moysi crederetis utiq; et mihi, de me enim ipse scripsit. Nã et Abraham (inquit) pater uester exultauit ut uideret diem meum, & gauisus est. Ante Abrahã enim, inquit, ego sum) quomodo nos poterimus uiuere sine ipso, cui et prophetæ serui fuerunt, spiritu præuidentes eum, & tanquam

magistrum expectabant & sperabant ut dominum & Saluatorem, dicentes, ipse ueniet & saluabit nos. Non ergo sabbatizemus iudaice ut ferijs gaudentes. Qui enim non operatur, non manducet. Et iterum, In sudore uultus tui manducabis panem tuum, dicunt eloquia. Sed unusquisq; uestrum sabbatizet spiritaliter, meditationi legis congaudens, non corporis dimissione fabricationem dei admirans, uelut Iudæus, non omnia comedens & tepidum bibens, & mensurate ambulans, & saltationes atq; plausum manuum nunc habens. Sed pro sabbatizatione diem festum celebret omnis christianus, dominicam resurrectionem, regalem, eminentissimam omnium dierum, de qua propheta expectās dicebat, in finem pro octauo. In quo die & uita nostra exorta est, & mortis in Christo facta uictoria, quam filij perditionis negant, inimici scilicet saluatoris, quorum deus uenter est, q terrena sapiunt amatores uoluptatum & non dei, speciem quidem pietatis præ se ferentes, uirtutem autem eius ab negantes Christum mercantes, uerbum dei in tabernis prædicantes, & dominum nostrum Iesum Christū uendentes, mulierum corruptores, aliena concupiscentes, et pecuniarum amatores, à quibus eruamini, misericordia faciente, per dominum nostrum Iesum Christum. Non enim sentimus utilitatem eius, nisi nos tentauerit. Secūdum autem q agimus iam non erimus, nisi ipse nos miseratus fuerit, si enim iniquitates obseruauerit, quis su

stinebit? Efficiamur ergo digni cognomento qđ accepimus. Qui enim alio nomine præter istud uocatur hic non est dei, non enim suscipit prophetiam dicentem de nobis, quoniam uocabitur nomine nouo, quo dominus uocauit eum, & erit populus sanctus. Quod & completū est primo in Antiochia Syriæ, ubi acquisierunt discipuli nomen Christianum Paulo et Petro fundantibus ecclesiam. Abijcite ergo malum uetus fermentum, quod corrumpit et putrefacit, et percipite nouum gratiæ fermē tum. Exultate in Christo, ut non alienus dominetur uestri. Ineptum est enim Iesum Christum lingua tantum proferre, & iudaismum in animo habere. Non enim Christianitas in iudaismum credidit, sed iudaismus in Christianitatem. Omnes deniq; gentiles æqualitur crediderunt. Omnis lingua Christum confessa ad dominum collecta est, & facti sunt lapidei corde, filij amici Dei Abrahæ, & in semine eius benedicti sunt omnes, qui in uitam æternam deputati sunt in Christo. Hæc autem dilectissimi mihi taliter scribens, non agnoui aliquos ex uobis sic haberi, sed sicut minimus uestrum uolo uos conseruatos esse, ut non incidatis in hamos inanis gloriæ, sed ut ad plenum instructi sitis in Christo, qui ante sæcula genitus est à patre, postea autem factus est ex Maria uirgine sine collocutione uiri, & nobiscū conuersatus sancte & sine querela, omnem infirmitatem omnemq; languorem curauit in populo, & signa atq; prodigia pro

beneficijs hominum fecit, & illis qui longe erant, & illis qui prope, in multitudine unum & solum uerum Deū patrem suum annunciauit, & passionem pertulit, & ab interfectoribus suis Iudæis sub Pontio Pilato præside, & Herode rege, crucem sustinuit, & mortuus est, atq; resurrexit, & in cœlos ascendit ad illum qui misit eum, & sedet ad dexteram eius, uenturusq; est in consummationem sæculi in gloria paterna iudicare uiuos & mortuos, & reddere unicuiq; secūdum opera sua. Hæc qui in pleno cognouerit & crediderit, beatus est, quomodo & uos amici Dei & amatores Christi estis in plenitudine spei uestræ, à qua nulli uestrum auertiontingat. Acquisiui uos in omnibus, si quidem dignus ero. Si enim uinctus sum, sed ad solutionem omnium uestrum, non sum uinctus. Scio enim quia non inflamini, quia Iesum habetis in uobis. Et magis cum laudauero uos, scio quia reueremini, sicut scriptum est, Quonim iustus sui accusator est in primordio sermonis. Et dic tu, inquit, primus peccata tua ut iustificeris. Et cum feceritis (inquit) omnia quæ mandata sunt uobis, dicite serui inutiles sumus. Quoniā in hominibus qui se exaltauerit delinqt ante Deum. Dicit enim Deus. Propitius factus sum peccatori. Propter quod magni illi Abraham & Iob terram & cinerem semetipsos ante Deum nominauerunt. Et Dauid. Quis sum ego (ait) coram te domine quoniam glorificasti me usq; nunc? Nam & Moyses

supra omnes homines mansuetissimus dicit ad Deū. Gracilis uoce & tardus lingua sum ego. Humiles ergo estote & uosipsi ut exaltemini. Qui enim se humiliauerit, exaltabitur, & qui se exaltauerit humiliabitur. Studete ergo confirmari in dogmatibus domini & apostolorum, ut ex omnibus quæ facitis dirigamini in uiam rectā carne & spiritu, fide, & dilectione, cum honore digno episcopo uestro, & corona digno atq; spirituali Stephano præsbytero uestro, & secundum Deum diaconis. Subiecti estote episcopis & inuicem, quomodo Iesus patri, ut laus sit in uobis secundum Deum, uidentes uos repletos omnibus bonis. Compendiose rogaui uos in dilectione Iesu Christi, memētote mei in orationibus uestris, ut Deū merear adipisci, & ecclesiæ quæ est in Syria, cuius nō sum dignus uocari episcopus. Indigeo enim illa laudabili uestra oratione, ut dignus sim illam quæ in Syria est ecclesiam per bonā operationē uestram pascere in Christo. Salutant uos Ephesij de Smyrna, unde scribo uobis, præsciētes quomodo in gloria dei in omnibus refecistis me simul cū Polycarpo. Et cæteræ ecclesiæ in honore Iesu Christi salutāt uos. Incolames estote, in unanimitate possidentes inseparabilē spiritū in Christo Iesu per uoluntatē dei Amen.

AD TARSENSES EX PHILIPPIS Epistola. IIII.

Tarsus ciuitas metropolis Ciliciæ prouinciæ, Pauli

apostoli natalibus celeberrima, ab Argiuis ut scribunt geographi condita, hinc Tarsenses.

Ignatius, qui et Theophorus, salutē consecutæ in Christo ecclesiæ, laude dignæ, & memoria dignæ, et dilectione dignæ quæ est in Tarso, misericordia & pax à deo patre & dño Iesu Christo.

SAuciatus sum in omnibus à Syria Romā usq; cum bestijs depugnans, non ab irrationabilib. scilicet bestijs uoratus, illæ enim uoluntate dei pepercerunt Danieli, sed humanam figuram habentibus, quæ sunt immanes bestiæ. Obsident enim me nocte dieq;, ac deuorant. Sed nulli iniquorum istorū facio sermonem, neq; habeo naturam meam tam honorabilem mihi ut plus eam quā dominum diligam, propter quod paratus sum ad ignem ad bestias ad gladios & crucem, tantum ut Christum uideam saluatorem meum & deū, qui pro me mortuus est. Rogo ergo uos ego uinctus Christi qui per terram & mare exagitor, state in fide confirmati, quoniam iustus ex fide uiuit. Estote inclinabiles et unanimes in fide, quoniam dominus habitare fecit unanimes in domo. Agnoui enim quoniam quidam ex ministris satanæ uoluerunt uos conturbare, quorum quidam dicunt quia Iesus putatiue natus est, & putatiue Crucifixus. Quidam uero quia non est filius eius qui fecit mūdum. Alij autem quia ipse est ille qui est super omnia deus. Alij quoq; quia homo est purus. Quidam uero ga

caro eius non resurrexit, & quia oportet terminabilem uitam haberi, atq; hanc esse finem bonorum quæ non multo post corrumpitur. Quibus quidem multorũ malorum agger cumulatus est. Sed uos non intendatis mẽdacijs eorum. Pauli enim estis ciues & discipuli, qui ab Hierosolymis & in circuitu usq; ad Illyricum cũcta repleuit euangelio, & stigmata Christi in corpore suo portauit. Cuius memores estote omnibus modis, & cognoscite quia dominus Iesus Christus uere natus est de Maria, factus ex muliere, & uere crucifixus est. In qua cruce gloriatur Paulus dicens. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. Et uere passus est & mortuus, & resurrexit. Si enim passibilis (inqt) Christus, & si primus ex mortuis resurrexit, & q̃ mortuus est peccato, mortuus est semel. Quod autem uiuit, uiuit Deo. Insuper quæ necessitas uinculorum? Christo non mortuo quæ necessitas tolerantiæ, aut quæ necessitas flagellorum? Quid quòd Petrus crucifixus est? Paulus & Iacobus gladijs obtruncati sunt, Ioannes in Pathmon relegatus est. Sed & Stephanus à domini interfectoribus Iudæis lapidibus extinctus est. Sed nec in hoc quidẽ est uictoria, uere enim crucifixus est dominus ab impijs. Et quia iste qui natus est ex muliere filius est dei, & qui crucifixus est primogenitus est omnis creaturæ & deus uerbum, & ipse fecit omnia iussione patris. Qđ Apostolus corroborat dicens, Vnus deus pater ex quo

omnia, & unus dominus Iesus Christus per quem om-
nia. Et iterum. Vnus enim deus, unus est mediator dei
& hominum homo Christus Iesus, qui est imago dei in-
uisibilis, primogenitus uniuersæ creaturæ, quoniã in ipso
creata sunt omnia quæ sunt in cœlo & in terra uisibilia
& inuisibilia, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso
constant. Et quia non est ipse ille qui est super omnia de-
us, sed filius ipsius, qui & ascendere se ad eum profite-
tur, dicens. Ascendo ad patrem meum, & patrem ue-
strum, & ad deum meum & deum uestrum. Et quando
ei fuerint omnia subiecta, tunc & ipse subiectus erit illi
qui ei subdidit omnia, ut sit deus omnia in omnibus. Er-
go alius est ille qui subiecit filio omnia, & qui est omnia
in omnibus, & alius filius cui subiecta sunt omnia, qui et
post hæc omnia subiectus erit illi qui ei subdidit omnia,
& non est homo purus ille per quem ei in quo facta sunt
omnia. Omnia enim inquit per ipsum facta sunt. Et in
libro sapientiæ ipse de se ipso refert dicens. Cum faceret
cœlum aderam illi, & iterum. Ego eram apud eum cũ
cta componens, & congaudebat mihi quotidie. Quo-
modo autem homo purus audiret, Sede ad dexterã me
am? aut quomodo diceret, Ante quã Abrahã fieret ego
sum? uel illud quod ait, Gloria illa glorifica me, quam ha-
bui apud te priusquàm mundus fieret? Quis autem ho-
mo posset dicere, descendi de cœlo non ut faciam uolũta
tem meam, sed uoluntatem eius qui misit me? Vel de quo

homine diceretur. Erat lumen uerũ quod illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. In hoc mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus cũ non cognouit. In propria uenit, & sui eum non receperunt. Quomodo ergo huiusmodi homo est purus, ex Maria demum habens initium ut esset, & non potius Deus uerbum & filius unigenitus, de quo dictum est, In principio erat uerbum, & uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil? Et paulo post. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à patre plenum gratia et ueritate. Et iterum. Vnigenitus qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Qui et per Salomonem refert dicens, Creauit me dominus principium uiarum suarum, in opera sua ante sæcula fundauit me, ante autem omnes colles genuit me. Et resuscitaturus est corpora nostra, dixit enim. Amẽ dico uobis, quoniam uenit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient uocem filij Dei, & qui audierint uiuent. Quod etiam apostolus confirmat dicẽs. Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Et quia oportet caste ac iuste uiuere, iterum dicit. Nolite errare, neq; fornicarij, neq; molles, neq; masculorum concubitores, neque maledici, neq; ebriosi, neq; fures, neq; rapaces regnum dei possidebunt. Et si mortui non resurgunt neq; Christus resurrexit, uacua est ergo prædicatio nostra,

quidem uinctus sum tanquam fratres commoneo. Et si dominus est uobiscū, acquisiui uos. Orationibus uestris incumbite ut Iesum merear adipisci. Commendo uobis ecclesiam, quæ est in Antiochia. Salutant uos & electæ ecclesiæ Philippensium, unde & scribo uobis. Salutat uos Philō diaconus uester, cui & ego gratias ago bene mihi seruiēti in omnibus. Salutat uos Agathopus diaconus de Syria, qui me sequitur in Christo. Salutate inuicem in osculo sancto. Saluto uniuersos & uniuersas qui sunt in Christo. Incolumes estote corpore & animo & spiritu, et mei ne obliuiscamini, et sit De9 uobiscū Amē.

AD PHILIPPENSES DE BAPTISmo per Euphanium lectorem, nauim iam ascēsurus. Epistola. V.

Philippi ciuitas est in prima parte Macedoniæ, & hinc quoq; dicti Philippenses.

Ignatius qui & Theophorus, ex imperio Dei patris misericordiam consecutæ in fide & patientia & dilectione sine dolo ecclesiæ quæ est Philippis, misericordia & pax à deo patre & domino Iesu Christo, qui est saluator omnium hominum maximeq; fidelium.

Emores charitatis uestræ & sollicitudinis quæ est in Christo, quam ostenditis in nobis, decens esse arbitrati sumus scribere ad fraternam in domino unanimitatis uestræ dilectionem. Cōmo

nitos uos faciens cursus nostri, ut idipsum dicatis omnes unum sentientes, in hoc ipso fidei regulas præceptaq; feci, sicut & Paulus erudiens uos dicit. Vnus est enim omnium Deus pater Christi, ex quo omnia, & unus dominus noster Iesus Christus filius dei unigenitus, dominator uniuersorum, per quem omnia. Vnus autem etiam spiritus sanctus qui operabatur in Moyse & prophetis & apostolis. Vnum quoq; est baptisma, quod datur in morte Christi. Vna itaq; ecclesia etiã esse debet & una fides, quæ est in Christo, secundum dictum eiusdem apostoli dicentis. Vnus Deus, una fides, & unũ baptisma. Vnus deus & pater omnium, qui est super oẽs, & per omnes, & in omnibus. Vnus est ergo deus pater, & nõ duo uel tres. Vnus scilicet qui est, & non est præter eũ solum uerus. Dominus enim (inquit) deus tuus, deus unus est, & iterum. Nonne unus dominus creauit nos, & unus pater est omnium nostrum? Vnus quoq; & filius, Deus uerbum, unigenitus (inquit) qui est in sinu patris. Et rursum, unus dominus Iesus Christus, & alibi. Quod est nomen eius, aut quod est nomen filij eius. Scitote autẽ quia unus est etiam spiritus sanctus paracletus. Sicut idem Paulus ait. Vnus spiritus, sicut uocati estis in unam spem uocationis uestræ. Et iterum. Omnes inquit in uno spiritu parati sumus. Manifeste autem omnia dona gratiarum ipse unus atq; idem spiritus operatur. Ergo neq; tres sunt patres, neq; tres filij, sed neque

tres

tres paracleti,sed unus pater & unus filius,& unus paracletus. Propter quod & dominus mittens apostolos docere omnes gentes, præcepit eis baptizare eas in nomine patris & filij & spiritus sancti. Nō in unum quendam trinomiū,neq; in tres unius eiusdemq; honoris,qa unus est tantum qui homo factus est,nō pater scilicet neque paracletus,sed solus filius,non putatiue,neq; in phātasmate,sed certissima ueritate. Verbum enim caro factum est,& inhabitauit eam. Sapientia namq; ædificauit sibi domum,& factus est sicut homo Deus cum corpore,qđ suscepit ex uirgine,non ex collocutione scilicet aut semine uiri. Virgo enim inquit in utero cōcipiet & pariet filium. Vere natus est,& uere creuit,uere manducauit,& bibit,uere crucifixus est,& mortuus,& resurrexit. Qui hæc credit,ut uera eius continet natiuitas,beatus est,qui autem hæc nō credit,nihil refert ab eis qui eum crucifixerunt. Princeps enim huius mundi in hoc gaudet,quando quis crucem negauerit. Interitum enim sibijpsi esse cognouit confessionē crucis. Hoc enim tropheum est contra eius uirtutem,quod uidens expauescit,& audiens timet. Nam & ante quàm facta esset crux festinabat facere hoc,& operari in filijs diffidentiæ,operatus est autē inuidia in Pharisæis,in Saducæis, in senioribus,in iuuenibus,& in sacerdotibus. Cū autē properaret ut fieret,conturbabatur,& postea desperationem immisit proditori, & laqueum ei ostendit, &

ſuſpendium eum docuit, & mulieri immiſit timorem in ſomno, ipſe conturbans & conpeſcere tentans patibulũ crucis, Ipſe omnia euocans mouet in ſuam perniciem, non recognoſcens. In tantum enim mala erant non omnia. Malignus autem ſentiebat ſuam perditionem. Initium enim illi fuit ad damnationẽ crux Chriſti, principium mortis, initiũ perditionis. Propter quod et in aliquibus quidem operatur negare crucem, paſſionem erubeſcere; qui ut funeſtum putant uocari de uirgine generationem, circuncidere ipſam naturam, & diffamare quaſi odioſam. Iudæorum auxiliator eſt ad negationem crucis, paganorũ ad calumniam Mariæ, hæreticorũ ad phãtaſiam. Multiformis eſt enim malitiæ princeps, furans ſenſus, contrarius ſibimetipſi, & alia quidem ſuggerẽs alia uero oſtentans. Sapiens eſt enim ad male faciendũ, quod bonum, eſt autem neſcit aliquando, ignorãtia enim repletus eſt per inobedientiam. Quomodo enim non ſit talis qui non ſibi proponit ſuum ſermonem? Si enim homo purus eſt dominus ex anima & corpore, quid circũcidis natiuitatem cõmunem naturæ hominum? Quid tãquam paruam gloriam in homine factam paſſionem, ſimulationem uocas, & mortem immortalis gloriam exiſtimas? Si Deus eſt homo, quid unicum uocas dominum, gloriæ illũ uidelicet natura immutabilem? Quid ſine lege dicis legiſlatorem, qui nõ humanam naturam habuit? Verbum caro factum eſt, uerbum homo, ſed non in homi

ue. Quomodo igitur magnus est ille qui in principio omnem sensibilem & intelligibilem naturam uoluntate patris præparauit, qui cum esset in carne, omnem infirmitatem atq; languorem curauit? Quomodo autem non est Deus ille qui mortuos resuscitauit, claudos sanauit, leprosos mundauit, cæcos illuminauit, aquam in uinum conuertit, tuumque exercitum uerbo tantum fugauit? Quid ergo deijcis naturam uirginis, & membra turpia uocas? Hæc ergo præseminas, & nudari iubes masculos in facie fœminarum, fœminas uero in illicitum desiderium masculorum. Tunc omnia turpia uidentur, & pudicum teipsum facis, cum tu sis fornicationis spiritus. Ignoras quia tunc fit aliquid turpe, quando illicite perpetratur? Cæterum nihil turpe est quod sine peccato geritur, nihil prauum, sed omnia bona ualde. Et tu non uidēs pessundas eam. Quomodo rursum non tibi uidetur natus esse Christus ex uirgine, sed ille qui est super omnia deus, ille scilicet omnia potens? Quis ergo est qui hunc misit dicito, quis ue huic dominatur, uel cuius sententiæ subiectus fuit, aut cuius legem adimpleuit? Tu qui nullius sententiam uel potestatem habes, Christum separas à generatione, legislatorem ingenitum esse pronuncias, & cruci affixum illum qui est sine principio. Cuius ergo permissu hoc factum est non est dicere. Non enim me latuit tuum antiquum consilium, neq; ignoro quoniā curua es & lubrice incedis, tu autem ignoras quis est qui ne

tus est, qui omnia scire te fingis. Multa enim te latent, uirginitas scilicet Mariæ, gloriosus partus, de cuius corpore Deus processit, Stella orientis quæ apparuit munera ferentibus magis, archangeli salutatio ad uirginem facta, uirginis gloriosa conceptio, desponsatæ puellæ prædicatio, & uirginis in utero infantis præuisio, angelorũ hymno gloriæ ad gentium pastores annunciatio. Herodis timor in extollentia regni, præceptio ad paruulorũ necem, in ægyptum trãsmigratio, atq; exinde reuersio, cunabula infantilia, descriptio humana, lactis nutritio, nomen patris non seminantis, præsepe ubi positus est, eo quòd non fuerit locus, nulla humana præparatio, profectus ætatis, crementum corporis, humana loquela. Sed & quòd esurijt, sitiuit, iter ambulauit, laborauit, sacrificiorum oblatio, circuncisio, baptisma. Vox dei desuper ad baptizatum, qd uel uñ fuerit testificatio spũs & dei uox, Ioãnis, prophetia significantis passionem per agni appellationem, diuersorum signorũ operatio, uariæ curationes, imperium domini quo mari imperauit, & uentos sedauit, et spiritus iniquos fugauit. Teipsũ torquẽs, & manifestatione uirtutis suæ affligens, hæc omnia uidens non habes quid facias nisi tenebrosas uertigines.
Et q, uirgo peperit ignoras. Sed confundit te angelorũ laudatio, magorum adoratio, stellæ apparitio. Ignorãtiam igitur olim incurristi per contumatiam, parua tibi uidentur cunabula, passiones, circuncisio, lactis nutri-

tio, indigna tibi deo esse hæc uidentur? Iterum ne uidisti hominem quadraginta diebus & quadraginta noctibus inguſtato cibo humano, & angelos ei ministrantes, quos & tu timebas, uidens primo quasi communem hominē baptizatum, & causam ignorans? Post ieiunium uero esurienti insidiabaris, & tentabas quasi communem hominem, ignorans quis esset. Dicebas enim, si filius dei es, ignorantiæ id est, nam si uere cognosceres, scires sine dubio quia quæ impossibilia uidentur ad faciendum, & difficilia ad conuertendum, factori omnia possibilia sunt. Et propter uentrē tentans eum, qui pascit omnes esca indigentes, audes tentare dominum gloriæ, oblitus per tuam malitiam quia non in pane solo uiuit homo, sed in omni uerbo quod procedit ex ore dei? Si scires quia filius Dei erat, cognosceres utiq; quia in quadraginta diebus & quadraginta noctibus nullo egens, reddens corruptibile corpus etiam in continuatione hoc facere poterat. Sed idcirco esuriit, ut ostenderet quia uere suscepit corpus passibile, simile hominibus. Propterea & primo ostēdit quia Deus erat, & secundo quia & homo fuit. Tu ergo qui tanquam fulgur de sublimi gloria cecidisti, audes dicere domino, mitte te deorsum, cui ea quæ sunt æstimantur quasi quæ non sunt? & ad inanem gloriam prouocas eum qui non extollitur, & fingis te scripturas de eo legere dicens. Scriptum est enim quoniam angelis suis mandauit de te, nequando offendas ad lapidem pedem

tuum, & fingis te sequentia ignorare, auferens ea quæ de te ac tuis ministris prophetauit dicens. Super aspidē & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem? Si ergo conculcatio es pedum domini, quomodo tentas intentabilem, immemor legislatoris qui dixit. Non tētabis dominum deum tuum? Et audes impudentissime opera Dei assumere, & dicere quia tibi traditus est principatus eorum, & casum tuum ostendis contra dominum Deum tuum, & promittens te ei dare quæ sunt ipsius, dicens, hæc omnia tibi dabo si cadens in terram adoraueris me. Quomodo non timuisti talem uocem contra dominum emittere, tu qui omnium malignorum spirituum malignissimus es, & pro malitia uentre & pectore in terram repere iussus es, & per inanem gloriam inhonoratus es? Qui per auaritiam & arrogātiam ad impietatem deductus es? Tu incēsor, draco, apostata, serpens perplexus à Deo discedens, à Christo separatus, à sancto spiritu alienus, & à choro angelorū exulans. Iniuriator legis Dei, & legitimorum inimicus, qui super protoplastos insurrexisti, & à mandato Dei auertisti eos qui nihil te læserūt, q aduersus Abel Cain parricidam excitasti, qui in Iob mala exercuisti. Tu ergo huiusmodi dicis domino, si cadens in terram adoraueris me? O audacia, ò puniende serue fugitiue, serue flagellande, exterminator bonorum, domino dominorum. perfecto deo omnium intelligibilium atq; sensibilium

dicis, si cadens adoraueris me? Dominus autem longanimus est, *qui non in præsenti & illico interficit eū qui per ignorantiam & audaciam talia dicit, sed mansuete, respōdet dicens.* Vade satana. *Non dixit reuertere post me, non enim es reuersurus aliquando, sed uade inquit satana in ea quæ tibi elegisti loca, uade in ea quibus prouocatus es à tua malitia.* Ego autem scio quis sum, & *à quo missus sum, & scio quem debeo adorare.* Domi*num enim (inquit) deum tuum adorabis, & illi soli seruies.* Scio eum & *noui unum solum, cui non denego seruire, à quo tu apostata factus es.* Non enim sum Anti*theus, hoc est contrarius* Deo, *sed confiteor eius eminentiam, et non recuso adorare eum quem noui natiuitatis meæ auctorem et dominum, atq; meæ perseuerantiæ custodem.* Ego enim uiuo propter patrem. Hæc autē fra. *tres per dispositionem* Dei *coactus sum mittere ad uos, monens uos ad gloriam* Dei, *non quasi extraneus, sed sicut frater. Subiecti estote* Episcopo, *et presbyteris, et diaconis.* Diligite inuicem in domino, sicut Dei simulacra. Videte ergo uiri, ut diligatis uxores uestras ut propria membra. Mulieres uero sicut unitatis tactu uiros uestros amate. Qui castus est uel continens non extollatur, ne perdat mercedem suam. Dies festos nolite inhonorare, quadragesimam uero nolite pro nihilo habere, imitationem enim continet Dei conuersationis. Hebdomadam etiam passionis nolite despicere. Quarta ue-

ro & sexta feria ieiunate, reliquias pauperibus porrigẽtes. Quicunq; dominicam aut sabbatũ ieiunauerit præter unum sabbatum Paschæ, ipse est Christi interfector. Oratiões uestræ protendãtur ad ecclesiam Antiochiæ, Vnde & uinctus ducor Rhomam. Saluto sanctũ Episcopum Polycarpum. Saluto sanctum Episcopum Vitalem, & sacrosanctum præsbyterum, & conseruos meos diaconos, pro quorum animabus ego efficiar. Adhuc dico episcopo & presbyteris in domino, quicunq; cum Iudæis Pascha egerit, aut solennia dierum festorum eorum susceperit, comparticipabit eis qui dominum & apostolos eius occiderunt. Salutant uos Philon & Agathopus diaconi. Saluto congregationem uirginum, legionem uiduarum, à quibus adiutus sum. Saluto populum domini à minimo usq; ad maximum. Transmisi uobis hæc mea scripta per Euphanium lectorem, uirum Deo honorabilem & fidelissimum, qui mihi occurrit in regionem iam nauim ascensuro. Mementote uinculorum meorum, ut consummer in domino. Incolumes estote carne & anima & spiritu perfecta sentientes, deuitantes operarios iniquitatis, & corruptores uerbi ueritatis, confortati in gratia domini nostri Iesu Christi. Amen.

AD PHILADELPHIENSES EX Troia, Epistola VI.

Philadelphia Mysiæ urbs frequentibus terræ succus-

ſionibus patens,frequentibusq; agitata terræ tremorib⁹ idcirco maleſidos parietes habens,ut qui (quod & geographi tradunt)crebris concuſſionum iniurijs diſcutiantur rimiſq; pateant. Hinc Philadelphienſes.

Ignatius, qui & Theophorus,eccleſiæ Dei patris & domini noſtri Ieſu Chriſti,quæ eſt in Philadelphia, miſericordiam conſecutæ in dilectione & confirmatione, in concordia & exultatione Dei,in paſſione domini indiuiſæ,et in reſurrectiõe eius, repletæ omni miſericordia, quam & ſaluto in ſanguine Ieſu Chriſti,quod eſt gaudium ſempiternum & ſingulare, maxime ijs qui ſunt in unum,cum epiſcopo,cum preſbyteris,& diaconis probatis in uoluntate Dei patris,per dominum Ieſum Chriſtum,qui ſecundum ſuam uoluntatem ſolidauit firmiter eccleſiam eius ſuper petram ædificio ſpirituali non manufacto, quam flumina inundantia,& flantes uenti non ualuerunt ſubuertere, nec ualebunt aliquãdo ſpiritus nequitiæ, ſed debilitãtur uirtute dñi noſtri Ieſu Chriſti.

Videns autem epiſcopum ueſtrum,cognoui qđ nõ à ſemetipſo,neq; ab hominibus promotus eſt in miniſterium ad communionem pertinens neq; per inanẽ gloriam,ſed in dilectione Ieſu Chriſti,& dei patris,quĩ reſuſcitauit eum à mortuis,cuius expaueſco manſuetudinem,quomodo tacens amplius poteſt à loquente. Aptus eſt enim mandatis domini,& iuſtitia eius ſicut chordæ citharæ,& eſt irreprehenſibilis non minus à Za-

charia sacerdote, propter quod beatificat anima mea illius secundum deum dispositionem, cognoscens innocentem, & perfectam, et immobilẽ, & sine ira circa omnes eius mansuetudinem tanquam dei uiui. Sicut ergo filij lucis fugite diuisionem unitatis, & malam doctrinã hæreticorum, ex quibus exit coinquinatio in omnẽ terrã. Vbi ergo pastor est, illuc sicut oues congregemini, multi enim lupi pellibus ouium induti uoluntate mala captiuant decurrentes, ad deum, sed in ueritate uestra non inueniunt locum. Abstinete itaq; uos à uerbis malis, quæ Iesus Christus non seminauit, sed hominum interfectrix bestia, propter quod non sunt plantatio patris, sed seminarium nequissimi. Non ergo separationem inueniens apud uos hæc scribo, sed ut muniens uos ut filios dei. Quotquot sunt Christi, ipsi sunt episcopi. Qui autem declinant eum uel communionem eius, & sociant se cum maledicis, ipsi cum illis simul abscinduntur. Non enim sunt agricolæ Christi, sed inimici seminarium, à quibus eruamini semper precibus assidentis pastoris uestri fidelissimi & mitissimi. Rogo itaq; uos in domino, quicũq; pœnitentes uenerint ad unitatem ecclesiæ, suscipite eos cum omni mansuetudine, ut per utilitatem & bonam demonstrationem, de luto & muscipula diaboli eruti, & digni Iesu Cirísto effecti, sempiternam salutem percipiant in regno Christi. Nolite ergo errare fratres. Quicunq; enim separatum à ueritate fuerit secutus, regnum

dei non hæreditabit. Et qui non discesserit à falsiloquo prædicatore, in gehennā damnabitur. Vnde nec à iustis discedere, neq; iniustis appropinquare oportet. Quicunque enim in aliena sententia ambulauerit, ipse non est Christi nec passionis eius particeps, sed est fraudator & corruptor uineæ Christi. Tali ne commisceamini, ne simul cum eo pereatis, nec si pater sit uel filius, aut frater aut domesticus, Nō enim (inquit) parcat oculus tuus super eum. Qui ergo odio habent deum, oportet etiā uos eos odire, & super inimicos eius tabescere, non quidem persequi eos, aut percutere eos oportet secundum gētes quæ non nouerunt deum, sed inimicos arbitrari, & separari ab eis, & monere eos, & ad pœnitentiam prouocare, si forte audiant & acquiescant. Amator enim hominum est deus noster, & uult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire, propter qđ & solem oriri facit super bonos & malos, & pluit sup iustos & iniustos. Cuius utilitatis etiam nos dominus uolens esse immitatores dicit, Estote perfecti sicut & pater uester cœlestis perfectus est. Ego confido in uobis quoniam in domino nihil aliud sapitis. Propterea fiducialiter scribo deo dignæ dilectioni uestræ, rogās uos ut instetis uni fidei, uni prædicationi, una gratiarum actione utentes. Vna est enim caro domini Iesu, & unus eius sanguis, qui pro nobis effusus est, unus etiam panis pro omnibus confractus, & unus calix totius ecclesiæ, &

unus episcopus simul cum omnib. presbyteris & diaconis conseruis meis, quia et unus est ingenitus deus pater, & unus unigenitus filius deus uerbũ & homo, & unus paracletus spiritus ueritatis, una etiam prædicatio, & fides una, & unum baptisma, & una ecclesia, quã fundauerunt sancti apostoli à finibus usq; ad fines in sanguine Christi proprijs sudoribus & laboribus. Et uos ergo oportet sicut populum sacerdotalem & gentem sanctam, in concordiam omnes in Christo consummari. Mulieres uero subditæ estote uiris uestris in timore dei, uirgines Christo in incorruptione, non execrãtes nuptias, sed meliora diligentes, non in criminatione contagij, sed propter legis meditationem. Filij subditi estote parentibus, & diligite eos tanquam cooperarios dei ad uestram generationem. Serui subditi estote dominis uestris in deo, ut Christi liberti efficiamini. Viri diligite uxores uestras sicut conseruas in domino ut proprium corpus, sicut socias uitæ & cooperatrices ad filiorum procreationem. Virgines solum Christum præ oculis habete & eius patrem, in animabus uestris illuminatæ à spiritu sancto. Memor sum sanctitatis uestræ sicut Heliæ, sicut Iesu Naue, sicut Melchisedech, sicut Helisæi, sicut Hieremiæ, sicut Ioannis Baptistæ, sicut dilectissimi discipuli, sicut Timothei, sicut Titi, sicut Euodij, sicut Clementis, uel eorum qui in castitate de uita exierunt. Non detraho autem cæteris beatis qui nuptijs copulati fuerũt, quo

rum nunc memini. Opto enim deo dignus ad uestigia eo
rum in regno ipsius inueniri, sicut Abrahã & Isaac &
Iacob, sicut Ioseph & Esaias & cæteri prophetæ, sicut
Petrus & Paulus & reliqui apostoli, qui nuptijs fue-
runt sociati, qui non libidinis causa, sed posteritatis sub-
rogandæ gratia coniuges habuerunt. Patres nutrite fi-
lios uestros in eruditione & disciplina domini, et docete
eos sacras literas, et artes honestas ut nõ ocio gaudeant.
Bene enim (inquit) nutrit pater iustus, in filio autem sa-
piente lætabitur cor eius. Dñi benigne in domesticos
uestros intẽdite, sicut sanctus Iob docuit, Vna enim est
natura, et unum genus hominum. In Christo autem ne-
que seruus neq; liber. Principes subditi estote Cæsari,
milites principibus, diaconi presbyteris ut sacrorum am-
ministratorib. presbyteri uero et diaconi atq; omnis cle-
rus simul cum omni populo et militibus atq; principibus
sed et Cæsare obediãt episcopo, episcopus uero Christo,
sicut patri Christus, & ita unitas per omnia seruatur.
Sint aũt uiduæ nõ uagæ neq; gulosæ neq; proteruæ sed
pudicæ & sobriæ sicut Iudith & Anna. Hæc autem nõ
sicut apostolus præcipio, quis enim sum ego, aut & quæ
domus est patris mei, ut æqualem me illis dicam; sed si-
cut commilito uester obedientiæ ordinem continens. Fra
tres mei ualde pronus sum ad dilectionem uestram, sup
exultans de unanimitate uestra. Moneo enim uos non
ego sed dominus Iesus p̃ me, in quo uinctus sum. Adhuc

magis timeo quia non dum perfectus sum,sed oratio ue stra faciet me perfectum apud deum,ut eum in quo uocatus sum merear adipisci,confugiens ad euangeliũ tanquam ad corpus Iesu Christi,ad apostolos tanquam ad præsbyteros ecclesiæ. Et prophetas quidem diligo,ut Christum prænunciantes,continentes eius spiritum sicuti & apostoli. Sicut enim pseudo prophetæ & pseudo apostoli unum eundemque malignum & seductorem, & populum errare facientem spiritum assumpserũt,sic iterum ueri prophetæ,& ueri apostoli unum eundemque sanctum principalem bonum & uerum atq; doctorem per Christum acceperunt spiritũ. Vnus enim deus ueteris & noui testamenti,unus & mediator dei & hominum,ac facturam intelligibilium & sensibiliũ & prouidentiam gerens omnium,unus quoq; & paracletus, qui operabatur in Moyse & prophetis & apostolis. Omnes enim sancti cum christo saluati sunt per ipsum, in ipsum sperantes,atq; ipsum expectãtes,& per ipsum salutem adepti sunt qui erant digni dilectione & digni laude,sanctificati à Christo Iesu,testificantes in euangelio spei cõmuni. Si quis deum legis et prophetarum unũ prædicauerit, Christũ autem negauerit filium esse dei, mendax est quomodo & pater eius diabolus,et est hmõi inferioris circũcisionis pseudo Iudæus. Si autem quis cõfitetur Christum Iesum dominum,negat autem deum legis et prophetarum patrem esse Christi,hic in ueritate

non stat, quomodo nec pater eius diabolus, & est hmôi Simonis magi, et non sancti spiritus discipulus. Si quis autem dicit unum deum, confiteturq; Iesum Christū, hominem uero purum putans dominum & non deum, unigenitum et sapientiam et uerbum dei, sed ex anima & corpore eum solum esse existimans, huiusmodi serpēs est seductor, errorem prædicans ad perditionem hominum, huiusmodi pauper est sensu, sicuti uocatur et adinuentor ipsius erroris Hebion. Si quis enim hæc confitetur, courruptionem autem et coinquinationem uocat legitimam cōmixtionē et filiorum procreationem, aut aliquā escam execrabilem putat, huiusmodi habet cohabitatorē Draconem apostatam. Si quis enim patrem et filium et spiritum sanctum confitetur, et creaturam laudat, simulationem uero dicit incarnationem, et passionem erubescit confiteri, huiusmodi fidem abnegat nihilo minus quàm interfectores Christi Iudæi. Si quis autem hæc cōfessus fuerit, et quia deus uerbū in humano corpore habitauit sicut & anima in corpore, propter quod inhabitare dicimus deum in corpore, sed nō in humana anima, dicit autē quasdam iniquas mixtiones aliquid boni esse, & finem beatitudinis uoluptatem ponit (qualis ille falso nomine Nicolaita) hic neq; dei amicus neque Christi amator esse potest, sed corruptor propriæ carnis, et propterea à spiritu sancto desertus est et à Christo alienus. Hmōi omnes statuæ exanimes sunt, et sepulchra mortuo

rum in quibus scripta sunt tantum nomina defunctorũ. Fugite ergo malas artes,insidias spiritus qui operatur in filijs sæculi huius,nequãdo tribulati infirmemini in dilectione,sed omnes idipsum estote inseparabiles corde, et in unanimitate unum semper sentientes in idipsum, de hoc ipso glorificantes in requie, et in periculis,et in tristitijs,et in gaudijs. Gratias ago deo per Iesum Christum,quia bene mihi conscius sum in uobis, et nõ habet quis unde gloriari neq; clam neq; palam et publice,quòd grauauerim aliquẽ aut in modico aut in magno. Et omnes quibus locutus sum precor ut non in testimoniũ illud possideant. Si enim secundum carnem me uoluerunt quidam oberrare,sed spiritus meus non oberrat, à deo etenim eum accepi,noui enim unde uenerit,et quo eat,et occulta arguet. Clamaui enim uoce magna inter eos quib: loquebar,non meum sermonem,sed dei proferens,episcopo intendẽte,et presbyteris et diaconis. Hi uero despexerunt me tanquam prohibentem diuisionem quorundã fieri. Hoc autem dicenti testis ille est propter quem ego uinctus sum,quia de humano ore hæc non cognoui,sed spiritus mihi præconizauit dicens. Hæc prèter episcopum ne feceritis, unitatem diligite,diuisionem fugite. Imitatores estote Pauli & cæterorum apostolorũ,quomodo et ipsi Christi. Ego quidem quod meum fuit, feci ut homo in unitate perfectus,adijciens etiam hoc, quia ubi dissensio mentis et iracandia et odium,illic deus non

habitat

habitat. Omnibus igitur pœnitentibus dimittit deus, si ad unitatem Christi concurrunt, & ad consensum episcopi. Credo gratiæ Iesu Christi, quia soluit à nobis omne uinculum iniusticiæ. Rogo autem uos ut nihil secundum iracundiam agatis, sed secundum Christi militiam. Audiui enim quosdam dicentes, si non inuenero euangelium in antiquis, non credam. Talibus autem ego dico, quia mihi antiquitas Iesus Christus est, cui non obedire, manifestus & irremissibilis interitus est. Principatus enim eius est crux & mors ipsius & resurrectio & fides, in omnibus ijs, in quibus uolo uos & nos in orationibus uestris iustificari. Qui non credit euangelio, omnibus simul non credit, qui non præiudicat antiquitati spiritus. Durum est enim cōtra stimulum calcitrare, durū etiam Christo non credere, durum quoq; apostolorum prædicationem spernere. Boni enim sunt sacerdotes & sermonis ministri, melior autem est pontifex, cui credita sunt sācta sanctorum, cui soli commissa sunt secreta dei. Bona sunt etiam officia uirtutis dei, bonus quoq; spiritus sanctus, qui est sup omnia sancta sanctissimus, et uerbi minister, sed super oēs sanctos sanctissimus est summus pontifex & princeps pontificum, qui est legatus et minister patris, & princeps legionum militiæ cœlestis, per quem pater omnia fecit, atq; omnem prouidentiam gerit. Ipse enim est uia quæ ducit ad patrem, ipse est petra, maceria, clauis, pastor, sacerdotium, ianua scientiæ

& agnitionis, per quam introiuit Abraham, & Isaac & Iacob Moyses quoque atque omnis chorus prophetarum, & columnæ mundi apostoli, & sponsa domini ecclesia pro qua sanguinem suum fudit ut eam redimeret. Omnia igitur hæc in unitate unius et unigeniti ueri dei. Quid autem præcipuum habet euangelium? præsentiam aduentus saluatoris nostri Iesu Christi, passionem, sed et ipsam resurrectionem. Quæ enim prophetæ annunciauerunt dicentes, donec ueniat cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium, Hæc in euangelio completa sunt, dicente domino, Pergite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti. Omnia ergo bona sunt simul, lex, prophetæ, & apostoli, omnis congregatio quæ per ipsos credidit. Solum autem restat ut nos inuicem diligamus, quoniam secundum orationem uestrã & uiscera quæ habetis in domino Iesu, annunciatum est mihi pacificare ecclesiam, quæ est in Antiochia Syriæ. Decet enim uos tanquam ecclesiam dei ordinare episcopum ad mittendum illuc uisitationem dei, concedere eis in idipsum constitutis glorificare nomen dei. Beatus est in Christo Iesu, qui dignus effectus fuerit tali ministerio. Et uos quidem festinãtes glorificamini in Christo. Volunt autem uobis quod non est omnib. impossibile pro nomine dei, quomodo & semper uicinæ ecclesiæ consueuerunt mittere uobis episcopos, presbyteros, & diaconos. De Philone uero diaco

no uiro religioso à Cilicia qui nũc mihi ministrat in uer bo domini, unâ cum Gaio et Agathopo uiro multum electo, qui à Syria me sequitur, testificor uobis, quia renũciauerunt sæculo, & martyrium consummare elegerũt. Et ego gratias ago pro uobis rogans, ut suscipiatis eos in domino, ut & uos suscipiat Iesus Christus. Qui enim eos diffamauerunt redempti sunt in gratia Iesu Christi, qui non uult mortem peccatoris, sed pœnitentiam. Salutat uos dilectio fratrum qui sunt in Troia, unde & scribo uobis per Burgum, qui missus est simul ab Ephesijs & Smyrnæis ad uerbum honoris, quos Iesus Christus redimat, in quem sperant, carne & anima, spiritu & fide, dilectione & concordia. Incolumes estote in domino Iesu Christo cum omni spe nostra in spiritu sancto. Amen.

AD SMYRNENSES EX TROIA Epistola VII.

Smyrna (ut scribit Hieronymus) ciuitas est Lyciæ prouinciæ in Asia, eamq; iuxta Ephesum inter Tracheam & Lepramactam ponit Strabo, unde Smyrnæi. Troia inter Propontidos fluenta & montem Idam sita memoratur monti uicinius adiacens, Asiaticarum urbium uatumpoetarumq; monumentis famatissima.

Ignatius, qui & Theophorus, ecclesiæ patris altissimi & dilectissimi filij eius Iesu Christi misericordiã cõsecutæ, & gratia repletæ, in fide et dilectione fundatæ,

& totius gratiæ deo decentissime sanctissimeq; sanctificatæ, quæ est in Smyrnis, immaculatæ spiritu & uerbo dei, plurimam salutem.

GLorifico deum & patrem domini nostri Iesu Christi, qui per seipsum uos tantum illuminauit. Agnoui enim uos perfectos esse in fide immobili, tanq̃ clauis affixos cruci domini Iesu Christi carne & spiritu, & confirmatos in charitate in sanguine Christi, & uere ad plenum instructos in domino Iesu Christo filio dei primogenito totius creaturæ, deo uerbo unigenito filio, q̃ est ex genere Dauid secundum carnem ex Maria uirgine, baptizatus à Ioanne ut adimpleretur omnis iustitia, qui conuersatus sancte sine peccato, sub Pontio Pilato & Herode tetarcha uere clauis cõfixus est pro nobis in carne, à quo & nos redempti sumus per diuinam & beatam eius passionem, ut tollat secum sibi coniunctos in sæcula per resurrectionem ad sanctos & fideles suos, siue ex Iudæis, siue ex gentibus in unũ corpus ecclesiæ suæ. Hæc enim omnia passus est pro nobis, & uere passus est, non putatiue, sed uere sicuti & resurrexit. Sed non ut quidam infidelium erubescentes plasmationem hominis & crucem & ipsam mortem dicunt, quasi putatiue & non uere suscepit corpus ex uirgine, & putatiue passus est, immemores illius qui dixit. Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et iterum. Soluite templum hoc, & ego in triduo resuscitabo

illud. Et in alio loco. Cum exaltatus fuero à terra omnia trabam ad meipsum. Ergo uerbum habitauit in carne, sapientia enim ædificauit sibi domum. Verbum ergo templum sui ipsius ab aduersarijs dissolutum resuscitauit tertia die, uerbum utiq; exaltata carne sua ueluti illo æneo serpente in eremo, attraxit ad se omnes ad salutē æternam. Ego autem non solum natum cum & crucifixum in corpore factum scio, sed etiā post resurrectionem in carne eum noui, & credo esse. Nam cum ad eos qui cum Petro erant uenisset, ait illis. Palpate me & uidete, quia non sum dæmonium incorporeum. Spiritus carnem & ossa nō habet, sicut me uidetis haber, & Thomæ dixit. Inijce digitum tuum in fixuram clauorū, & affer manum tuam & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Et statim crediderunt quia ipse erat Christus. Propter quod et Thomas ait illi, deus meus & dominus meus. Propterea ergo mortem contempserunt, parum ducentes esse iniurias & plagas & alia nonnulla propter ipsum sustinere. Nam & postq̄ ostēdit se eis quia uere & non putatiue resurrexisset, manducauit cum eis & bibit. Et sic uidētibus eis assumptus est cum carne ad eum qui miserat illum, in qua & iterū uenturus est cum gloria & uirtute, secundum qđ dictū est ab angelis ad apostolos. Hic Iesus qui assumptus est à uobis in cœlum, sic ueniet quemadmodum uidistis eum ascendentem in cœlum. Si ergo sine corpore dicunt cū

uenturum esse in consummationem sæculi, quomodo uisuri sunt eum illi qui compunxerunt in eum, cognoscentes plangent inter se? Nam incorporalium, neq; species neq; figura, sed neq; effigies quidem aliqua animalis formæ haberi poterit, in qua figuræ clauorum uel lanceæ foramen appareat propter simplicitatem naturæ. Hæc autem moneo uos charissimi, sciens quia & uos sic habetis, præcustodio autem uos à bestijs hominũ figuras habẽtibus, quas non solum deuitare sed etiam fugere oportet uos. Tantũ orate pro illis, ut forte pœniteãt. Si enim putatiue in corpore fuit dominus, et putatiue crucifixus est, ergo & ei putatiue ego uinctus sum. Quare autem & meipsum tradidi ad mortem, ad ignem, ad gladiũ, ad bestias? Sed non putatiue, sed uere omnia sustineo propter Christum, ad compatiendum ei, ipso me confortante, quia non est mihi tanta uirtus. Quem profecto quidam ignorantes negauerint, & consentiunt magis mẽdacio quàm ueritati, quibus nec persuaserunt prophetæ neq; lex Moysi, sed nec nunc usq; euangelium, nec nostræ speciales passiones. Nã & de nobis hoc ipsum sentiunt. Quid enim me iuuat si me quis laudauerit, dominum autem meum blasphemauerit, si non eum confessus fuerit incarnatum esse deum? Hoc autem qui non dixerit, perfecte eum negat, sicut mortuum baiulans. Nomina uero eorum infidelia non mihi est nunc uisum scribere, sed neq; contingat mihi ut mentionem eorum faciam

donec pœniteant. Nemo seipsum seducat. Si enim non crediderit Christum Iesum in carne fuisse cõuersatum, & confessus fuerit crucem eius, & passionẽ & sanguinem, quem effudit pro mundi salute, uitam æternam nõ cõsequetur, siue rex, siue sacerdos, seu princeps, seu priuatus, seu dominus, siue seruus, seu uir, siue mulier, qui capit capiat, & qui audit audiat. Locus ergo et dignitas atq; diuitiæ neminem inflent, ignobilitas & paupertas nullum humiliet. Sed cum his omnibus, fides eius sit in deum & in Christum, & spes fruitionis futurorũ bonorum cum dilectione quæ est circa deum & circa proximum. Diliges enim dominum deum tuũ ex toto corde tuo, & proximum tuum sicut teipsum. Sed et dominus dicit. Hæc est uita æterna ut cognoscant te solũ uerum deum: & quem misisti Iesum Christum, & illud Ioannis. Mandatum nouum do uobis ut diligatis inuicẽ. In his enim duobus mandatis tota lex pendet & prophetæ. Dicite ergo eis qui taliter docent: quomodo legem ponunt, incognitum esse patrem Christi predicantes? Quomodo etiam, cum infidelem inimicitiam inuicem habent, dilectionem autem futurorum negligunt, præsentia dissimulant, quæ uetura sunt, tanq̃ præsentia esse putant, & tanquam somnia & phantasiam existimãt, mãdata contemnunt, uiduam & orphanum despiciunt, uinctum derident, resurrectionem negãt? Huiusmodi omnes nepotes sunt illius inueterati malorum spiritus qui &

Adam per mulierem mandatum transgredi persuasit, qui et Abel per Cain occidit, qui et Iob decipere conatus est, qui et Iehu filio Iosedech resistere tentauit, qui et apostolorum fidem subuertere uoluit, et Iudæorum multitudinem aduersus dominum suscitauit, qui et nūc operatur in filijs diffidentiæ, à quibus eruat nos dominus Iesus Christus, qui patrem deprecatus est ut non deficeret fides apostolorum, non q̄ non sufficeret custodire eam, sed gaudens de patris eminentia, ipsū deprecatus est pro eis. Dignum est ergo à talibus abstinere, et neq; proprium cum his, neq; commune colloquium habere, sed intendere legi et prophetis, et euangelizantibus uobis salutare uerbum. Nefandas uero hæreses et schismata facientes fugite, sicut principatum malorum. Omnes episcopum sequimini sicut Christus Iesus patrem, presbyteros sicut apostolos, diaconos autem ueneramini sicut dei mādato ministrantes. Nemo præter episcopum aliqd agat eorum quæ ad ecclesiam pertinent, firma eucharistia reputetur quæ ab episcopo concessa fuerit, ubi episcopus præsēs fuerit illuc et plebs cōgregetur, sicuti et ubi Christus est omnis cœlestis militia adest, tanquam principi militiæ uirtutis domini, & ipse est dispensator totius intelligibilis naturæ. Propterea non licet sine episcopo neque offerre neq; sacrificium immolare neq; missas celebrare. Sed si ei uisum fuerit secundum beneplacitū dei, tunc demum tutum & firmum erit. Ergo omnia quæ

cũq; agitis & facitis iam mutabilia sunt, ut corrigamus nos in deo cum tempus habemus pœnitendi. Qđ enim incertum est, non habet confessionem. Ecce enim homo *(inquit) & opera eius cum eo. Sicut scriptum est,* Honora *(inquit) fili deum & regem.* Ego autem dico, *honorate quidem deum ut auctorem omnium & dominũ, episcopum autem tanquàm principem sacerdotum, imaginem dei ferentem, principatum quidem secundum deũ, sacerdotium uero secundum Christum, & post hũc honorare oportet etiam regẽ.* Nemo enim potior est deo, *neq; similis ei, neq; episcopo honorabilior in ecclesia sacerdotium deo gerenti pro mundi salute, neq; regi quis similis est in exercitu, pacem & beniuolentiam omnibus principibus cogitanti. Qui enim honorat episcopum honorabitur à deo; & qui inhonorauerit eum, à* Deo *inhonorabitur.* Si enim quis contra regem insurgẽs dãnatione dignus est, quomodo ultionem euadere poterit qui præter episcopum aliquid egerit? Sacerdotiũ enim summa est omnium bonorum, quæ in hominib. consistũt, quod si quis inhonorauerit, deum inhonorat & dominum Iesum Christum primogenitũ totius creaturæ, & solum natura principem sacerdotem dei. Omnia bene uobis ordinate, quæ mundata sunt in Christo. Layci diaconis subditi sint, diaconi presbyteris, presbyteri episcopo, episcopus Christo, sicut ipse patri. Secundum quod nos me refecistis fratres, & uos dominus Iesus Christus.

Abſentem me & præſentem dilexiſtis, retribuat uobis deus propter quem tanta in uincto eius oſtendiſtis, & ſi quidē non ſum ſufficiens, ſed tamē deuotio ueſtra grā dis eſt. Si quis enim honorauerit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet. Manifeſte & qui honorat uinctum Chriſti Ieſu, mercedem martyrum accipiet. Philoni & Gaio & Agathopo, qui me ſequū tur in uerbo dei, qui ſunt miniſtri Chriſti, bene feciſtis ſu ſcipiendo eos ſicut miniſtros dei, qui & maximas gratias agunt domino pro uobis, quoniam refeciſtis eos omnibus modis. Nihil uobis reputabitur ad peccatū de ijs quæ eis impendiſtis. Det uobis dominus inuenire miſericordiam apud deum in illa die, pro animabus ueſtris ſpiritus meus & uincula mea ſint, quæ non ſpreuiſtis, & non erubuiſtis. Hæc eſt perfecta ſpes in Chriſto Ieſu. Orationes ueſtræ appropinquauerūt ad Antiochenam eccleſiam, cui & pacifici eſtis. Vnde & uinctus omnes ſaluto, & non ſum dignus eſſe ultimus eorum. Sed ſecū dum dei uoluntatē dignus effectus ſum, nō ex mea prouidentia, ſed ex gratia dei. Quam opto perfectam mibi tribui, ut per ueſtras orationes deum merear adipiſci, ut opus ueſtrum perfectum ſit in cœlo & in terra. Decet ergo uos in honorem dei curam gerere deo dignæ eccleſiæ dei quæ eſt in Syria, & gratulari eis quia pacifici ſunt, & perceperunt ſuam magnificentiam, & reſtituta eſt in corpore eorum. Sed mihi uiſum eſt mittere il

luc cum epistola, ut glorificent tranquillitatem quæ eis secundo contigit, & quietem. Ego uero merui portum tutissimum orationibus uestris. Cum sitis perfecti, perfecta cogitate, sentite, sapite, uolētibus enim uobis bene agere, etiam deus paratus est uobis præstare. Salutat uos dilectio fratrum uestrorum quæ est in Troia, unde & scribo uobis per Burgum, quem misistis mecum unâ cum Ephesijs fratribus uestris, qui me refecit in omnibus, & debuerant quidem omnes imitari, quia exemplū est ministerij dei, retribuet ei dominus gratiam in omnibus. Saluto deo dignum episcopum uestrum Polycarpū, & deo decentissimum præsbyterum, & Christophorus diaconus meus, & conseruus, & specialiter et generaliter omnes in nomine domini Iesu Christi, & in sanguine ipsius, & in passione, & in resurrectione carnali & spirituali, in unitate Dei & uestra. Gratia uobis, & misericordia, & pax, & patientia in omnibus in Christo. Saluto domos fratrum meorum cum uxoribus & filijs, sed & uirgines & uiduas. Incolumes estote in uirtute Dei patris. Salutat uos Philon condiaconus qui est mecum. Saluto domum Graniæ, quam opto firmari in fide & deuotione carnali et spirituali. Saluto Alcem desiderabile nomen mihi, & Daphnium spiritalem & bonum filium. Et omnes nominatim incolumes estote in gratia Dei et domini nostri Iesu Christi, repleti spiritu sancto & sapientia sancta atq; diuina. Amen.

AD POLICARPVM EPISCOPVM Smyrnensium de illuminatis, Epistola. VIII.

Ignatius Episcopus Anthiochiæ, qui & testis Iesu Christi, Polycarpo Episcopo Smyrnensium.

SVscipiens autem tuam sententiam tanq̃ sup immobilem petram fundatam, quoniam desi dero promereri faciem tuam immaculatã, quã acquisiui in domino, rogo te in gratia Dei qua inductus es, adijcere ad cursum tuũ, et rogare omnes ut saluentur in Christo. Defende locum tuum in omni diligentia. Vnitatis curam habeto, qua nihil melius est, Oẽs baiula, quomodo & te Christus. Omnes suffer in dilectione, orationibus indesinenter uaca, ampliorem prudentiã q̃ habes postula. Vigila inobdormibilem spiritum possidẽs, Secundum adiutorium Dei loquere. Omnium infirmitates porta ut perfectus athleta, quomodo & dominus omnium. Ipse enim (inquit) infirmitates nostras portauit, et languores nostros abstulit. Vbi enim magnus fuerit labor, ibi etiam maius lucrum est. Si bonos discipulos amaueris, non est tibi gratia, magis autem pestiferos subiuga in mansuetudinem. Non omne enim uulnus uno emplastro curatur, acredines atq; uehementias, embrocha compesce. Astutus esto ut serpens, & simplex ut columba. Propterea enim ex anima & corpore carnaliter & spiritaliter extas, ut omnia quæ tibi ostensa fue-

rint in facie corrigas. Quæ autē tibi inuisibilia fuerint pete ut tibi manifestentur, ut tibi nihil restet, sed totius gratiæ abundans sis. Tempus deposcit te tāquam gubernatorem prosperum petere, & sicut naui periclitanti, portum aptum ad salutem requirere. Sic et te Dei Athletam præsta, ut uestem incorruptionis, & uitam æternam percipias, pro qua & tu confidis in omnibus. Pro anima tua ego efficiar, & uincula mea quæ dilexisti. Qui se arbitrantur fide dignos esse & aliter docent, nō te circumueniant, sed sta firmus sicut incus, quæ percutitur. Magni enim athletæ est uapulare & uincere, maxime autem pro Deo omnia oportet nos sustinere, ut ipse sustineat nos in regno. Plurimum adde ad festinationē, continuanter curre, tempora cognosce, ut in ipsis semper uincas, Hic est enim stadium, illic corona expectat Christum filium Dei, intemporalem in tempore, inuisibilem natura, uisibilem in carne, impalpabilem & intactum, ut corporeum uero propter nos & contrectabilē, impassibilem ut Deum, passibilem uero propter nos ut hominem. Amen.

AD ANTIOCHENSES EX PHILIPPIS. EPISTOLA. IX.

Antiochia ciuitas est Syriæ, prima Petri apostoli sedes, prima in qua Christiani (qui baptisma suscepissent) à Christo nuncupari cœperunt, in qua Paulus & Barnabas ordinati sunt, quæ & postea diui Ignatij modera

tionibus credita est, à qua Antiochenses.

Ignatius, qui et Theophorus, ecclesiæ Anthiochensi misericordiam à Christo consecutæ, habitanti in Syria (quæ prima Christi cognomen accepit) quæ est in Antiochia, in Deo patre et domino Iesu Christo salutem.

LEuia mihi et inonerosa fecit dominus uincula, cum didicissem pacificos uos esse, et in omni concordia carnali et spirituali uos transigere. Rogo igitur uos ego uinctus in domino, digne ambulare in ea uocatione qua uocati estis, custodientes uos ab introeūtibus hæresibus malignis ad seductionem & perditionem consentientium eis, intendere aūt apostolorum doctrinæ et legi atq; prophetis credere, omnium q; Iudæorum aut Paganorum errorem abijcere, & neq; deorum multitudinem admittere, neq; Christū ad excusationem unius dei negare, Moyse fideli famulo dei ad populū dicēte, Dominus deus tuus deus unus est. Et unum atq; solum prædicans deum, confessus est statim etiam dominum nostrum dicens. Pluit dominus super Sodomam & Gomorram ignem & sulphur à domino de cœlo, Et iterum. Et dixit Deus, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Et rursum. Et fecit deus hominē, ad imaginem dei fecit illum. Et paulo post. Ad imaginem dei fecit hominem. Et q̃a nasciturus erat homo, sic ait, Prophetam suscitabit uobis dominus Deus uester sicut me. Nā & prophetæ ex

personā dei dixerũt. Ego deus primus et ego post hæc, & præter me non est Deus. Hoc autem de patre omnium dixerunt. De domino nostro Iesu Christo rursum prophetæ proclamauerũt dicentes. Ecce puer natus est nobis, & filius datus est nobis, cuius imperium est desuper, & uocabitur (inquiunt) nomen eius magni consilij angelus, ammirabilis consilarius, Deus fortis, potestatē habens, princeps pacis. Nā & de incarnatione eius ex uirgine dicunt. Ecce uirgo concipiet in utero et pariet filium, et uocabitur nomen eius Emmanuel. Et de passione eius nihilominus adieceruñt dicētes. Sicut ouis ad occisionem ductus est, & sicut agnus coram tondente sine uoce. Et iterum ipse de se ipso referens dicit, Ego autē sicut agnus innocens ductus sum ad immolandum. Nā euangelistæ unum solum testantes uerum deum esse patrem, etiam ea quæ ad dominum nostrum Iesum Christū pertinent non pretermiserunt, sed potius exacte scripserunt dicentes. In principio erat uerbum, & uerbū erat apud Deum, & Deus erat uerbum, hoc erat in principio apud Deum, & omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil. Sed & de incarnatione eius subiũxerunt dicentes. Et uerbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et iterum, Liber (inquiunt) generatiõis Iesu Christi filij Dauid, filij Abrahæ. Apostoli quoque Christi asserentes quia Deus unus est, adiecerunt dicentes, Vnus deus, unus & mediator dei & hominum. Et

de incarnatione eius ac passione eius non erubuerũt,sed potius fiducialiter subiunxerunt dicentes. Homo Christus Iesus,qui dedit semetipsum pro sæculi uita. Omnis ergo qui unum Deum annunciat,intercipit autem Christi diuinitatem, filius est diaboli & inimicus omnis iustitiæ. Qui autem non confitetur Christum filium eius esse qui fecit mundũ,sed alterius cuiusdam incogniti præter eum quem prædicat lex & prophetæ,hic organum est ipsius diaboli. Quicunq; autem incarnationem Christi recusat,& crucem eius erubescit,propter quam ego uinctus sum,hic est Antichristus. Quicunq; uero purũ hominem dicit esse Christum,maledictus est secundum dictum prophetæ,non in Deum fidens sed in hominẽ tantum. Propterea & infructuosus est quemadmodum Tamariscus quæ est in deserto. Hæc scribo uobis cum sim Christi nouella oliuæ,non ignorãs uos taliter sapere,sed præcustodio uos sicut pater filios suos. Videte ergo malignos operarios,inimicos crucis Christi, quorũ finis interitus,quorum Deus uẽter est,quorum gloria in cõfusiõe eorum,uidete canes rapidos,serpentes super pectus repentes,dracones,squamosos,et aspides,basiliscos,scorpiones. Hi enim sunt thoes,uulpes,& simiæ,humana imitãtes. Pauli & Petri sancti estis discipuli,nolite perdere depositum qđ uobis commendauerunt. Memento te digne beatissimi Enodij pastoris uestri,qui primus uobis ab apostolis antistes odrinatus est. Non confundamus

mus patrem, sed efficiamur certi filij, et non adulterini. Scitis qualiter conuersatus sum inter uos. Quæ ergo præsens dicebam uobis, hæc nunc & absens scribo uobis. Si quis non diligit dominum Iesum, sit anathema. Imitatores mei estote, pro animabus uestris ego efficiar quando Christum meruero adipisci. Mementote uinculorum meorum. Presbyteri pascite gregem qui uobis cõmissus est, donec ostendat deus eum qui futurus est in uobis rector. Ego autem nunc festino ut Christum lucrifaciam. Diaconi agnoscant cuius sint dignitatis, & studeãt esse inculpabiles ut sint Christi imitatores. Populus subditus sit presbyteris & diaconis, uirgines agnoscant cui se cõsecrauerunt, uiri diligant uxores, memores qa una uni in principio creaturæ datæ sunt in possessionem. Mulieres honorificent uiros suos sicut carnem suam, & nõ audeant proprio nomine eos uocare. Sciant autem solos uiros suos compares esse, quibus & coniunctæ sunt secundum ordinationem dei. Parentes erudite filios eruditione sancta, filij honorate parentes ut bene sit uobis & sitis longæui super terram. Domini nolite superbe seruis uti, imitantes patientissimum Iob, dicentem, si praue iudicaui seruum aut ancillam meam, iudicer ego ab eis, quid enim faciam si interrogationem fecerit dominus de me? & cætera quæ sequuntur bene nostis. Serui nolite ad iracundiam in aliquo prouocare dominos, ne forte aliqui male faciãt uobis, & uosipsi uobis eritis rei.

Nemo ociosus manducet, ne uagus & fornicarius efficiatur. Ebrietas, iracundia, inuidia, maliloquium, clamor, blasphemia, non nominentur in uobis. Viduae non in delitijs agant, ne per luxuriam abijciant uerbum. Caesari subditi estote in ijs in quibus sine periculo est ipsa subiectio. Principes nolite exasperare, ne detis occasiones aduersum uos quaerentibus eas. De maleficijs autem et ueneficijs uel homicidio ex abundanti est scribere uobiscũ, quando haec etiam in gentibus abominabile sit agere. Haec autem non sicut Apostolus praecipio, sed sicut uester conseruus commemorans uobis. Saluto sanctũ presbyterum uestrum. Saluto sanctos diaconos, et desiderabile mihi nomen eius, quem reseruaui post me in Spiritu sancto, cum Christum meruero adipisci, pro cuius anima ego efficiar. Saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborantes, exorcistas, atq; confessores. Saluto custodes sanctarum portarum diaconissas quae sunt in Cristo. Saluto susceptrices Christi uirgines, quas ego nutriui in domino Iesu. Saluto pudicissimas uirgines. Saluto plebem domini à minimo usq; ad maximum, & omnes sorores meas in domino. Saluto Cassianum hospitem meum, & coniugem eius, & amabiles natos eius. Salutat uos Polycarpus digne decentissimus episcopus, qui & curam uestri gerit, cui & commendaui uos in domino, & omnis ecclesia Smyrnēsium memor est uestri in oratione apud Deum. Salutat uos Onesimus Ephesiorum

pastor. Salutat uos Damas Magnesiæ Episcopus. Salutat uos Polybius Trallianorum antistes. Salutant uos Philon & Agathopus diaconi, qui me sequuntur. Salutate inuicem in osculo sancto. Hæc autem à Philippis scribo uobis. Incolumes uos ille qui est solus ingenitus per illum q ante sæcla natus est, spiritu et carne custodiat, & uideam uos in Christi regno. Saluto eū qui pro me futurus est princeps uester, quem & acquisiui in Christo. Incolumes estote Deo & Christo illuminati spiritu sancto. Amen.

AD HERONEM ECCLESIAE ANtiochenæ diaconum, quem ei dominus ostēdit sessurum in sede ipsius, ex Philippis.
Epistola. X.

Ignatius qui & Theophorus, Deo honorabili, desiderabili, pudeo, christifero, spiritifero in fide & dilectione Heroni diacono Christi ministro Dei, Gratia & misericordia & pax ab omnipotente Deo & Christo Iesu domino nostro unigenito filio eius, q dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut redimeret nos de hoc præsenti seculo in ligno, et saluos faceret in regnum suū cœleste.

ROgo te in domino adijcere ad cursum tuum, defendere dignitatem tuam, cōcordiæ quæ est ad sanctos curam gerere. Infirmiores suffer, ut adimpleas legem Christi. Ieiunijs & orationibus ua-

ea, sed non ultra mensuram, ne te ipsum deijcias. Vino & carnibus non ex toto abstineas, nō enim ex toto sunt abominabiles. Bona (inquit) terræ comedetis, & carnes & holera manducabitis. Sed & uinum lœtificat cor hominis, & oleum exhilarat, & panis confirmat. Sed & mensurate & ordinate, tanq̃ Deo concedente. Quis enim manducat aut quis bibit præter eum? Quoniam quicquid bonum est, eius est, & quicquid optimum, est ipsius. Lectioni intende, ut non solus ipse scias leges, sed etiam alijs eas expone, ut Dei athleta. Nemo militans Christo implicat se negotijs sæcularibus, ut placeat ei cui se probauit. Sed nec ui athleta coronabitur, nisi legitime certauerit. Pro anima tua ego uinctus sum. Omnis igitur qui dixerit præter illa quæ tradita sunt, tametsi fide dignus sit, tametsi ieiunet, tametsi uirginitatem seruet, tametsi signa faciat, tametsi prophetet, lupus tibi appareat in grege ouium corruptionem operans. Si qs crucem negauerit, & passionem erubuerit, sit tibi tanq̃ aduersarius, tametsi substātiam suam pauperibus distribuat, tametsi montes transferat, tametsi corpus suū combustioni tradat, sit tibi execrabilis & abominabilis.
Si quis infalsauerit legem & prophetas, quos Christus præsens adimpleuit, sit tibi tanq̃ Antichristus. Si qs hominem tantum dixerit dominum, Iudæus est Christi interfector. Viduas honora, quæ uere uiduæ sūt. Pupillos tuere. Deus est enim pater pupillorum, & iudex uiduarum

rum. Sine episcopis nihil agas, sacerdotes enim sunt, tu uero minister sacerdotum. Illi enim baptizant, sacerdotium agunt, ordinant, manus imponunt, tu uero eis ministras, sicut sanctus Stephanus Iacobo, & cæteris præsbyteris in Hierosolymis. Congregationem noli negligere, nominatim omnes require. Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed forma esto fideliũ in uerbo & conuersatione. Domesticos ne confundas, cõmunis est enim nobis & ipsis natura. Mulieres noli execrari, ipsæ enim pariunt & nutriũt. Diligi ergo oportet eas generationis causa tantum in domino, quia sine muliere uir omnino generare non potest. Honorare ergo oportet eas, ut cooperarias generationis, quia neq; uir sine muliere, neque mulier sine uiro aliquãdo originem sortiri poterit, nisi in solis illis protoplastis, quia corpus Adæ ex quatuor elementis est factum, Eua uero de latere Adæ, gloriosum uero habitaculum domini de sola uirgine. Execrabilis quidem uidetur legitima cõmmixtio, sed deo cõdecens est ipsius generatio. Decebat enim opificem non secundum humanam consuetudinem natiuitate uti, sed gloriose & noue, ut decebat nasci factorem. Superbiã fuge. Superbis enim Deus resistit. Falsiloquium execrare, perdes enim omnes (inquit) qui loquntur mendaciũ. Inuidiã caue auctor enim eius est diabolus, & successor ipsius Cain fratri inuidens, & de inuidia homicidiũ perpetrans. Sorores meas mone Deum diligere, & solis ui

ris suis sufficere debere. Similiter fratres meos mone suis cõiugibus sufficere debere. Virgines custodi, tanq̃ Christi sacramenta. Longanimis esto, ut multus sis prudentia. Pauperibus secundum quòd habueris, benefacere ne neglexeris. Eleemosyna enim & fide purgantur peccata. Teipsum castum custodi tanquam Dei habitaculum. Templum Christi constitutus, & organum spiritus sancti existens, scito quomodo te enutrierim. Et si minimus quidem sum, æmulator meus esto, & imitare conuersationem meam. Non enim glorior in mundo, sed in domino. Heronem filium meum moneo, ut qui gloriatur, in domino glorietur, cuius & memini filij desiderabilis, cui custos fiat ille ingenitus Deus & dominus Iesus Christus, non omnibus credere, neq; de omnibus præsumere, ne quis te subintret. Multi enim ministri sunt Satanæ, & qui cito credit, leuis est corde. Memento Dei & nunquã peccabis. Noli esse duplex animo in oratiõe tua, beatus est enim qui non dubitauerit. Credo ergo in patrem domini nostri Iesu Christi, & in unigenitum filium eius, quia ostendit mihi Heronem in sede mea. Ergo adde ad cursum tuum, præcipio tibi coram Deo q̃ est super omnia, & coram Christo præsente, & spiritu sancto, & coram ministrantibus legionibus, custodi depositum meum qđ ego & dominus Christus commendauimus tibi. Et ne indignum te iudicaueris eorum, quæ ostẽsa sunt mibi de te à domino. Commendo ergo tibi eccle-

fiam Antiochenſium. Commendaui uos Polycarpo in domino Ieſu Chriſto. Salutant te epiſcopi Oneſimus, uitus, Damas, Polybius, & omnes à Philippis, unde ſcripſi tibi. Saluta Deo decentes preſbyteros. Saluta ſanctos condiaconos tuos, quos ego enutriui in domino in carne & ſpiritu. Saluta populum domini à minimo uſq; ad maximum ſecundum omnia quæ tibi cōmēdo, ſicut Moyſes Ieſu duci exercitus, & non tibi uideatur oneroſum qđ dictum eſt de te, & ſi tales non ſumus quales illi fuerūt, ſed tamē oramus ut tales ſimus, q̄a filij Abrahæ ſumus. Confortare ergo Hero potenter, & age uiriliter. Tu enim introduces, & educes ex hoc nunc populum domini, qui eſt in Antiochia & non erit ſynagoga domini ſicut oues non habentes paſtorem. Saluta Caſſianum hoſpitem meum, & illam pudiciſſimam eius coniugem, & dilectiſſimos filios eorum, quibus det Deus inuenire miſericordiam apud Deum in illa die miniſtrationis quæ eſt ad nos, quos & commendo tibi in Chriſto. Saluta eos qui ſunt in Laodicia fideles omnes ſecundum nomina in Chriſto. Eos qui ſunt in Tarſo noli negligere, ſed aſſiduè eis intende confirmans eos in euangelio. Mariū epiſcopum qui eſt in Neapoli ſecus Zarbo ſaluto in domino. Intende etiam pudiciſſimæ Mariæ filiæ meæ, quæ eſt abunde doctiſſima, & ei quæ in domo eius eccleſiæ, quæ facta eſt mihi pro anima mea exemplū piſſimarum mulierum. Sanum te & in omnibus prob‹a›b‹i›lem pater

Christi æuo longiore per ipsum unigenitum suum custodiat ad utilitatẽ ecclesiæ. Incolumis in domino ora pro me, ut consummem. Amen.

AD EPHESIOS DE VNITATE EX *Smyrna. Epistola.* XI.

Ephesus ciuitas in Asia ab Amazonibus olim cõdita, sepulchro Ioannis euangelistæ dilectissimi apostoli celebris, à qua & Ephesij.

Ignatius, qui et Theophorus, benedictæ magnitudine repletæ dei patris, & prædestinatæ añ sæcula, ut sit semper in singulari gloria inconuertibilis et adunata, et electa in paßione uera, in uoluntate Dei patris et domini nostri Iesu Christi saluatoris, ecclesiæ beatitudine dignæ quæ est Ephesi in Asia, plurimam in Christo Iesu et immaculato gaudio Salutem.

SVscepi uestrum in domino multum desiderabile nomen quod possidetis natura iusta secũdum fidem et dilectionem in Christo Iesu saluatore nostro, cum sitis imitatores humanitatis Dei, ut uiuificati in sanguine Christi regeneratiõis, charitatis geminum opus cõsummate, audientes me de Syria uinctum pro Christo spe communi confidentẽ oratiõibus uestris ut merear Romæ bestijs dimicare, ut per martyriũ possim discipulus eius esse q pro nobis se ipsum obtulit Deo hostiam et oblationem in odorem bonæ suauitatis. Quoniam ergo suscepi multitudinem in nomine domini Chri

sti in Onesimo dilecto scriptore nostro, uestro autē episcopo, obsecro eum secundum Iesum Christum diligere uos, & uos omnes in concordia eius in ipso esse. Benedictus enim Deus qui uobis talibus talem episcopum donauit habere in Christo. Pro conseruo nostro autē Burro secundum deum diacono uestro & in omnibus benedicto, deprecor permanere eum immaculatum in honore ecclesiæ, et beatissimi episcopi uestri. Crocus uero deo dignus, quem tanq̄ exemplar dilectionis uestræ suscepi, in omnibus me refecit, & catenam meam non erubuit, simul cum Honesiphoro & Burro & Euplo & Phrōtone, quibus refrigeret pater domini nostri Iesu Christi, per quem uos omnes in dilectione habui. Acquisiui uos in omnibus, siquidem dignus fuero. Dignū est enim omnibus modis uos glorificare Iesum Christum qui uos glorificauit, ut in una perfectione perfecti sitis in eodem sensu & in eadem sententia, ut idipsum dicatis omnes de eo ipso, ut sobiecti episcopo & presbyteris secundum omnia sanctificati. Non præcipio uobis quasi aliquis sim. Et si quidem uinctus sum pro nomine Iesu Christi, tamē nec dum consummaui. Nunc enim initium habeo eruditionis, & alloquor uos tanq̄ conseruos. Me autem oportebat à uobis commoneri fide, monitione, patientia, longanimitate, quoniam dilectio non permittit me tacere de uobis, propterea præueni rogare uos ut concurratis dispositioni Dei, quia & Iesus Christus omnia secundum

dispositionem patris agit, sicut & ipse in quodam loco dicit. Ego quæ placita sunt ei facio semper. Ergo & nos oportet secundum dispositionē Dei uiuere in Christo, & æmulari secundum q Paulus ait. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Vnde & uos decet dispositionem pastorum sequi, qui secundum deum uos pascunt. Quod etiam ipsi facitis sapienter à spiritu sancto instructi. Illud ergo digne nominandum & Deo dignum præsbyterium ita coaptatum sit episcopo, quomodo chordæ in cithara colligatæ. Ita & ipsi in concordia & consona dilectione, cuius dux & custos est Iesus Christus. Et qui sunt sigillatim omnes unus chorus fiant ut consonantes facti in unitate, coniunctionem domini in similitudinem morum recipientes, in unitate unū effecti consensu, deo patri & dilectissimo filio eius Iesu Christo domino nostro, secundum q ipse patrem rogans dicit. Da illis pater sancte ut sicut ego & tu unū sumus, ita & hi in nobis unum sint. Vtile est enim uos sine macula in unitate coniunctos Deo imitatores esse Christi, cuius & membra estis. Si ego in paruo tempore talem consuetudinem habui circa episcopum uestrum, quæ non humana sed spiritualis fuit, quanto magis uos beatifico qui pendetis ad eum quomodo ecclesia ad dominum Iesum, & ipse dominus ad deum patrem suum, ut in unitate omnia sibi consonantia sint? Nemo oberret. Si quis nō fuerit intra altare, fraudabitur pane dei.

Si enim unius aut duorum oratio tantam habet uirtutem ut Christus in eis consistat, quanto magis sacerdotis & sancti populi supplicatio consonanter ascendens ad deũ persuadet præstare eis omnes petitiones in Christo? Qui ergo à talibus separatur, & non conuenerit in congregatione sacrificiorum ecclesiam primogenitorũ descriptorum in cœlo, lupus est in grege ouiũ mansuetam demonstrans figuram. Festinate ergo dilectissimi subditi esse episcopo & præsbyteris & diaconis. Qui enim istis subditus fuerit, Christo obedit, qui eis hoc concessit. Qui uero eis non consenserit, Iesu Christo nõ consentit, Qui autẽ filio non consenserit, non uidebit uitam, sed ira Dei manebit sup eũ. Huiusmodi ergo temerarius & horribilis & superbus, qui non est subditus potioribus. Superbis enim (inquit) Deus resistit, humilibus autem dat gratiam. Et iterum. Superbi inique gesserunt usquequaq;. Dicit etiam dominus sacerdotibus. Qui enim uos audit, me audit, & qui me audierit, audiet illum qui me misit, & qui uos spernit, me spernit, & qui me spernit, spernit eum qui me misit. Quando enim uidetis tacere episcopum, plus eum timete. Omnẽ itaq; quem mittit paterfamilias pro sua dispensatione, sic nos oportet suscipere quẽadmodum ipsum q mittit. Ergo episcopum manifeste sicut ipsum dominũ oportet cõtemplari, domino assistentem, prospectorem .n. uerum & acutum in operibus suis regibus oportet aßistere, et

non assistere hominibus infirmis. Ipse enim Onesimus laudat uestram dispensationem, quia oẽs secundum deũ uiuitis, & quia nulla hæresis inter uos habitat. Sed nec obeditis alicui, nisi Iesu Christo uero pastori et doctori, & estis quemadmodum Paulus uobis scripsit, unũ corpus et unus spiritus, quoniã in una spe fidei cõclusi estis. Vnus enim dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus. Vos ergo estote tales, qui à tali eruditi estis, hoc est à Paulo Christifero, et Timotheo. Quidam autem fallaces consueuerunt dolo maligno nomen Christi circũportare, sed aliquanta indigna Deo agentes, et contra doctrinam Christi sapientes, ad interitum suum sibimetipsis cõsemiunt, quos oportet uos tanq̃ bestias declinare. Iustus (inquit) declinans euadet interitum, extraneus etenim atq; alienus erit ab impiorum pditione. Sunt igitur canes muti, non ualentes latrare, rabidi occulte, quos obseruare oportet, insanabilem languorem habentes. Medicus autem noster, est solus uerus Deus ingenitus, & inuisibilis, dominus omnium, unigeniti pater & genitor. Habemus autem medicum etiam dominum nostrum Iesum Christum ante secula filium unigenitum, & in principio uerbum, postea uero & hoimnem ex Maria uirigne. Verbum enim (inquii) caro factum est, incorporalis in corpore, impaßibilis in corpore paßibili, immortalis in corpore mortali, uita in

corruptione, ut de corruptione & morte liberet animas nostras, et sanet eas infusas morbo impietatis, et iniquis desiderijs. Nullus ergo uestrum seducatur, quod & de uobis confido, homines etenim estis. Quando etenim nihil in uobis fuerit quod uos potuerit coinquinare, et tormentum superinducere, secundum Deum uiuetis, et erit Christi subiectio uestra, et ecclesiæ Ephesiorum, quæ est auxiliatrix, et multum amabilis. Carnales enim spiritualia non possunt agere, neq; spirituales carnalia, sicut nec fides ea quæ sunt infidelitatis, neq; infidelitas ea quæ sunt fidei. Vos ergo repleti spiritu sancto, nihil carnale, sed omnia spiritualia agite. Vnusquisq; uestrum perfectus sit in Christo Iesu qui est saluator omnium hominum, maxime fideliuum. Agnoui enim aliquos ex uobis à uia ueritatis discedentes malam doctrinam habere alieni et nequißimi spiritus. Quibus non tribuistis secus uiam seminare zizania, obturantes aures ad non suscipiendum errorem qui ab ipsis est prædicatus, scientes quia huiusmodi spiritus est erroris, non ea quæ sunt Christi sed sua loquens, falsiloquus etenim est. Sanctus autem spiritus non sua propria loquitur, sed ea quæ sunt Christi. Neq; Christus sua nunciat. Sermo (inquit) quem audistis non est meus, sed eius qui me misit. De spiritu sancto dicit. Non enim loquetur à se, sed quæcunq; audierit à me. De se autem patri. Ego te glorificaui super terram, opus per-

fecit quod dedisti mihi ut facerem, manifestaui nomen tuum hominibus. De spiritu sancto ait. Ille me glorificabit super terram, quia de meo accipiet et annunciabit uobis. Ergo uterq; eorum ipsum glorificat, à quo et accepit quod faceret, et ipsum prædicat atq; eius uerba pronunciat. Erroris autem spiritus seipsum prædicat, sua prophetia dicens, sibi placens etenim est, et seipsum glorificat. Acerbus namq; est, plenus existens falsiloquio, seductor, lubricus, superbus, arrogans, uerbosus, dissonus, immensuratus, nigriformis, tumidus, de cuius operationibus liberauit nos IESVS Christus, fundans nos super petram tanquam lapides electos (qui apti sunt ad ædificium dei patris, eleuati in altum à Christo qui pro nobis crucifixus est) confortatos spiritu sancto, in fide introductos, in spe et dilectione eleuatos à terra in cœlum ambulantes immaculate. Beati enim (inquit) immaculati in uia, qui ambulant in lege Domini. Via enim sine errore est Iesus Christus, sicut ipse ait. Ego sum uia ueritas et uita. Deducit autem hæc uia ad patrem. Nemo enim (inquit) ueniet ad patrem, nisi per me. Beati ergo estis uos deiferi, Christiferi, spiritiferi, sanctiferi, templiferi, in omnibus ornati in mandatis IESV Christi, regnum sacerdotale, gens sancta, populus in acquisitionem. In quibus exultans, dignus effectus sum, per quos scribo, alloqui sanctos qui sunt Ephesi, fideles in

Christo Iesu. Gaudeo enim in uobis quia uanitati non intenditis, neq; ea quae secundum carnem sunt diligitis, sed ea quae secundum deum sunt. Sed pro alijs hominibus orate indesinenter. Est enim in illis spes, ut deum mereantur adipisci. Nunquid qui cadit (inquit) nō adijciet ut resurgat? aut qui auertitur non cōuertetur? Cōuertimini ergo ad doctrinam, estote ministri dei, & os Christi. Dicit enim deus. Si abduxeritis praeciosum ab indigno, os meum eritis. Estote ergo ad iracundias eorum humiles, renunciate blasphemijs eorum, uos uero orationi instate, illis errantibus uos stabiles estote radicati in fide. Vincite eorum ferocem consuetudinem per uestram mansuetudinem, & iracundiam per lenitatem. Beati enim (inquit) mites. Nam & Moyses mansuetus supra omnes fuit, & Dauid mitis ualde. Propter quod Paulus monet dicens. Seruum autem domini non oportet litigare, sed mitem esse ad omnes, docibilem, patientem, cū omni modestia corripientem eos qui resistunt ueritati. Nolite festinare, ulcisci uolētes uos. Si reddidi retribuentibus mihi mala, fratres eos faciamus per mansuetudinē. Dicite itaq; his qui oderunt uos, fratres nostri estis, ut nomen domini glorificetur. Imitemur scilicet dominū, cui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur, cum crucifigeretur non contradicebat, sed pro inimicis suis orabat dicens: Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciūt. Cui plus nocetur ampliora

sustineat. Beatus qui abiectus et reprobatus fuerit pro pter nomen domini, ipse etenim uerus est Christi. Videte ne herba diaboli inueniatur in uobis, amara etenim est & salsa. Ergo sobrij estote & casti in Christo Iesu, iam enim nouissima tempora sunt. Reuereamur & timeamus longanimitatem dei, & non simus diuitiarũ aut utilitatum rerum appetitores. Futuram iracundiam plus timeamus quàm præsentem gratiam diligamus, præsens enim gratia est ut inueniamur in Christo Iesu, & in ueritate uiuamus. Extra hoc autem, nec respirare oportet aliquando. Hæc est enim spes mea, hæc exultatio, hæ deniq; indeficientes diuitiæ. In quo & uincula mea à Syria Romam usq; suffero spirituales margaritas, in quib. mihi contingat consummari orationibus uestris, participem passionum Christi communem & mortis eius fieri & à mortuis resurrectionis & uitæ æternæ, quam mihi contingat percipere, ut in sorte Ephesiorum Christianorum inueniar. Qui & cum apostolis semper conuersati sunt in uirtute Iesu Christi, Paulo, Ioanne, & Timotheo fidelissimo. Scio qui sunt & quibus scribo. Ego itaq; minimus sum, & supplex sub periculis & iudicijs & longe constitutus, uos uero consecuti estis misericordiam firmi in Christo. Traditus sum autem propter deũ generi interfectorum à sanguine Abel iusti ad sanguinẽ Ignatij minimi. Pauli enim sancti estis comministri, & testimonium consummatis eius qui est uas electionis.

Sub uestigia eius merear inueniri & cæterorum sancto rum, quando Iesum Christum meruero adipisci, qui sem per in suis orationibus memor sit uestri. Festinate ergo *frequenter accedere, ad eucharistiam & gloriam dei. Quando enim assidue hoc ipsum agitur, expelluntur po testates Satanæ, qui actus suos conuertit in sagittas igni tas ad peccatum. Vestra autem concordia & consonãs fides, ipsius est interitus, et consentaneis eius tormentũ. Nibil enim melius est quàm pacem habere, in qua omne telum euacuatur aereorum & terræstrium spirituum. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinẽ, sed aduersus principatus & potestates, aduersus mun- di rectores tenebrarum harum, aduersus spiritualia ne- quitiæ in cœlestibus.* Ergo nolite uos uulnerare in aliq *contagione diaboli, sicuti & Paulus dicit, habentes in Christum spem et dilectionem, quæ est principium uitæ & finis.* Principium quidem uitæ est fides, finis uero *eius est dilectio.* Ambæ uero simul iunctæ in unitate *factæ hominem dei perficiunt.* Sed & reliqua omnia *quæ in beniuolentia sequuntur consummant.* Nemo *enim fidem annuncians debet peccare, neq; dilectionem possidens debet fratrem suum odire.* Qui enim di- *xit, Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, ip se iterum ait, & proximum tuum sicut te ipsum.* Qui *enim annunciant esse Christum, non ex ijs quæ dicũt tan tummodo, sed ex ijs quæ agunt agnoscuntur.* Ex fructu

enim arbor cognoscitur. Melius est eum igitur tacere & esse, q̃ dicere & non esse, quia non in uerbo est regnũ dei, sed in uirtute. Corde enim creditur ad iustitiã, oris autem confessio fit ad salutem. Bonũ est igitur docere, sed si fecerit ea quæ dixerit. Qui docuerit & fecerit, hic magnus uocabitur in regno cœlorum. Dominus aũt noster & deus Iesus Christus qui est filius dei uiui, primo uidelicet fecit & sic docuit, sicut testatur Lucas, cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Nihil enim latet dominum, sed etiam occulta nostra coram ipso sunt. Omnia ergo faciamus tanq̃ ipso in nobis habitante, ut simus eius templa, & ipse habitet in nobis. Dominus itaque Christus in nobis loquatur, sicut & in Paulo, spiritus sanctus nos doceat quæ sunt Christi respondere. Adiuncti illi nolite errare fratres mei, & ne sitis masculorum concubitores, quia huiusmodi regnum dei non possidebunt. Qui enim habitacula corrumpunt, morti condẽnabuntur. Quomodo non magis qui Christi doctrinam disrumpere conantur, sempiternam damnationem percipient, propter crucem et mortem quam sustinuit dominus Iesus unigenitus dei filius? Cuius doctrinam quicunq; deprauauerit, abiectus et pollutus in gehennam proijcietur. Similiter autem et omnis homo qui spreuerit quod à deo accepit condemnabitur. Qui imperitum pastorẽ secutus fuerit, et falsam gloriam tanq̃ ueram susceperit, particeps Christi esse non poterit. Quæ enim societas lu

ci cum tenebris? aut Christo cum Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? aut templo dei cum idolis? Dico autem & ego, quæ cõmunicatio ueritati ad mendaciũ? aut quæ societas iustitiæ cum iniusticia? aut ueræ gloriæ cum falsa gloria? Propterea unguentum accepit deus in capite, ait ecclesia, ut fragret in incorruptione. Vnguẽtum enim exinanitum nomẽ tuum, propterea adolescentulæ dilexerunt te, attraxerunt te naribus, post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Ne unguatur quis foetore huius sæcli, sancta dei ecclesia nõ captiuetur ab astutia illius, sicut mulier prima Eua. Quapropter cum simus rationabiles, nõ efficiamur stulti. Quare plantationem quã à deo per Christum accepimus, nõ custodimus sed in iudicium per ignorantiam incidimus, ignorantes gratiam quam accepimus, & nescientes perimus, quia Christi Crux infidelibus quidem scandalum, fidelibus autem salus, & uita æterna? Vbi sapiens, ubi scriba, ubi conquisitor, ubi exultatio dictorum. Filius autem dei qui ante secula natus est, & omnia dispositione patris constituit, ipse in utero portatus est à Maria secundum dei dispositionem ex semine Dauid & spiritu sancto. Ecce enim (inquit) uirgo in utero concipiet & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emmanuel. Ipse enim baptizatus est à Ioanne, ut fidelem faceret ordinationem quæ tradita est prophetis à deo, & latuit principem huius seculi uirginitas Mariæ, & partus eius fi-

militer & mors domini. Tria mysteria clamaui in silentio. Dei enim opera nobis manifestata sunt. Stella in coelo fulsit super omnes quæ ante ipsam erant. Et lux eius inæstimabilis & noua atq; peregrina apparuit uidentibus eam. Cætera uero sydera simul cum sole & luna, corusca facta sunt illi stellæ, illa uero superabat omnes splendore suo, & facta est perturbatio, unde fuisset illa nouitas quæ apparuerat. Hinc hebetata est sapientia huius mundi, iniquitas & malitia exterminabantur, maleficia adnullabantur, magica deridebantur, tenebræ & ignorantiæ dissipabantur, & tyranni principatus abolebantur, deo ut homine apparente, & homine sicut deo operante. Sed neq; primo gloria, neq; secundo puritas, sed illa ueritas & conuersatio principatum accepit à deo, perfecta omnia in illo constabant, propter quod meditatus est mortis solutionem. State ergo fratres firmi in fide Iesu Christi, & in dilectione eius atq; resurrectione omnes. In omnibus enim his gratia. In eius nomine congregamini, communiter in una fide dei patris & Christi filij eius unigeniti & primogeniti totius creationis, secundum carnem quidem ex genere Dauid. Eruditi à paracleto, obedientes episcopo, & presbytero impreuaricabili sensu, frangentes panem qui est medicamentum immortalitatis, antidotum non moriendi, sed uiuendi per Iesum Christum in deo, catharticum expellens malum, sit in uobis. Pro animabus uestris ego

efficiar, & eius quem misistis in honorem dñi ad Smyrnam, unde & scribo uobis, gratias agens domino, diligẽs Polycarpum quomodo & uos. Memores estote mei, sicut & uestri Iesus Christus qui est benedictus in sæcula. Orate pro ecclesia Antiochensium, quæ in Syria est, unde & uinctus ducor Rhomam, qui sum ultimus illorum fidelium, unde sum ultimus ego, dignusq; effectus in honorem dei has sufferre catenas. Incolumes estote in deo patre & domino Iesu Christo, communi spe, in spiritu sancto. Amen.

AD ROMANOS DE SMYRNA PER Ephesios. Epistola. XII.

Rhoma (à qua & Rhomani) notior est q̃ ut hystoriæ lucem requirat, Italicarum urbium præclarissima, olim iam orbis caput, & urbs per excellentiam dicta. Et hæc pro communi argumento abunde dicta putentur.

Ignatius, qui & Theophorus, misericordiam consecutæ in magnitudine dei altissimi, patris Iesu Christi unigeniti eius filij, ecclesiæ sanctificatæ & illuminatæ in uoluntate dei (qui fecit omnia quæ sunt secundum fidem & dilectionem Iesu Christi dei & saluatoris nostri) quæ & præsidet in loco regionis Rhomanorum, deo dignæ, eminentia dignæ, beatitudine dignæ, laude dignæ, fide dignæ, fundatæ in dilectione & fide Christi, paternum nomen habenti, spiritiferæ, quam & saluto in nomine do

mini omnipotentis, & Iesu Christi filij eius qui est secun carnem & spiritum, adunatis in mandatis eius, repletis gratia dei inseparabiliter, & ablutis ab omni alieno colore, atq; immaculatis, plurimam in deo patre & domino Iesu Christo Salutem.

DEprecans deum obtinui ut uidere merear dignos uultus uestros sicut plurimum optabā promereri. Vinctus enim in Christo Iesu spero uos salutare, si quidē fuerit uoluntas illius, qui dignum me faciat usq; in finem propositum meū consummare. Illa uero principia bone conuersationis sunt, si quidem per gratiam meruero sortem meam usq; in finē sine impedimento percipere. Timeo enim dilectionem uestram, ne ipsa me lædat, uobis enim facile est quod uultis facere, mihi autem difficile deum promereri, tamē potero si uos peperceritis mihi occasione amicitiæ carnalis. Nolo igitur uos homini placere, sed deo sicuti & complacuistis, nec enim ego habui aliquando tale tempus ut deum promeruissem. Ergo si & uos tacueritis de me, ego efficior dei. Si enim dilexeritis carnem meam, iterum forsitan absoluar. Multum enim mihi præstatis si me offeratis deo, cum iam altare paratum est ut in dilectione chorus effecti cātetis, deo patri in Christo Iesu (quoniam episcopum Syriæ dignum fecit deus inueniri in occidente, ab oriente præmittens suam passio-

nem,martyrem bonum proficiscentem de mundo ad de• um)ut in ipso oriar. Nunquam læsistis aliquem,alios docuistis. Ego autem rogo ut secundum illa firma quæ docti estis ex omni uirtute optetis mihi ut non solum di• car,sed etiam inueniar christianus. Si autem inuētus fue ro,& dici possum et tunc esse fidelis,quando mundo nō comparuero,nihil enim de ijs quæ uidentur æternū est. Quæ enim uidentur(inquit)temporalia sunt,quæ autē non uidentur æterna sunt,non solum in opere,sed etiam in magnitudine. Christianitas enim est quæ oditur à mū do,amatur à Christo,quia non est ab hominib. sed à deo. Si enim essetis(inquit)de mundo,mundus quod suū erat diligeret. Nunc autem quià non estis de mundo,propte rea odit uos mundus,sed ego elegi uos,manete in me. Ego scribo omnibus ecclesijs,& omnibus mādo,quia uo luntarie pro deo morior,si uos non præpedieritis. Ro• go itaq; uos ut non frustra sit in me dilectio uestra. Si• nite me ut bestiarum esca sim,per quam possum deum promereri. Triticum enim dei sum,dentibus bestiarum molar,ut possim panis dei mundus inueniri. Magis au tem blandiamini bestijs,ut mihi sepulchrum sint,& ni• hil de meo corpore relinquant,ut non obdormiens gra• uis alicui inueniar. Non sicut Petrus & Paulus præ cipio uobis. Illi enim apostoli sunt Iesu Christi,ego autē minimus. Illi uero liberi sunt serui dei,ego autem usq; nunc seruus,sed si passus fuero,libertus ero Iesu Christi

& resurgam in eo liber. Nunc disco uinctus nihil mundi concupiscere, aut aliquod uanum. A Syria Romam usq; cum bestijs depugno per terram & mare, die ac nocte uinctus cum decem leopardis, hoc est cum militari custodia, qui ex beneficijs peiores fiunt, in iniustitijs autem eorum magis edoceor, sed nec in hoc quidem iustificor. Vtinam fruar bestijs quæ mihi paratæ sunt, quas & opto mihi ueloces esse ad meum interitum, & allici ut celerius me comedant, ne sicut in alijs territæ sint, & non eos tetigerunt. Et si ipsæ noluerint, ego ipsis uim ingeram, ego urgebo. Ignoscite mihi, ego scio quid mihi expediat. Nunc incipio esse discipulus, nulli æmulor uisibilium & inuisibilium, ut Iesum Christum merear adipisci, ignis, crux, bestiarumq; constantia, abscisio, separatio, confractio, dissipatioq; membrorum, interitus totius corporis, & flagella diaboli omnia in me ueniant ut Iesum Christum merear adipisci. Nihil me iuuant quæ sunt mundi huius, neq; regnum temporale. Bonum enim mihi mori in Christo Iesu, quàm regnare in finibus terræ. Quid enim prodest homini si uniuersum mundū lucretur, animā uero suam perdat? Dominum namq; desidero filiū ueri dei, & patrem Iesu Christi, ipsum utiq; quæro, et illū qui pro nobis mortuus est & resurrexit. Ignoscite mihi fratres, ne mihi impedimenta opponatis ad uitam, Iesus est enim uita fidelium, ut ne uelitis me mori, quia uita mors est sine

Christo. Dei uolens esse,mundo non placeam. Sinite me
puram lucem percipere,illuc perueniens homo dei ero:
Concedite mihi ut sim imitator paßionum dei mei.
Qui enim uult in seipso habere, intelligat quod uolo,
& compatiatur mihi sciens quid sit in me. Princeps
enim mundi huius diripere me uult, & in iudicio dei
mei dirumpere. Nemo ergo de præsentibus uobis auxi-
lietur ei,magis autem mei adiutores estote, hoc est dei.
Nolite dicere Iesum Christum mundum honorantes.
Facinus in uobis non habitet,neq; si uos præsens rogaue
ro,consentiatis mihi,his autem consentite quæ scribo uo
bis. Viuus enim uobis scribo desiderans mori pro Chri-
sto. Meus enim amor crucifixus est, & non est in me,
A qua autē alia uiua manet in me intrinsecus mihi dicēs,
ueni ad patrem,non comedam escam corruptionis, neq;
uoluptates huius mundi desidero,panem dei uolo, panē
cœlestem,panem uitæ,qui est caro Iesu Christi filij dei,
uiui(q natus est in nouißimo ex semine Dauid & Abra
hæ) & potum uolo sanguinem eius, qui est dilectio in-
corruptibilis,& uita æterna. Iam nolo secundum homi
nes uiuere,hoc autem erit,si uos uolueritis, Christo cru
cifigor,quia iam ego non uiuo,uiuit uero in me Christus
Per modica scripta rogo uos,ne mihi obseruetis. Credite
mihi quia Iesum diligo,quoniam & ipse dilexit me, &
seipsum tradidit pro me. Quid retribuam ei pro omni-
bus quæ retribuit mihi? Ipse autem Deus & pater do-

mini nostri Iesu Christi, & ipse dominus Iesus Christus manifestauit nobis hæc omnia, quia uerum dico, & uos simul condeprecamini mecum ut laborem consequar in spiritu sancto. Non secundum carnem uobis scripsi, sed secundum dispositionem dei. Si autem Passus fuero, dilexistis me, Sed si reprobatus fuero, odio me habuistis Memẽtote in orationibus uestris illius qui pro me rectu rus est ecclesiam, quæ est in Syria. Credite domino di- centi: Ego sum pastor bonus, qui uisitauit eam, & sit uestra in eo dilectio. Ego autem & erubesco ex ipsis di- ci. Nõ enim sum dignus esse ultimus aut purgamentum, sed miserabilis sum nunc, donec Deum merear adipisci. Salutat uos spiritus meus, & dilectio ecclesiarum, quæ me susceperunt sicut nomen Iesu Christi. Habentes enim me non q̃si transeuntẽ uiam meã aspiciebant, & per ci- uitatẽ me deducebant. Hæc igitur scribo uobis de Smyr na, per Ephesios beatitudine dignos, Est autem mecum simul cum alijs Crocus desiderabile mihi nomen ex ijs qui aduenerunt de Syria ad Romam in gloria dei. Cre- do uos agnoscere quæ mihi mandastis adhuc proxime cõ stituto. Omnes enim digni sunt deo, & apud uos me oportet requiescere. Scripsi uobis hæc nono Kalendas septembris. Incolumes estote usq; in finem in patientia Iesu Christi. Amen.

Epistolarum diui Ignatij Martyris.

FINIS.

POLYCARPI MARTYRIS SMYRnaeorum episcopi, discipuli Iohannis Euangelistae, ad Philippenses Epistola.

Polycarpus & qui cum eo sunt praesbyteri, ecclesiae dei quae est Philippis, misericordia uobis & pax à Deo omnipotente & Iesu Christo saluatore nostro abũdet.

Ongratulatus sum uobis magnifice in domino nostro Iesu Christo, suscipiens imitabilia uerba dilectionis quam ostendistis in illis qui praemissi sunt, uiris sanctis, decoris uinculis cõnexis, quae sunt coronae electae Deo, illius ueri regni, per dominum nostrum Iesum Christum, & quia firmitas fidei uestrae à principio usq; nunc permanet, & sanctificatur in domino Iesu Christo, qui sustinuit pro peccatis nostris usq; ad mortem, quem resuscitauit deus, dissoluens dolores inferni, quẽ cum nõ uideritis, nunc diligitis, in quem nunc non aspicientes, creditis. Credentes autem, gaudebitis gaudio inenarrabili, & glorificato, in quo multi desiderant introire, scientes quia gratia facti estis, non ex operibus, sed in uoluntate dei per Iesum Christum. Propter quod succincti lumbos uestros, seruite domino cum timore et in ueritate dimisso inani uaniloquio & multo errore: Credite ergo in illum qui resuscitauit dominum nostrũ Iesum Christum ex mortuis, & dedit gloriam & sedem in dextera sua. Huic subiecta sunt omnia, coelestia, et ter

ræstria,et subterranea,cui omnis spiritus seruit,qui uenturus est iudicare uiuos & mortuos. Huius sanguinē reqūrit deus ab eis q̄ nō crediderūt in,eū q̄ et resuscitauit eū à mortuis,q & nos resuscitaturus est in uitā si fecerimꝰ uoluntatē eius, & ambulauerimus in mandatis ipsius,& dilexerimus quæ & ipse dilexit, auocantes nos ab omni iniustitia,hoc est à concupiscentia, ab auaritia, à detractione,à falso testimonio, nō reddentes malū pro malo, aut iniuriam pro iniuria,aut contumeliam pro contumelia,aut maledictum pro maledicto. Mementote q̄ dominus docens dixit: Nolite iudicare ne iudicemini, dimittite & dimittetur uobis,miseremini,& dominus miserebitur uestri. Qua enim mensura mensi fueritis,remetietur eadem,& uobis. Mementote & illius quod dictum est. Beati pauperes spiritu, & qui persecutionem patiuntur propter iustitiam,quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Hæc autem fratres mei non à meipso imperans scribo uobis de iustitia,sed quoniam uos prouocastis. Propterea q̄a neq; ego neq; silis alius mei poterit sequi sapientiā beati & gloriosi Pauli,qui fuit apud uos & uisus est secundum faciem illis qui tunc erant hominibus,qui docuit certißime atq; firmißime uerbum ueritatis,q et absens scripsit uobis Epistolas,ad quas deflectimini ut poßitis ædificari in fide quæ data est uobis,quæ est mater omnium nostrum,subsequente spe,præcedente dilectione,quæ est in deo & in Christo, & in proximo.

Si enim quis horum intrinsecus repletus fuerit mādatis iustitiæ, & habuerit dilectionem, longe est ab omni peccato. Principium omnium malorum est auaritia. Scitote autem quia nihil intulimus in hunc mundum, neq; auferre possumus. Armemur armis iustitiæ, & doceamus nosmetipsos primum ambulare in mandatis domini, & post hæc mulieres uestras in fide quæ data est eis & dilectione, & castitate, amantes suos uiros in omni ueritate & charitate, diligentes omnes æqualiter in omni continentia. Et filios erudite in omni disciplina, & timore dei. Viduæ uero pudicæ circa fidem dei interpellent incessanter pro omnibus, elongantes se ab omnibus diabolicis detractionibus, & falso testimonio, & ab omni malo, cognoscentes seipsas, quia sunt sacrarium dei, quoniam omnia Deus prospicit, & nihil eum latet, neque cogitatio, neq; conscientia, neq; aliquod abditum cordis. Scientes autem quia Deus non irridetur, debemus digne in mandatis eius & gloria ambulare. Similiter diaconi inculpabiles sint in conspectu iustitiæ eius, sicut Dei & Christi ministri & non hominum, non criminatores, neq; detractores, neq; auari, sed omnia tolerantes, in omnibus misericordes, diligentes in omnibus, ambulantes in ueritate domini, qui factus est minister omnium. Huic si placemus in hoc sæculo, percipiemus ea quæ futura sunt secundum q̄ repromisit resuscitare nos à mortuis. Et si digne in eo conuersati fuerimus, & si crediderimus con-

regnabimus cum eo. Iuuenes similiter inculpabiles sint
in omnibus, omnem ignorantiam præuidentes, refrænan
tes se ab omni malo. Bonum est enim abscindi ab omni-
bus concupiscentijs, quoniam omnis concupiscentia ad-
uersus spiritum militat, quia neq; fornicarij, neq; molles,
neq; masculorum concubitores regnum dei poßidebunt,
neq; illicita facientes. Propter quod abstineri oportet ab
omnibus his. Subiecti estote præsbyteris & diaconis si-
cut deo et Christo. Virgines casta conscientia ambulate.
Præsbyteri simplices sint, in omnibus misericordes, om-
nes ab errore conuertentes, omnes infirmos uisitantes,
uiduas, pupillos, & pauperes non negligentes, sed sem-
per prouidentes bona coram deo & hominibus. Absti-
nete uos ab omni iracundia & iudicio iniusto. Longe
ab omni auaritia estote, non cito consentiatis aduersus ali
quem, ne præuaricemur in iudicio, scientes quia debito-
res sumus peccati. Si ergo deprecamur dominũ ut nobis
dimittat, debemus etiam nos dimittere. Ante conspe-
ctum oculorũ domini sumus, & omnes oportet nos asta-
re ante tribuual Christi, & unumquemq; pro se rationẽ
reddere. Seruiamus ergo ei cum timore & reuerentia,
secundum qđ euangelizauerunt nobis apostoli dñi, &
prophetæ annũciauerũt aduẽtũ domini nostri Iesu Chri-
sti. Zelantes bona, abstinete ab scandalis & falsis fratri-
bus, qui in uanum portant nomen domini, qui oberrare
faciunt inanes homines. Omnis enim qui non confite-

tur Iesum Christum in carne uenisse, hic Anntichristus est. Et qui non confitetur mysterium crucis, ex diabolo est. Et q deuiauerit eloquia domini ad propria deside-ria, & dixerit neq; resurrectionem neq; iudicium esse, hic primogenitus satanæ est. Propter quod relinquentes uanitates multorum, & falsas doctrinas, ad illud qđ traditum est nobis à principio uerbum reuertamur. Sobrij simus in orationibus, ieiunia tolerantes, & supplicationibus petentes omnium prosperatorem dominū, ne nos inducat in tentationem, secundum qđ dicit dominus. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Indeficienter autem toleremus propter spem nostram & pignus iustitiæ qđ est Christus, qui sustulit peccata nostra in corpore super lignum, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, sed propter nos oïa sustinuit ut uiuamus in ipso. Imitatores ergo efficiamur tolerantiæ eius, & si paßi fuerimus pro nomine eius, glorificemus eum, hoc enim nobis iudicium posuit de seipso, et nos hoc credimus. Rogo igitur omnes uos insistere uerbo iustitiæ & patientiæ, quam oculata fide uidistis, non solū in beatißimis illis Ignatio scilicet & zozymo & Ruso, sed in alijs q ex uobis sunt, et in Paulo, & in cæteris apostolis, confidentes quia hi omnes qui non in uacuum cucurrerunt, sed in fide & iustitia, & ad debitum sibi locū cum domino, cui & conpaßi sunt, abierunt, quia non hoc seculum dilexerunt, sed eum qui pro ipsis & pro nobis

mortuus eſt,et à deo reſuſcitatus. In his ergo ſtate, & domini exemplar ſequimini, firmi in fide et immutabiles fraternitatis amatores, diligētes inuicē in ueritate ſocia ti, manſuetudinem domini alterutri præſtantes, nullum deſpicientes. Cum poteſtis bene facere nolite differre, q̃a eleemoſina de morte liberat. Omnes uobis inuicem ſub iecti eſtote, conuerſationem ueſtram conſiderantes irre prehenſibilem in gentibus, ut ex bonis opibus ueſtris & uos laudē accipiatis, & dominus in uobis nō blaſphemetur. Væ autem illi per quem nomen domini blaſphematur. Sobrietatē ergo docete omnes in qua & uos conuer ſamini. Nimis contriſtatus ſum pro Valente, qui præſby ter factus eſt aliquando apud uos, q̃ ſic ignoretis locum qui datus eſt ei. Moneo itaq; uos ut abſtineatis ab auari tia, & ſitis caſti, ueraces. Abſtinete ab omni malo. Qui autem in his non poteſt ſe gubernare, quomodo alij pro nunciat hoc? Si quis non abſtinuerit ab auaritia, ab idolatria coinquinabitur; & tanq̃ inter gentes iudicabitur. Quis ignorat iudiciū domini? An neſcimꝰ quia ſan cti mundum iudicabunt? ſicut Paulus docet. Ego autem nihil tale ſenſi in uobis uel audiui, in quibus laborauit beatus Paulus, qui eſtis in principio epiſtole eius, de uobis etenim gloriatur in omnibus eccleſijs, quæ deum ſolæ tunc cognouerant, Nos aūt non dum noueramus. Valde ergo fratres contriſtor pro illo & coniuge eius, quibus det dominus pœnitentiā ueſtrā. Sobrij ergo eſtote et uos

in hoc, & non sicut inimicos tales existimetis, sed sicut passibilia membra & errantia eos reuocate, ut omnium uestrum corpus saluetis, hoc enim agentes, uosipsos ædificatis. Confido enim uos bene exercitatos esse in sacris literis, & nihil uos latet, mihi autem non est concessum modo, ut his scripturis dictum est. Irascimini & nolite peccare. Et sol non occidat super iracundiam uestram. Beatus q̄ meminerit, qđ ego credo esse in uobis. Deus autem & pater domini nostri Iesu Christi, ipse sempiternus pontifex dei filius Christus Iesus ædificet uos in fide & ueritate & omni mansuetudine & sine iracundia, in patientia & in longanimitate & tolerantia & castitate, & det uobis sortem & partem inter sanctos suos, & nobis uobiscum, & in omnibus qui sunt sub cœlo, qui crediturі sunt in dominum nostrum Iesum Christum, et in ipsius patrem, qui resuscitauit eum à mortuis. Pro omnibus sanctis orate. Orate etiam pro regibus & potestatibus & principibus, atq; pro persequentibus & odientibus uos, & pro inimicis crucis, ut fructus uester manifestus sit in omnibus, ut sitis in illo perfecti. Scripsistis mihi & uos et Ignatius, ut si quis uadit ad Syriam deferat literas meas, quas et dedero ad uos si habuerimus tempus oportunum, siue ego seu legatus quem misero ꝑ uobis. Epistolas sane Ignatij quæ trāsmissæ sunt uobis, habeo, et alias quantascunque apud nos habuimus transmisimus uobis, secundum q̄ mandastis q̃ sunt subie-

runt,quemadmodum & alios cernimus hic iam dei con sortio et familiaritate beatos,quia cũ sint ueritatis amatores,ab affectu omni materialium rerum longißime secedunt,& in omni libertate malorum omnium,& amore diuino bonorum uniuersorum pacem diligunt & sanctificationem,atq; ex præsenti uita futuræ primitias sumunt,inter homines angelico more conuersati,cũ omni tranquillitate animi ac denominatione Dei & sanctitate & uirtutibus reliqs. Et te quidẽ non adeo insanus sum ut arbitrer aliquid pati,immo & paßiões corporis hac tantum in parte sentire credo,ut eas solum dijudices. Cæterum qui te iniurijs impetunt,& exilio relegare se euangelij solem putãt non recte,eos iure culpans, cupio his omißis quæ in seipsos peragunt ad bonum conuertantur,& te ad se attrahendo,fiant participes luminis. Nos autem nulla procella,nulla aduersitas priuabit Ioannis clarißimo radio,id quidem consecuturos memoria ac renouatione tuæ uerißimæ Theologiæ. Post paululũ uero(dicam enim et si audax dictu uideatur)tibi charßima societate iungemur. Ero autem prorsus dignior cui fides habeatur,si(quæ tibi præcognita sunt)quæ ex deo didici hæc loquar,quòd scilicet & ex Pathmi custodia dimittẽdus es liber,et in Asiaticã terrã reuersurꝰ. Ilicq; perages boni Dei imitatiões,easq; posteris trades.

Diui Dionisij Epistola ad sapientẽ Polycarpũ.

Dionysius Iesu Christi seruus,Polycarpo episcopo. S.

On ſum mihi equidem cõſcius aduerſus Græcos ſeu alios quoſlibet aliquãdo dixiſſe. Sufficere enim arbitrabar bonis uiris, ſi id qđ uerum eſt ipſum in ſeipſo ut ſeſe habeat & ſcire et eloqui poſſent. Hoc enim quid ſit rite iuxta legẽ ueritatis oſtẽſo, inuiolabiliterque conſtante, quodlibet quòd ſe aliter habeat, et ueritatẽ ſimulet, arguetur, aliudque eſſe, quàm id quod uere eſt, atq; omnino diſſimile, et quòd illud magis uideatur eſſe quàm ſit, deprehendetur. Itaq; ſuperuacaneum eſt ueritatis prædicatorem contra hos illos ue pugnare. Dicit enim uere quiſq; numiſma habere ſe regium, et habet ille fortaſſis quandam (ut ita dixerim) particulam, fallacemq; ueritatis imaginem. Ac ſiquidem iſtud confutaueris, alius rurſum atq; alius eadẽ de re pertinaci intentione contendet. Porro ipſa ueritatis ratione comparata, et rite firmiterq; conſtante atq; ita uim ſuam præferente, ut à nullo prorſus hominũ co argui poſſit, quicquid illud erit quod in aliquo diſſideat, nec ſe ita in omnibus habeat, ipſum ex ſeipſo inſuperabili ſtatui ueritatis obiectum detegitur atq; proſternitur. Hoc itaq; inſtituto rite (ut mihi uideor) uſus non aduerſus Græcos, aut alios quoſlibet diſſerere ſtatui, ſed ſatis eſſe putaui, ſi mihi ex diuina largitate cõtingeret primum, ut de ueritate bene ſentirem, eamq; probe tenerẽ, tum ut de ea quam noſſem uerba cõuenienter facere poſſem. Tu autem aſſeueras ſophiſtam Appollophanem in

me intorquere maledicta, & parricidam appellare, ut qui Græcorum dictis atq; sententijs in eosipsos parum iuste utar. Atqui nos contra uerius obijcere possemus, Græcos potius aduersus diuina, diuinis uti iniustissime, ac nefario scelere per sapientiam Dei diuinæ religionis cultum euacuare moliri. Neq; uero ego quicquam nunc de multitudinis opinione loquor, quæ poetarum fictionibus carnaliter (ut ita dicam) et passibiliter ac perlibenter inhærens creaturæ potius quā creatori famulatur. Verum et ipse Appollophanes, diuinis aduersus diuina nefarie utitur. Nam per hanc rerum scientiam quæ ab ipso philosophia rite nominatur, et à Paulo beatissimio sapientia Dei appellatur, ad auctorem omnium, & eiusmodi quoq; scientiæ parentem, oportebat uiros philosophos subuehi. Ac ne aliorum quàm ipsius opinionem contra institutum meum à ueritate deuiare conuincam, scire atq; intelligere Apollophanes debuit cum sapiens sit nihil unquam cœlestis ordinis ac motus immutari ulla ratione potuisse, nisi auctorem suum à quo & ut esset accepit, & cuius maiestatis potentia continetur, in hoc se incitantem habuisset, qui ut sacra testantur eloquia, facit omnia & transfert. Qua ergo ratione non colit eū quem ex hoc quoq; cognouimus ueraciter esse omnium Deum, admiraturq; ipsius ineffabilem inæstimabilemq; uirtutem, per quam cuncta subsistunt? Quandoquidem sol & luna per summā uim statu omnino mirabili, unā

cum cœlo ut essent prorsus immobiles, ipsius imperio pa ruerunt, atq; ad diei totius mensuram in eisdem signis omnia constiterunt. Erit autem profecto maius atq; mi rabilius, si alia atq; etiam præstantiora quæ continent, ita ferri, quæ uero continentur, non simul acta memoren tur. Et cum item alia quædam dies perpetuo lumine tri plo ferme quàm solet maior effecta est, & cœlũ intra ui ginti horas, quem iam exegerat cursum retrogrediens repetit, dignissimoq; miraculo contrarijs orbitis tanta mora temporis remeat sol, miro atq; insolito cursu mo tum illum annuum uaria temporum dimensione constã tem intra decem horarum spatium contrahit, ipsumq; totum rursus intra decem alias nouam quandã tenens se mitam, conficit. Hoc profecto miraculum Babylonios tunc merito terruit, et absq; pugna Ezechiæ ut qui Deo putaretur æqualis, ac mortalibus cæteris uirtute præsta re, subiecit. Omitto quæ in Aegypto magnifice contige re, & alia quædam signa alibi diuinitus facta. Sola hæc memoro quæ communia sunt atq; cœlestia, & orbi toti atq; omnibus nota. Sed forte dicturus Apollophanes est, hæc uera non esse. Ac istud quidem Persarum sacer dotum monumentis reseruata historia continet, magiq; nunc, usq; triplicis mitri, id est solis memoriam celebrãt. Verum liceat illi sane his per ignorantiam, siue per hæ sitationem fidem non accommodare, Age itaq; illum rur sus aggredere. Quid de illo qui tempore crucis domini

cæ factus est solis defectu, dicturus es? Eramus tunc ambo apud Heliopolim, amboq; simul incidentem mirabiliter soli, lunæ globum notabamus, non enim eiusce coniūctionis tunc aderat tempus. Ipsamq; rursus ac hora nona ad uesperam ad solis diametrum supra naturæ uires restitutam. In memoriam autem illius reuoca & aliud quiddam. Nempe enim ut ipse non ignorat, eam lunæ incidentiam ab oriente cœpisse, & usq; ad solaris corporis finē peruenisse, ac tū demū resilisse notauimus. Neq; uero eadem ex parte ut assolet, & incidentia illa & repurgatio facta est, sed ex aduerso diametri. Hæc sunt q̄ tunc tēporis contigere naturā profecto superantia, ac soli Christo possibilia, qui auctor est omnium, facitq; magna & stupenda, quorū non est numerus. Ista illi si licuerit dicito. Ea si potes Apollophanes argue. Nēpe enim præsens unâ tecū affui, unâ q; aspexi, ac dijudicaui omnia, dignaq; sum admiratione prosecutus. Deniq; tūc nescio quo afflatus spiritu ad diuinationē quoq; prorupit Apollophanes, atq; ad me cōuersus, Hæ, inquit, ò præclare Dionysi diuinarū sunt uicissitudines rerū. Ista interim quantum epistolaris patiebatur angustia dixisse sufficiat. Potes autē ipse ea etiam supplere quæ desunt, ac Deo perfecte offerre hoīem compluribus in rebus sapientē. Fortasse nō dedignabitur mãsuete atq; humiliter discere sapientissimam religionis nostræ ueritatem.

Sequuntur diui patris Antonij Magni, eremicolæ.

Aegyptiaci, Epistolæ septem, Aegyptiaca lingua ab ipso conscriptæ, sed ob sententiarũ pondus à Græcis (ut Diuus Hireronimus attestatur) in usum ipsorum uersæ, & demum ad nos in latinam linguam tralatæ. Quas & ipsius Antonij esse, & ipsum diuinæ sapientiæ non expertem fuisse, magnis testibus & rationibus probat dominus Symphorianus Chãperius Lugduneñ. in præfationibus commentariorũ suorũ easdẽ epistolas à nobis q̃dem impressorũ, sed nunc, ut enchiridij modũ seruemus, prætermittendorũ. Ideo autem ultimæ nunc uisæ sunt ponẽdæ, q̃ ultimo loco scriptæ.

EPISTOLA PRIMA DIVI ANTONIJ merito magni Abbatis sanctissimi, ad fratres suos.

PRimum saluto uos in domino. Existimo aũt animas quascunq; appræhenderit gratia dei uocãtis ad prædicationẽ suã p uerbũ proprium, habere tres modos seu masculos seu fœminas. Quidã enim p testamentariã legẽ et inditũ in eis semel bonũ à prima sui conditione pertingere uerbo dei ad eos morati non sunt, sed prexerunt parati cum eo, sicuti & noster progenitor Abrahã, cui primo q̃a porrexit indaginẽ deus per testamentariã legẽ apparuit dicens, exi de terra tua & de cognatione tua & de domo patris tui, & ueni ad terrã quã ostendero tibi. At ille in nullo hæsitans paratus fuit in uocatiõe. Hic aũt figura erat primæ uiæ huius institutionis, quæ nunc usq; persistit in eis

qui eius sequntur uestigia. Vnde & iterũ si aĩæ sic sustineant, & ita egerint, facile easdem uirtutes assumẽt, eo q̃ parata sint corda earum repleri spiritu dei. Et hæc institutio prima. Huic uero secũda existit de ijs qui audiunt scriptã legẽ testificantẽ eis uniuersa supplicia q̃ peccatorib. præparãtur, & annũciãtẽ de sanctis ꝓmissiõibus ad eos qui proficiunt, q̃bus & per testimonia in scriptæ legis sobria uoluntas existit, & ꝑ hanc q̃sierunt intrare in uocatione uocãtis. Sic et Dauid testificatur dicens, Lex dñi immaculata conuertẽs animas. Et in hoc eodem loco. Declaratio (inquit) sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis. Sed & alia q̃ plurima, de quibus modo non possumus enarrare. Porro tertia institutio est, in qua duris cordibus sæpe inter uitia & in peccati operibus permanentibus aliquotiens benignus deus infert labores ad increpandum, donec sentiant per ærumnã, & pœnitentes ex toto, accipientes & ipsi uirtutes. Quemadmodũ & illi de q̃bus prædixi. Hæ igitur sunt introductiões tres in aĩabus quæ ad pœnitudinẽ ueniunt, donec adipiscãtur gratiam et uocationẽ filij dei. Sed puto q̃ eos primus uocet spiritus qui ingrediuntur ex toto corde certamen, & ordinant semet ipsos ad sustinendum in omni luctatione aduersarij, donec deuincant eum. Præstat uero eis & lenitate in omnibus iuuans eos spiritus, ut indulcentur in illis opera pœnitentiæ. Ponit eis terminos modum quendã pœnitudi-

nis in corpore & anima eorũ usq; quo doceat eas etiã cõ uersionis modum ad conditorem proprium deũ. Necnõ & præbet eis uiolentiæ compulsionem in anima discur rentem & corpore, ut utraq; sanctificari queant, ut eo dem mõ hæreditatem utraq; sumant. Corpus quidem in ieiunijs crebris & uigilijs atq; solertia, ministerijs quoque quæ facit in corpore. Conandum hoc in omni fructi ficatione carnali. Spiritus quoq; pœnitentiæ deductor efficitur, & in istis tentat cũ in his, ne qua sit inimicitia ad conuertendũ forte retrorsum. Tũ uero ille deductor spiritus incipit adapperire animæ oculos ad pœnitentiam exhibendam, & ut sanctificetur etiam sensus, distinctionem intermediam præbet, incipiens doceri à spiritu sanctificare corporis & animæ pœnitentiam, sensu per spiritum edocto deducentem nos ad illud animæ corporisq; agendũ, qui sanctificans omnia ac districtionẽ præbens ut et carnis misceatur fructus ad uniuersa corporis naturalia, ex quib. transgreßio fuit, et adducit unũqdq; corporum naturaliũ ad priorẽ conditionẽ, nõ habens aliquid alienũ aut hostile spiritus. Corpus siquidem redigatur sub potestatem sensus, doctum à spiritu secundum eloquium Pauli. Obculco corpus meum & in seruitutem redigo. Quoniam uero sensus antea semetipsum sanctificat in escis & potationibus à sopore & semel ac simpliciter in cunctis motibus suis, quique & naturalem copulam segregauerat sanctificationi propriæ

Reor autem tres corporis existere motus. In ipso enim est naturale corporis concretum illi, quod tamen non operatur aut efficit aliquid sine animæ uoluntate, nisi quòd iudicat in corpore solum. Nam & alius motus existit ex pastu corporis multorum ciborum ac potuum, ex quibus adinflatio sanguinis orta per escas oppugnat totius animæ corpus epularum sumptione permotum. Ob hoc & Apostolus ait. Nolite inebriari uino in quo est luxuria. Deinde Domino nunciante discipulis suis in Euangelio dicitur. Videte ne quando grauentur corda uestra in esca & potu siue delitijs. Inquirentibus præsertim mensuram sanctificationis debitum est istud efferre. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. Tertius uero motus est spirituum malignorum temptantium per liuorē, ac uolentium flacci diores efficere eos, qui conantur sanctificare semetipsos. Veruntamen si in ijsdem tribus modis sustineat anima semetipsam testimonijs quibus spiritus docuerit sensum, sanctificabitur in utroque ab illo languore triformi. Sin uero dimiserit semetipsum sensus à testimonijs quibus spiritus testificatur ei, tunc maligni spiritus superferunt cōgregationi corporis, et oppugnant illo motu usq; dum anima fatigetur & incipiat requirere, unde auxilium ueniat, conuersaq; reapprehendat spiritus testimonia ac sanetur. Tunc etiam ei dat quód unica sit requies postulanda à deo, & quia sic fit pax eius. Hæc aūt

asserui ad pœnitendum in corpore & anima, & qualiter oportet mundari eam, cumq; sumpserit tale certamē, tunc nuncia spūs adsunt, & incipit discernere et iā ægritudines animales quæ accedunt & per proprias uoluptates. Tunc siquidem erit participatio spūs cum sensu, per custodiam mandatorū quæ ei tradidit, & docet eum curare ommem languorem propriæ animæ, unumquodq; eorum discernens ei permixtione accepta in corpore naturalium ac reliquorum quæ sunt peculiariter ei extra corpus à capite usq; ad pedes, propriam uoluntatem permixtam habens in illis, & oculis quidem terminum ut recte & confidenter conspiciatur, nihil ultra peregrinum gerentes. Deinde ut aures audiant in pace, nec oblectētur amplius obtrectationē ac contumelias spirituales audire, sed potius ut oīm correctionē & miserationē insessurā præ oī desyderent possessiōe. Quoniā in illis ægrotabat prius, deinde rursus ut linguam propriā doceat sanctitatem, quoniam huiusmodi languor insederat ei dudum, ut quibus ægrotabat ex ipsis semper aliquid loqueretur, tradens linguæ promenda organo, ut pote extanti sibi. Hic ergo languor abundantius magnificatus est illi in hoc mēbro quod est lingua. Vnde et Iacobus apostolus testificatur. Si quis uideatur religiosus esse non refrænans propriam linguam, semetipsnm fallit, & huius religio uana est. Idemq; ibi ait. Et lingua parua pars est maculans totum corpus, et alia mul=

ta, quæ non possum adijcere cũcta. Quód si præualuerit sensus sumere ab spiritu, ipse prius sanctificabitur, et tandem perscrutans sermones, tradet quidem propriæ linguæ, sed nihil habentes prauum aut animæ uoluntarium, per quæ uerbum Salomonis implebitur dicentis. Mei sermones dicti sunt à Deo, nec est in illis aliquid prauũ atque perplexum. Idem rursus in alio loco ait. Lingua sapientium sanat, & alia q̃ plurima. Deinde iterum manuum motus intra me si erant aliquando motæ in quibus non oportebat, animæ uoluptatibus, sed nunc ei spiritus unus terminat sensum, ut in sanctitate, in orationib. & misericordijs moueantur, huiusmodiq; opera perficiant. Quin etiam in his illud eloquij compleatur orationum causa prolatum. Eleuatio manuum mearũ sacrificiũ uespertinũ. Idẽ alibi Salomon. Et quia manus fortiũ ditantur. Sicq; postmodum ut ipsam escam uentris & potum emundet, etiam si ad facietatem eis utatur. Aut si aliquãdo illis animæ uoluptas paululum in desyderijs fuerit, cõsyderans q̃ non nulli in facietate escæ uel potus dæmonibus obtemperarint, de quibus spũs p̃ Dauid ait. Superbo oculo & insatiabili corde cũ hoc non edebam. Nam & isti si iterum domini inquisierint sanctitatem, etiam spiritus rursum terminat eis eadem sanctimonia, ut moderate & sufficienter ad sustinendum corpus utantur, & ultra non habeant in eo concupiscentiam aut uoluptatem. Sicq; eloquium Pauli complebitur dicentis. Siue comme-

ditis siue bibitis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite. Deinde & his quæ per cogitationem coitus sub aluo metitur, rursus sensus ab spiritu doctus discretionem tribuit motibus eorum in supra dictis tribus modis, & innititur ad sanctificationem, auxiliatorem spiritum habens. Extinguitur etiam motus ille per uirtutem spiritus pacificantis totum corpus & perimentis totum illum motum. Hoc est uero eloquium quod à Paulo prædictum est Mortificantes menbra uestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, concupiscentiam malam, & quæ deinceps. Sic denuo pedes, qui licet aliquando non erant habentes incolumem gressum, nec secundum deum ambulabant, hos iterum sensus qui sub spiritus fuerit uoluntate ad pergendum ministrare operibus optimis cogit, ut immutatum corpus fiat sub spiritus potestate. Sed æstimo quòd talis habitatio iam acceperit etiam in hæc partem quandam spiritualis corporis, quā acceptura erat in resurrectione iustorum. Hæc uero dixi propter animæ ægritudines, quæ usurpant permixtionem inter naturalia corporis, cum inde anima mouetur in illis, sectatrix effecta malignorum spirituum ut operentur in membris. Sed etiam prædixi q̄ habeat proprie etiam ipsa discretionem horum. Nam superbia languor est eiusdem corporis, iactantia, id est ægritudo est ei extra corpus, Item inflatio odium, inuidia, ira, atq; pusillanimitas, impatientia quoq; ac reliquæ minutiæ horū

Quòd si uero crediderit se deo ex toto corde, tunc benignus Deus tribuit ei spũm pœnitentiæ, & testificatur illi, ut de uno quoq; languore pœniteat. Propter quæ aduersarij prohibent ea tentãtes usurpare sibi, nec sinunt pœniteri. Quæ si sustinuerit obediens, hortantem se spiritũ ad pœnitendũ, creator quoq; illius miserationis uisceribus motus supra labores eius quibus in egestatibus corporeis; id est ieiunijs plurimis, in uigilijs, in meditationibus multis, in uerbo Dei, ac præcibus largis, uel in abdicationibus mundanis, in humilitate, in paupertate spiritus, in quibus cunctis sustinentem, Deus benignus aspiciens & consyderans, & patientiam eius in tentationibus perdurantem miserans, adiuuauit eam.

EPISTOLA SANCTI ANTONII
Abbatis secunda, ad Arsenoitas.

Ntonius omnib. dilectißimis qui sunt in Arsenoite & in parochia eius, uel q cum illis in domino salutem. Vniuersos uos paratos abire ad deũ saluto in domino charißimi à minore usq; ad maximũ, & à mascul' usq; ad fœminas. O filij Israëlitæ, scd'm sensualem ue strã extantiã. Vere etenim filioli grãdis uobis in generatione uestra ꝓmißio, decebat quippe uos ꝓpter eũ q uisitationem uestri fecit, nequaq̃ fatigari certãtes, donec uosmetipsos offeretis sacrificiũ deo in oĩ sanctiõia, sine q̃ nemo poterit hæreditare deũ. Nã ꝓ certo charißimi magnũ est uobis istud, ut ꝓcõtemini de cog-

nitione sensualis extantiæ, in qua non est masculus neq; fœmina, sed substantia tantum immortalis existit, habens quidem principium, finem uero nequaquàm, debitumq; uobis erat cognoscere, et de eo quomodo omnino decide rit in tantam humilitatem, & confusionem eximiam, quæ pertransiens in omnibus uobis aduenit. Igitur quan do substantia immortalis existit non consoluenda corpo= ribus, hanc ob causam deus eandem plagam aspiciens ir= remediabilem effectam, & quia magnificata esset uehe= menter per suam indulgentiam, uisitationem eorum fa= ciens propter propriam bonitatem post aliquantum tem poris legem posuit eis, unde & operatus est per Moy= sen præbendo legem. Et Moses quidem fundauit eis ue= ritatis domum, curare uolens eandem ualidam plagam. Sed perficere nequiuit ædificium domus. Insuper autem & omnis sanctorum chorus collectus in unum petijt pa tris bonitatem de salutari nostro, ut calcaret in terris p nostra cunctorũ salute. Ipso utpote extante nostro mag no et fideli pontifice ac medico uero, qui solus sanare pos set hanc enormem plagam. Vnde et uoluntate patris ex inaniuit semetipsũ propria gloria, deusq; existens formã serui assumpsit, tradens se propter nostra peccata. Et delicta quidem nostra humiliauerunt eum, sed liuore ei9 nos omnes sanati sumus. Quamobrem dilectißimi filioli in domino scire uos uolo quòd pro nostra stultitia elegit stulta, & pro nostra infirmitate formam infirmitatis

assumpsit, ob quam nostram pauperiem effectus est pauper, & ob nostram mortem figuram induit mortis. Ergo quia in his omnibus sustinuit propter nos, uere dico dilectissimi in domino, quia non debemus dare somnum oculis nostris, neq; palpebris nostris dormitationem, postulantes ac perurgentes Dei patris inæstimabilem bonitatem usque quo egrediatur nobiscum, & in hoc requiē habeamus, aduentus Iesu atq; uirtutis, ut obsequamur sanctis, qui nos excolere festinant tempore negligentiæ nostræ, alacritatem animorum dantes ei, ad iuuandum nos in tempore tribulationis nostræ. Tunc enim seminans pariter cum metente gaudebit. Nosse etiam uos cū pio filioli quàm plurimum dolorem meum, quem habeo pro uobis aspiciens grandem illam confusionem quæ super uniuersos aduenit, & considerans multum illum laborem sanctorum omnium atq; gemitum, quem emittūt pro uobis semper ad deum, cernentes laborem proprij conditoris, oēsq; malicias paruipendētes, nec non & decipulas dyaboli, & angelorum eius insidiantiū, iuges ad perditionem nostram. Quoniam etenim portio eorū in infernum habet ire, idcirco & illi uolunt nostrum quoq; studium unà secum attrahere. Vere igitur charissimi in domino sicut prudentibus loquor, ut cognoscatis cunctas opificis nostri dispensationes, pro nobis factas, quæ et uisitationem nostri faciunt per manifesta & occulta prætoria. Nos sumus rationabiles nuncupati, sed gerimus ir-

rationabilem sensum dum ignoramus occultas calliditates, & artes diaboli multiformes, quæ sint, qualesq; noscantur. Quando enim compererint conari nos confusionem nostram cognoscere, & quòd quæramus modum efficatiæ illorum, operantes in nobis, & non tantum ut nõ obediamus malitijs eorum, aut hortamentis quæ dissemi nant in cordibus nostris, sed & nequam plurimi nostrorum, profiteantur studia eorum, ipsi quoq; cognoscentes indulgentiam conditoris q mors his fiat in terris, illis uero sit præparatum hæreditare gehennam propter negligentiam suam. Scire autem uos uolo filioli quòd non desino obsecrans pro uobis Deum nocte ac die, ut ipse aperiat oculos cordis uestri ad prouidendum crebrius occultam malignitatem illorum, quam per singula supra nos effundunt in isto nunc tempore. Quæso etiam ut cõcedat uobis scientiæ cor, ac discretionis spiritum præstet, ut poßitis offerre proprium cor, hostiam sanctam in conspectu patris in multa sanctitate, & sine querela. Vere.n. filioli inuident nobis per omnem horam in suo maligno cõcilio & persecutione q plurima, & malitia sua, nec non & spiritibus erroris siue cogitationibus blasphemis, infidelitatibus nostris quoq; quæ seminantur ab ipsis incordib. ac dolorib. multis, quæ irrogant nobis per omnem horam, animi etiam defectionibus, in quibus per singula labefacere animum non desistunt, in uniuersis quoq; iracundijs suis & obtrectationibus quas docent

nos habere, & aduersus alterutrum, & ut iustificemus nosmetipsos in his quæ facimus, et condemnationem quæ seminatur ab ipsis in mentibus nostris etiam cum existimus singulares, cumq; faciunt nos proximum iudicare, nec tamen ipso extante nobiscum, præsumptionibus siquidem quas ingerunt cordibus nostris, in superbia duri cordis extantes & inuicem spernentes, amaritudinem habentes, omni hora uituperantes alterutrum, & non nos metipsos, opinantes laborem nostrum, & propria constare uirtute, iudices existentes manifestorum, totum intra domum nostram mutante latrone, & in iurgijs atque simultatibus aduersumq; alterutrū affectibus, donec sermonem proprium constare faciamus, ut pareamus in conspectu nostro iustificati animositatem nobis præbentes ac facientes studia, quæ tamen impoßibile est geri. Intempestiue enim facientes nos resolui, ob id quod sumus ex illo, quod emolumenti est uobis. Propter quæ ridere nos faciunt tempore fletus, & flere in tempore risus. Et ut semel atq; simpliciter dixerim, transponunt semper à recta uia in alijs quàm plurimis erroribus, per omnia nosipsos sibimet in famulos redegerunt, quorum tempus non est in propatulo fieri modo. Cumque uero his omnibus corda nostra repleuerint, & inebriati fuerimus illis, tunc indulget Deus quàm diu gerit malitia nostra, ac de reliquo uisitationē nostri faciens resolutione grauißimi corporis huius relin-

quentibus illud, tunc maligna opera quæ gerebamus male,reuelat nobis in corpore pœnæ exposito, quòd induti fuerimus per indulgentiam conditoris. Tunc etiam fiunt nouißima nostra peiora prioribus. Propter quod nolite affligi obsecrantes benignitatē patris,ut semper poßitis habere uobiscum adiutorium eius,doceatq; uos cognitionem sui qui se bene habet. Vere etenim dico uobis nati mei,quia uas istud in quo sumus inhabitantes,in perditionem nobis existit,& domus est plena bellis. Pro certo filioli dico uobis,quòd omnis homo illectus in uoluptatibus suis,& prostratus à cogitationibus proprijs,complexusque à maligno,semianuit in corde, qui congaudet eis & recepit sensu ueluti magna existentia sacramenta in eo quod agit,iustificans semetipsum,huiusmodi anima coexistit malignis spiritib. consiliatrix in malum,corpus quoque illius custodia est horrendorum arcanorum quæ occultat in semetipso. Præualebunt autem aduersus huiusmodi, quoniam non traduxit eos coram omnibus. At nunquid & ipsi nescitis,quòd non huiusmodi capturas habeant? quas nos cognoscentes proculdubio fugiamus. Cæterum & si quæsieris non inueneris peccatum eorū, nec iniquitatem corporaliter manifestam. Corpus enim est animæ recipiens malignitatem eorum, quam cum susceperit,tunc si uelit in ppatulo punit per corpus istud in quo sumus inhabitantes. Nunc itaq; filioli non demus

ei locum ullum, alioquin nobiſmet dei excitabimus iram & illi permiſcentur in domibus noſtris irridentes nos, quoniam hoc nouerunt quod perditionis eſt noſtræ, quæ tamen & ipſa de proximo conſiſtit, ſicuti & uita de ꝓpe. Quis. n. unq̄ deum aſpexit ut uidens congauderet ei, de re tanta apud ſemetipſum, ne forte aufugeret eū, ſed ut adiudicaret, etiam ueluti habitanti in hoc pondere tāto? aut quis aliquando aſpexit dyabolum oppugnantem nos, & prohibentem beneficia adipiſci, aduerſantem nobis & ſtantem in loco corporali ſecreto, ut præuidēs fugeret ab ipſo? Sed illi quidem habitant in occulto, nos autem propalamus eos per ſtudia meliora. Quoniam igitur ex uno creatore ſunt omnes ſecundū ſenſualem extātiam eorum, in fugiendo uero eos à deo & multa diuerſitas eſt, in illis effecta ob diuerſas opationes ipſorum, idcirco autem omnia hæc nomina adiecta ſunt iſtis, propter uniuſcuiuſq; eorum opationem, ideo & nunc quidam ipſorum uocantur archangeli, alij ſedes & dominationes & poteſtates, & Cherubim, Hæc autem eis nomina ſunt addita pro eo ꝙ conditoris proprij cuſtodierunt uoluntatem. Item ob crimen aliorum motum neceſſario fuit nominari etiam iſtos propter malignas adinuentiones ipſorum diabolum & Sathanam. Porro alij nuncupati ſunt dæmones ſpirituſq; maligni, etiam immundi, flatus erroris, princeps quoq; ſæculi huius. Aliæq; complures in eis aduerſitates exiſtunt. Rurſum uero & in ijs qui ob

uiuerūt illis in grauissimo corpore isto, in quo & sumus inhabitantes, & ipsi etiā nuncupati sunt. Quidā quidē Patriarchæ, *alij uero* Prophetæ *& reges ac sacerdotes, non nulli iudices & apostoli, atq; alij multi electi effecti propter egregium motum suum.* Vniuersa *autem hæc nomina adscita sunt eis siue masculi, siue fœminæ ob diuersitates operationis eorum, & iuxta principatum ipsorum, quia ex uno sunt omnes. Propterea ergo quicumq; in pxoximū peccauerit in semetipsum delinquit. Qui & male fecerit proximo, semetipsum efficit malum.* Itidem *qui bene fecerit proximo sibimet hoc facit. Si uero quis erit qui aliquando peccare potuerit in* Deum, *uel quis est qui eum unquàm reficere queat? Quis uero erat qui ei ministrauerit aliquando, aut quis benedicat eum unquàm, ut opus habeat benedictione eius? Quis enim potuit honorare illū ut ipse honorandus existit, uel quis est qui ualeat exaltare eum sicut excelsus habetur? Quamobrem dum sumus uestiti grauissimo corpore isto, alieno inuitamento suscitemus deum in nobis, ut hoc agentes commendemus illam circa nos bonorum uiscerum essentiam.* Non *autem simus nosmetipsos amantes. Si uero, illorum inconstantis portionis erimus.* Nam *qui cognouerit semetipsum uniuersos cognouit.* Ideo *& scriptum est. Qui uocauit ex nihilo ut essent cuncta.* Hoc *autem dicentes significant de sensuali natura quæ occulta est in hoc corruptibili corpore, extante*

in principio increpanda ab eo. Aut qui potuerit diligere semetipsum, nihilo minus diliget omnes. Charissimi filioli mei quæso uos ut nō laboretis neq; fatigemini inuicē diligentes, sed tollite corpus quod estis induti, facite illud altare, superponite desuper omnem deliberationem uestram, omnemq; malignum instructum relinquite in cōspectu domini. Extollite manus cordis uestri ad eum, id est sensus agendorum, & precamini deum ut donet uobis illum inuisibilē & magnum ignem qui descendēs coelitus comedat altare & omnia quæ in eo, uniuersiq; sacerdotes Baalim, qui quidem existunt operationes aduersæ, timeant fugientes à facie uestra, quemadmodū Heliæ prophetæ. Tunc demum uidebitis uestigium hominis in mari adducens specialem imbrem quod est paracleti spūs consolatio. Dilectissimi mei nati in domino filij Israhēlitæ sanctissimi, non opus est beatificari corporū nostrorū uocabula transitura, nec. n. ignoratis charitatem quā hēo in uobis, q̄a non est caritas corporalis, sed spūalis & amans deū. Dilecti in hoc et repleor, q̄ beatitudo uobis facta sit in tēpore isto. Sermo igitur uobis existat iudex, ac nō æstimetis pfectū uestrū institutū. Qd' est ergo obsequiū dei uestrā tantū opationē existere? Sed ē uirtꝰ quædā coopans uobis. Certātes itaq; uosipsos offerre hostiā deo cōtinue prebete coopāti uobis uirtuti et requiē Chrī Iesu. Quoniā unita ē uniuerso sctōrū choro, sed et mihi deterrimo hītāti ī hac lutea et tenebrosa domo. Quā

enim ob causam dissererem uobis, nisi ut requiem exhiberem? Vnde & obsecro ut qa omnes creati sumus unius substantiæ inuisibilis & initium sine fine, unice diligamus alterutrum, quotquot. n. cognouerint semetipsos cognoscent q unius substantiæ immortalis existant. Scire quoque uos uolo q Iesus Christus dominus noster ipse patris uerus est sensus, in quo omnis plenitudo totius naturæ rationabilis effecta est, eorum maxime qui sunt imaginis eius conformes effecti, caput totius creaturæ et corpus ecclesiæ. Nam & idcirco nos omnes menbra sumus in alterutrum & corpus Christi. Nec potest dicere caput pedibus, non uos habeo opus, sed si patitur unũ membrum, totum corpus mouetur cum eo & patitur. Alienatorum uero membrorum corporisq; propria nõ sunt capiti sociata, sed fœditati dedita, propter proprias libidinum paßiones irremediabilis eorum effecta est plaga, qa obliuionẽ acceperunt principij atq; finis. In quo et creaturarum genitor, uisceribus motus pro plaga nostra quæ sanari non poterat, nisi per solam ipsius bonitatem, misit unigenitum nobis, ut per seruitutem nostram, seruitutis assumeret formam, traderetq; se pro peccatis nostris. Et peccata, quidem nostra humliauerunt eum, sed liuore eius nos omnes sanati sumus. Hic congregauit nos ex omnibus regionibus, usque quo resurrectionem cordium nostrorum de terra faceret, docens cunctos nos unius eẽ substantiæ, & membra in alterutrum.

Propterea debemus diligere uehementer, quia quicunq; dilexerit proximum diliget animam propriam. Et hic sermo manifestus sit uobis charissimi nati in domino filij Israelitæ sancti, qui parastis uosmetipsos ad deum ire, offerre uosmetipsos hostiā deo in omni sanctitate, quoniā nec potest hæreditatem capere quispiam sine sanctitate Aut nunquid ignoratis dilectissimi q aduersarij uirtutis, ueritati semper insidiantur. Et idcirco charissimi, obseruate, ne detis oculis somnum, aut dormitationē palpebris, proclamantes ad proprium conditorē die ac nocte, si forte regrediatur uobis adiutoriū ab excelso, quo protegente sint corda uestra & cogitationes in Christo. Nam uere ô filioli in domo sumus latronis inhabitātes, & in uinculis mortis extamus uincti. Pro certo etiam dico uobis quòd nostra negligentia & humiliatio, extranea commotio, non nobis solis est detrimento, sed angelis labor existit, & omnibus sanctis in Christo Iesu, quia nō dum usq; requieuerunt propter nos. Vere nati mei hæc nostra humiliatio illis omnibus tristitia est. Sicut iterum salus & gloriatio nostra lætificationem eis ac requiem omnibus præbet. Vt autem cognoscatis quia benignitas patris non cessat à quo motio facta est, beneficijs fulciens semper usq; in hodiernum diem, ut obnoxios faceret nos proprie morti, quoniam in nostra sumus potestate creati, unde & illi postulant pro nobis semp. Sed scriptum est, Immittit se angelus domini in circuitu

timentium eũ, et liberabit eos. Ergo filioli scire uos uolo ex quo factus mundus usq; nunc uniuersa q̃cũq; extra uir tutẽ fuerũt cõpleta malitia ipsorũ, et ipsi cognoscunt inter filios esse diaboli reputatos, ꝓpterea ꝙ conantur unicuiq; nostrum ingerere ꝓpriã uoluntatẽ. Nã ꝑ certo est ꝙ cum se nouerit diabolus ꝑ superbiã et inanẽ gloriã cœlitus fuiße deiectũ, ideo et illi eos qui ꝑuenerint in magna mẽsura agrediũtur, in primis artifices existẽtes ꝑ supbiã et inanẽ gloriã, ut sint aduersũ se alterutrũ, sciẽtes ꝙ ꝑ ista segregẽt nos à Deo. Et qa nouerunt ꝙ qui dilexerint ꝓximũ diligãt Deũ, ideo et illi cũ sint uirtutis inimici ꝓ priũ seminãt fomitẽ simulationũ in corde nostro, ut possideamꝰ inimicitiã magnã aduersus alterutrũ, nc uel de lõge proximo colloquamur. In totũ uere filioli uolo uos etiã istud cognoscere, esse q̃plurimos q sustinuerĩt maximũ certamẽ in conuersatione sãctißima, sed indiscretio ĩterfecit eos. Vere filioli, qa nõ est tãtũ mirãdũ si negligatis uosmetipsos, quãtum si non discernẽtes ꝓpriũ opꝰ incidatis in mẽsura diaboli, arbitrãtes ꝙ iã uicini dei sitis effecti, & expectantes forte lucẽ, tenebris occupemini. Quid. n. omnino fuerat opus ut præcingẽs se Iesus linteo ac ponẽs peluim inferiorũ sibi lauaret pedes? Sed exẽplũ istud effecit, significãs de conuersuris ad proprium illud supernumq; principiũ. Initium quippe motus supbia existit, quæ facta est in primis. Et ne si rursus post multa cõsistẽs in corde tuo, & in tota aĩa tua, & in toto spiritu

tuo, in tota etiam anima & in corpore toto non poteris hæreditarie capere regnum Dei. Vere filioli mei in domino quæso creatorem meum die ac nocte, à quo & habeo spiritum commendatum, ut aperiat oculos cordis uestri ad cognoscendam dilectionẽ nostram à uobis, quam habeo erga uos, & ut patefiant auditus animæ uestræ ad conspiciendam confusionem propriam. Quisquis etenim cognouerit dedecus suum, hic demum requiret & electam gloriam suam. Et quicunq; cognouerit propriam mortem, iste iterum cognoscet etiam suam æternam uitam. Quasi prudentibus loquor uere filioli, quia timeo ne forte fames nos comprehendat in uia, & in loco quo poteramus diuites fieri si uelimus. Volebam autem uidere uos ad faciem in corpore, sed iam expecto tempus quod est prope, in quo possimus ex ipso nos contuitu alterutrum peruidere, cum aufugerit dolor, tristitia, ac gemitus, cumq; super caput exultatio extiterit uniuersorũ. Erãt et alia multa q̃ uelim dicere, sed si dedero occasionẽ sapiẽti, sapiẽtior erit. Saluto omnes desideratissimos meos natos in domino per nomen.

EPISTOLA TERTIA BEATI ANtonij Abbatis.

Citis gratiã domini nostri Iesu Christi, quòd propter nos paup factus est, cum diues esset ut nos pauptate illi9 ditaremur, seruit9 autẽ illius liberauit nos, & infirmitas eius constituit ualidos.

Stulticia illius nos sapientes effecit. Si tamen iterũ per mortem propriam resurrectionem faciat nostram, ut in hac possimus uocem magnam eleuare dicentes. Tametsi nouimus secundũ carnem. Sed creatura est in Christo noua. Vere charissimi in domino dico uobis quòd iuxta minutias uerbi libertatis in qua cuncti liberi sumus effecti, alia habeo multa quæ dicam uobis, sed non est horum tempus dicendi modo. Saluto interim uos omnes charissimi mei nati in domino, filij Israhelitæ sancti secundum uestram sensualem extantiam. Vere inquam decebat uobis quasi propinquantibus proprio conditori ad inquirendam salutem animarum uestrarum per testamẽtariã legem, licet propter multitudinem malitiæ & malignitatis distinctionem ac libidinum uoluntates refrixerit testamentaria illa lex, animæq; uestræ sensus officio obierint, et idcirco nequaquã potueritis animaduertere sensualem et gloriosam essentiam propter mortem qua corruerunt. Ideoq; scriptum est in scriptura diuina, quòd sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo oẽs uiuicabuntur. Ergo iste est uita totius rationabilis naturæ creatæ in ipso secundum effigiem imaginis eius. Ipse etiam existit sensus uerus patris. Sed imago quidem genitoris inuersabilis est quæ assumpta est, præter illã uobis accidit malitia. In qua & uniuersi mortui sumus. Extra naturam, siquidem est substãtiæ sensualis in Deo. Ergo omnibus inquit extra naturam est. Acquisiuimus

domum tenebrosam ac prælijs plenam. Et in hoc testificamur uobis q̃ totius uigoris scientia deficit à nobis. Ob quam etiam causam aspiciens genitor noster Deus infirmitatem nostram q̃ impossibiles simus effecti gestare ueritatem, ex quo huius rei gratia bonitate propria uenit uisitationem facere creaturarum suarum per ministerium sanctorum. Obsecro uos uniuersos in domino charissimi, ut intelligatis quæ scribo uobis. Quia non dilectionem corporalem habeo in uos, sed charitatem spiritus culturæ Dei. Præparate uosmetipsos ad conditorem uestrum ire. Scindite corda uera & non uestimenta uestra. Et scitote quid possimus restituere domino pro cunctis donationibus quæ dedit nobis, Cuiq; & usq; et hic in ista habitatione memoriam nostri facit propter immensam bonitatem suam & infinitam dilectionē non faciens nobis secundum peccata nostra. Qui & solē usq; fecit ministrare nobis in tenebrosa domo. Lunā quoque ac sidera cuncta iubens deseruire uanitati perituræ propter corporum constabilitionem. Aliasq; uirtutes multas nobis ministrare præfecit. Quas neque uidimus corporis oculo. Quid ergo dicemus? quasi in aliquo boni fraudemur ab eo quod ipse non fecerit nobis? Nunq̃d patriarchæ non passi sunt pro nobis, aut sacerdotes non docuerunt nos? Nunquid prophetæ pro nobis mortui non sunt; Aut apostoli persecutionem non sustinuerunt pro nobis? Nunquid filius dei dilectus non pro nobis om

nibus mortuus est. Ob quæ uniuersa debemus & ipsi properare ad pergendum in omni sanctitate ad proprium conditorem, qui cernens creaturam non posse curare plagam, quæ facta fuerat Iudæis, proprijs uidelicet membris, pater ipse creaturarum sciens infirmitatē sensus eorū est motus uisceribus circa eos, & secundum multam dilectionem suam non pepercit unigenito filio suo, sed ob nostram omnium salutem tradidit eum & propter nostra peccata. Et iniquitates quidem nostræ humiliauerunt eum, liuore autem eius nos omnes sanati sumus. Hic congregauit nos ex omnibus regionibus uerbo uirtutis suæ, donec illam sensus nostri resurrectionem effecerit, docens nos alterutrum existere membra. Docet idcirco uniuersis nobis properantibus ad proprium conditorem exercere habitudines nostras ac sensus officia ad agnoscendam dignitatem, boni maliq; discrimē, ut sciatis omnes illas Iesu dispensationes, quas in proprio dedit affectu, similis nobis factus per omnia excepto peccato. Propter uero multam malitiam nostram districtionemq; malitiæ & grauedinem inconstantiæ nostræ factus est aduentus eius quibusdam quidem stultitia, alijs uero scādalum, alteri parti emolumētum, itēq; alij sapientia & uirtus, porro alij resurrectio & uita. Hoc quoq; manifestū sit uobis, ꝙ aduētus illius factus sit omni mundo iudicium. Ecce enim (ait) ueniunt dies dicit dn̄s, & omnes scient me à minimo usq; ad maximum eorū, et au-

ditum faciã usq; ad extremũ terræ, ut omne os obstruatur, & subditus fiat oĩs mundus Deo. Quia cum cognouissent deum, non ut creatorem proprium glorificauerunt. Et id propter uæcordiam suam, per quã nec potuerunt capere sapientiã eius. Sed unusquisq; nostrũ uendidit semetipsum proprijs uoluptatibus in mala, et ipsis seruus adict9 est. Ob quæ ipse Iesus exinaniuit semetipsum à gloria, formã serui accipiẽs, ut illius seruitus nos liberaret. Stulti fuimus, et in stultitia nostra facinus gessimus. Assumpsit ille habitus stulticiæ, ut nos faceret sapientes. Inopes eramus, et in pauptate nostra oĩs defecerat uigor à nobis. Itẽ ille ob hæc assumpsit inopiæ formã, ut paupertate sua nos in omni sapiẽtia et intellectu ditaret. Non solũ autẽ hæc, sed insup & infirmitatis nostræ figurã assũpsit, ut ppria infirmitate nos robustos efficeret, obediẽs factus patri in omnibus usq; ad mortem, mortẽ autẽ crucis, ut in sua morte & humilitate illam cunctorum resurrectionem efficeret, eumq; destrueret qui mortis habebat imperium, hoc est diabolum. Igitur si pro certo liberabimus nosmetipsos in eius aduentum, profecto inueniemur discipuli Iesu, & diuinæ hæreditatis instituemur hæredes. Charissimi in domino turbor uehementer & moueor in spiritu meo, quòd nominibus amicti sumus, & cunctorum schemata baiulamus in conspectu infidelium gloriantes. Sed metuo ne illud Pauli oraculum impleatur in nobis, quo ait. Habentes formam

Pietatis, uirtutem autem eius negantes, De charitate ue ro quam habeo in uos, oro pro uobis ad deum ut conside retis uitam ueſtram, & hæreditate capiatis ea quæ non uidentur. Nam uerum filioli eſt quòd etiam ſi demus noſipſos ex tota uirtute inquirere deum, nec ſic quidē condigna gratia erit. Id enim inquirimus, quod noſtrū exiſtit, & quod naturale eſt ſubſtantiæ noſtræ. Vere etiam chariſſimi in domino qui in omni ſanctitate para ſtis uoſmetipſos offerre hoſtiam Deo, quia nihil de ijs ꝙ expediebant celabimus uobis, ſed perſpicua facientes te ſtificabimus ea, ꝙ aduerſarij uirtutis ſubripiūt ueritati. Hoc quoq; cognoſcite ſcientes, ꝙ hic qui ſecundum car nem eſt, ſemper inſectetur eum qui ſecundum ſpiritū, & quòd omnis ꝗ uoluerit pie uiuere in Chriſto, perſecutio nem patitur. Propter qđ Ieſus cognoſcens tribulatiōes omnes ac temptamenta ueniens in mundo ad apoſtolos, & ſciens ꝙ per patientiam ſuam reſolueret uniuerſam inimici uirtutem, id eſt idololatriam, cōſolabatur dicēs. Vos tribulationem habebitis in mundo, ſed conſtantes eſtote, quia ego uici mundum. Docebatq; eos dicens, No lite timere mundum, quia omnes afflictiones mundi con dignæ non ſunt ad eam quæ expectatur gloriam. Nam ſi eos qui ante uos fuerunt prophetas inſecuti ſunt, & uos perſequentur, & ſi me oderunt, & uos oderint. Sed confidentes eſtote, quia ueſtra ſapientia ſoluetis om nem inimici uirtutem. De minutia uero uerbi libertatis

in qua

in qua liberati sumus, habeo alia multa dicere uobis, sed si dedero occasionem sapienti, sapientior erit. Opus tamen habemus consolari inuicem exiguis quibusque sermonibus, Quod si uere perspexerit mens, iam nequaquàm egebit loquelæ corporalis mendacio. Gaudeo autem in omnibus uobis dilecti in domino uiri Israëlitæ sancti secundum propriam sensualem extantiam. Quia primum quidem decebat rationabilem uirum cognoscere semetipsum, deinde ut cognoscat ea quæ sunt dei, & uniuersas ipsius gratias, quascumq; semper cũ eo facit. Ac deinceps nouerit, quòd omne peccatum, & totum quicquid querulosum existit, extra naturam est sensualis extantiæ. Deniq; uidens conditor noster nos hæc extra naturã possidere arbitrio liberali in quo hic moriebamur, horum causa uisceribus pro nobis motus propria bonitate uoluit conuertere nos ad illud sine fine principiũ, uisitationem fecit creaturarum non parcens sibimetipsi ob nostram uniuersorum salutem. Tradidit quippe se ꝓ peccatis nostris, & iniquitates quidem nostræ humiliauerunt eum, sed liuore eius nos omnes sanati sumus. Verbo etiam uirtutis suæ congregauit nos ex omnib. regionibus ad extremum terræ usq; ad ultimum orbis, docens quòd essemus alterutrum membra. Quamobrem si pro certo parauimus nosmetipsos liberos facere in eius aduẽtu, scrutetur semetipsum rationabilis homo quid nã possit retribuere Deo pro cunctis donis quæ fecit in no-

bis. Vnde & ego quoq; deterrimus qui hanc descripsi epistolam, expergefactus à dormitione mortis, plurimũ illud temporis quod mihi fuit super terram, factum existimo luctum & fletum, lugens quid nam possum retribuere domino pro omnibus quæ fecit mihi. In nullo enim frustrati sumus eorum quæ non perfecerit nobis in humilitate nostra. Angelos etenim suos nobis ministrare fecit, ꝓphetasq; ꝓprios uaticinari præcepit. Apostolos etiam suos nobis euangelizare iußit. Insuper uero illud omniũ insigne est perceptorum, quòd unigenitum suum formã serui fecit assumere pro nobis. Obsecro itaq; charißimi in domino uos, qui sanctorũ existititis cohæredes, ut excitare uelitis proprias mentes in timore Dei. Sermo enim uobis iste sit manifestius, quòd Ioannes quidem præcursor Iesu baptizauerit in remißionem peccatorum propter nos, spiritu autem sanctificati fuerimus in Christo. Præparemus nosipsos nunc in omni sanctitate ad purgandam sensualem mentem nostram, ut simus mundi in baptismate Iesu ad offerendum nosmetipsos hostiã deo. Hic uero paracletus spiritus qui consolatur nos, conuertit rursus ad prĩcipiũ nostrum ad recupẽdas hæreditates proprias, & magisteria eiusdem spiritus consolantis. Huius rei gratia quotquot in Christo baptizati sunt, Christum induti sunt. Nec est masculus aut fœmina. Nõ est seruus aut liber. Omnis etiam lingua corporum destruitur apud illos, accipientibus eis doctrinam sancti

spiritus in tempore quo sument hæreditatem sanctam, & adorabunt patrem sicut oportet in spiritu & ueritate. Manifestus *siquidem sit uobis sermo iste, ne expectare uelitis iudicium futurum in illa præsentia* Iesu. *Iam etenim aduentus illius omnibus nobis iudicium existit.* Scitote *etiam* ꝙ *ommes in se gestantes spiritum.* Re*cipiantur & uestiantur uestimento illo quo sumus exuti, iuxta sensualem nostram extantiam.* Nam *& sæpe fit uox ueniens semper à* Deo *patre ad omnes illos qui in se ipsum gerunt, dicens eis.* Consolamini consolamini po*pulum meum dicit dominus, & sacerdotes loquimini in corde* Hierusalem. Deus *quippe uisitationem continuo fecit creaturarum suarum, manifestans* propriam *bonitatem.*Et *uere charissimi secundum minutias uerbi libertatis in qua liberati sumus, sunt & alia* q̃ *plurima quæ dicantur uobis.* Sed *si dedero occasionem sapienti, sapiẽtior erit.* Deus *autem pacis det uobis gratiam discretionis, ut cognoscatis quæcũq; scribo uobis, quòd mandatũ sit domini.* Custodiat *uos idem totius graciæ* Deus *sanctos in domino usq; ad nouissimum flamen.* Oro *autem* Deum *semper pro omnium uestrum salute in* Domino *dilectissimi.* Gratia *domini nostri* Iesu *Christi cum omnibus uobis.*

Amẽ.

EPISTOLA QVARTA SANCti Antonij Abbatis,

Harißimis & honrabilibus in domino salutem. Vere dilectißimi in domino, quia non in uno tempore tantum uisitationem facit deus creaturarum suarum, sed à constitutione mũdi quotquot uenerint ad opificem Deum per testamentariam legem ijs coadest Deus singulis in simplicitate secundum gratiam per spiritum suum. De rationabilibus autem naturis in quibus illud testamentarium refriguit, & officia animorum illorum mortificata sunt, ita ut ultra non inquirant cognoscere semetipsas secundum suam priorem conditionem. Aliæ irrationabiles omnino effectæ, seruierunt creaturæ potius quàm creatori. Idem uero conditor, propria bonitate nostri uisitationem effecit per testamentariam legem, quoniam substantia immortalis existit. Quotquot igitur digni habiti sunt gratia, & cõcreuerunt per suam cardinalem legem, edocti sunt per spiritum sanctũ accipientes filiorum adoptionis spiritum, hi etiam præualuerunt adorare conditorem proprium sicut oportet. De quibus & Paulus ait, quia non perceperint repromißiones propter nos. In sua uero impartibili dilectione uolens ipse cunctorum Deus uisitationem facere refrigidationis nostræ ac dispensationis, excitauit Moysen doctorem legis, qui daret nobis legem in litera. Et fundauit ipse nobis ueritatis domum quæ est ecclesia

catholica,quam creauit uolens conuertere Deus ad pri mum initium. Et quia Moyses quidem ædificauit ut præ cedens,idcirco non timebimus asserere eundem latorem legis unum esse ex præcursoribus. Et quia spiritus qui fuerit cum Moyse idem sit operatus & in choro sancto rum,omnesq; petierunt de unigenito Dei. Item Ioannes unus de præcursorib. extat,et ideo lex atq; prophetæ us que ad Ioannē. Regnum cœlorū uim patitur,& uiolen ti diripiunt illud. Præuidentes autem ij qui spiritu ferebantur, q̄ nulla creatura possit curare illam grandissimam plagā,nisi sola beatitudo dei,qui est unigenitus eius, quemq; & destinauit salutem totius orbis,qui & est me dicus magnus potens curare ingentem plagā sua bonitate,pater creaturarum nō pepercit unigenito ꝓpter nos, eum pro nostra uniuersorum salute tradens pro peccatis nostris & pro iniquitatib. Et ipse quidē semetipsum humiliauit,sed illius liuore nos omnes sanati sumus, uerboq; uirtutis suæ congregauit nos ex omnib. regionib. ab extremo terræ usq; ad ultimum orbis faciens resurrecti onem cordiū nostrorū à terra,docuitq; nos alterutrum existere membra. Obsecro ergo uos charissimi in domino ut intelligatis scripta,q̄ dei mandata sunt. Magnum quippe nobis est hoc,ut aduertamus mentē ad formā quā assumpsit Iesus propter nos,eo q̄ per omnia nobis similis fuerit excepto peccato. Decet etiam ut et nosipsi libere mus ipsos nos in eius aduentū, & illius stulticia nos sa=

pientes efficiat, paupertas ipsius ditet, & infirmitas robustos ostendat, & ut ipse omnium resurrectio fiat, destruens eum qui mortis habet imperium. Tunc enim cessabim9 opus habere secundũ carnẽ in Iesu aduentu. Nãq; Iesus cooperatur nobis in bono seruitio usq; quo destruamus malitiam omnem. Tunc quoq; dicet nobis Iesus, Iam non uocabo uos seruos sed fratres. Quãdo igitur sic eos uocauit Deus ut acciperent spiritum filiorum adoptionis, tunc & spiritus sanctus docuit eos adorare patrem sicut oportebat. Vnde & mihi quoq; deterrimo iuncto Iesu tempus istud in quo aduenimus factum est lætificatio, & luctus, & fletus, Quoniã & multi de genere nostro induerunt indumenta pietatis, uirtutẽ uero negauerunt. Quamobrẽ & ego in his quidẽ lætificor q̃ præparauerunt semetipsos liberare in aduentu Iesu, in illis uero lugeo, qui interpellant nomẽ Iesu, & faciunt uoluntates cordis & carnis. Necnon & eos defleo qui intuentes longitudinem temporis pusillanimes effecti sunt, & spoliauerunt se pietatis amictu facti sicut bestiæ. Agnoscãt uero huiusmodi dicentes, Quia iã non uocabo uos seruos sed amicos & frẽs. Quia quæcũq; nota fecit mihi pater manifestaui uobis. Confitentes igitur menteq; agnouerunt semetipsum secundum sensualem suam substantiam dederunt uocem dicentes. Quia & si cognouimus te aliquando secundum carnem, sed nunc iam nõ nouimus. Quique accipientes filiorum adoptionis spiritum exclamauerunt dicentes. Non enim accepimus

ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, ſed accepimus ſpiritum adoptionis in quo clamamus Abba pater. Nunc ergo Deus cognouimus quæcunque donaſti nobis, & ſcimus quoniam filij ſumus & hæredes erimus. Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti. Manifeſtus igitur ſit uobis iſte ſermo, quòd niſi quis præparauerit emendationem propriam, nec creatus fuerit ex tota uirtute, quòd huic aduentus Saluatoris in iudicium fiet. Quibuſdam enim eſt odor mortis in mortem, quibuſdam autem odor uitæ in uitam, propterea quòd in ruinam & in reſurrectionem multorum poſitus ſit in Iſrael & in ſignum contradictionis. Quapropter obſecro uos ne negligatis ſalutem propriam, ſed unuſquiſq; ueſtrum ſcindat cor, & non ueſtimenta, ne forte amicti habitu iniuſto paremus nobis iudicium. Ecce enim iam appropinquabit tempus in quo probentur uniuſcuiuſq; ueſtrum opera. De minutia uero uerbi erant alia quæ ſcriberentur uobis, ſed ſcriptum eſt, Da ſapienti occaſionem & ſapientior erit. Saluto uos omnes in domino à minimo uſq; ad magnum, Deus aũt pacis cuſtodiat uos uniuerſos, chariſſimi.

EPISTOLA QVINTA SANCTI ANtonij Abbatis.

Ntonius dilectiſſimis natis filijs Iſraëlitis ſecundum ſenſualem ipſorum extantiam. Nõ enim neceſſe eſt nominari uocabula quæ

transeunt quia filij estis Israël. Adhuc uere nati mei, dilectio quam habeo in uos non est dilectio corporalis, sed est charitas spiritus culturæ Dei. Propterea autem nec defatigor obsecrans Deum die ac nocte pro uobis, ut possitis cognoscere gratiam quæ concessa est uobis. Quia non in uno tempore uisitationem facit creaturarum suarum, sed à constitutione mundi moderatur Deus proprias creaturas, per generationes singulas, expergefaciens quemque occasionibus quibusdam & gratia. Nunc itaque filioli nolite negligere proclamantes ad dominum die & nocte compellantes benignitatem patris, ut hoc donet uobis adiutorium de cœlo, docens uos usque quo cognoscatis quid in se habeat. Nam uere filioli qui in propria nece consistimus habitantes & in latronis domo & manentes, nec non & mortis uinculis obligamur nunc. Quapropter ne dederitis somnum oculis uestris, nec palpebris dormitationem, offerentes uosmetipsos sacrificium Deo in omni sanctitate, quem nemo hæreditare potest sine sanctimonia. Vere charissimi in Domino manifestus sit uobis iste sermo & id quod bonum est faciatis, in quo & uniuersos reficietis sanctos, alacritatem animorum præbentes, ob sequium angelorum, & lætificationem Iesu. Quoniam nec dum requiē habuerunt propter nos usq; ad hanc horam. Sed et mihi determino hac habitanti in lutea domo eandem lætitiā in spū meo. Vere etenim filioli qa nostrā

incommoditas & inutilitas dolorem eis omnibus præbet, utuntur lachrymis atq; gemitibus pro nobis in conspectu conditoris, & ob hoc cunctorum etiam Deus irascitur super opera nostra maligna propter gemitũ sanctorum, sicuti iterum profectus & emendatio nostrorũ animorum alacritatem præbet choro sanctorum. Et utuntur prece multa atq; lætitia in exultatione coram creatore nostro. Ipse quoq; cunctorum opifex lætatur in operibus nostris, & propter testimonium sanctorum donat nobis charismata immensa. Igitur ut cognoscatis quòd Deus diligat semper propriam creaturã, eo q̃ sit immortalis extantiæ, non est resoluenda corporibus, aspiciens sensualem naturam ipse quòd mortua omnino perrexisset in abyssum, et illud testamentariũ refriguißet. Tum idem Deus propria bonitate eandẽ uisitat ex morte per Moysen ædificare uolens, & magnã curare plagam, & gestiens conuertere eam ad pristinam concordiam. Sed potens discesßit ab eis. Adhuc insuper & omnis prophetarum chorus ædificauerunt supra fundamentum Moysi. Sed nec isti ualuerunt mederi ingentẽ plagam membrorum suorum. Cernentesq; quòd cessasset uirtus eorum, iterato adhuc uniuersus sanctorum chorus collectus in unum orationes refert in conspectu proprij conditoris dicens. Nunquid rhesina non est in Galaad, aut medicus inibi? Quare ergo nõ ascendit sanitas filiæ populi mei? Domine curauimus Babylonem, & nõ

est sanata. Nunc fugiemus ab ea. Petentibusq; cunctis benignitatem patris de unigenito, quòd nisi ipse in terris calcaret, nulla creatura curare posset in genuē plagā, hꝰ rei causa bonitate propria uocem dedit dicens. Fili hominis facito tibi uasa captiuitatis. Voluntas itaq; patris unigenito non pepercit pro nostra omnium salute, sed tradidit eum pro peccatis nostris. Et iniquitates quidem nostræ humiliauerunt eum, sed liuore eius nos omnes sanati sumus. Congregans ipse nos ex omnibus regionibus à summo terræ usq; ad extremum orbis, faciens resurrectionem sensuum nostrorum de terra, & docens nos quòd alterutrum membra sumus. Attendite ergo filioli ne forte illud oraculum Pauli impleatur in uobis: Habentes quidem formam pietatis, uirtutem autem eius negantes. Quamobrem unusquisq; nostrum scindat propriū cor, deflens in conspectu eius dicens. Quid retribuam domino pro ominibus bonis quæ retribuit mihi? Formido iterum filioli ne forte illud eloquium impleatur in uobis. Quæ utilitas in sauguine meo dum descendo in corruptionem? Vere filioli, quia sicut prudentibus loquor, ut intelligatis quæ dico uobis. Quòd nisi unusq; uestrū exuerit omnem puluerē naturæ huiuscemodi materiæ, et abrenūciauerit ei, et omni operationi eius ex toto corde, expāderitq; manꝰ cordis sursum ad uniuersorū prēm, et ipse uisceribus moueatur circa laborem eius, & donet ei inuisibilem ignem, qui comburat omnem immunditiam ab

eo, ac principalem ipſum expurgans tunc ſpiritum ſuum ſanctum faciat habitare uobiſcum, & ſic poßimus habitare patrem ſicut oportet. Nam quàm diu fatiſcimus naturali materiæ, uelut inimici exiſtimus angelorum Dei, atq; ſanctorum eius. Nunc ergo obſecro uos dilectißimi in nomine domini noſtri Ihesu Chriſti, uti ne uelitis negligere propriam uitam, nec confundat exiguitas temporis illud ſine fine tempus, nc pellicula carnis coruptibilis confuſcet regnum ineffabilis lucis, neq; condemnationis locus exitialis in angelis exterminet ſedes. Vere filioli quia anima mea phantaſma patitur, & ſpiritus meus in pauore conſiſtit, quòd uniuerſi nos uelut gurgite immerſi ſumus, & ut ebrij muſto conſiſtimus. Cum unuſquiſq; noſtrum propriæ diſtrahitnr uoluntati, huius dominio ſubiugamur, nolentes attollere oculos noſtros ad cœli gloriam inquirendam, & illam ſanctorum omnium operationem illuſtrem, ipſorum ueſtigijs inhærentes. Vt ergo ſciatis quòd cœli ſancti, ſiue angeli, ſiue ſedes, ſiue Dominationes, ſiue Cherubim, ſiue Seraphim, ſiue ſol, ſiue luna, ſiue aſtra, ſiue Patriarchæ, ſiue Prophetæ, ſiue Apoſtoli, ſiue diabolus, ſiue Sathanas, ſiue ſpiritus maligni, ſiue principes aeris huius, & ne plura dixerim, ſiue maſculus, ſiue fœmina ſecundum principium creaturæ ſuæ ex uno ſunt omnes, excepta ſola perfecta ac beata Trinitate patris & filij & ſpiritus ſancti. Propter bonum uero quorundam motum opus fuit,

ut deus horum nomina uocitaret, & secundum studia ipsorum, his qui amplius profecerunt atribuit superexcellentem gloriam dignitatis.

SEQVITVR EPISTOLA SEXTA Beati Antonij Abbatis.

Ebet rationabilis homo paratus esse ut liberet semetipsum in aduentu filij dei, cognoscẽs se esse secundum sensualem suam extantiam. Quia quicunq; cognouerit semetipsum, cognoscet et dispensationem proprij conditoris, uel quæcunque facit in proprijs creaturis. Dilectissimi nobis in domino mẽbra nostra & cohæredes sanctorum, obsecro uos in nomine Iesu Christi facere ut præstet ipse uobis omnibus discretionis spiritum, ad discendum & sciendum dilectionem quam habeo in uobis. Quia non est corporalis dilectio, sed est spiritualis charitas diuinæ culturæ. De nominibus uero corporum nostrorum non opus est nominari ea, pertranseunt enim. Cognoscat autem homo id quod uerum est nomen. Propter quod & Iacob luctante per totam noctem cum Angelo, nomen illi erat Iacob. Mane autẽ facto uocauit nomẽ ipsius Israel, quod est mens uidens deum. Puto etenim non ignorare uos ꝙ aduersarij uirtutis obsideant ueritatem. Vnde nec in uno tantũ tempore deus uisitat proprias creaturas, sed ab exordio mundi. Nonnulli enim parauerunt se uenire ad proprium conditorem per testamentariam ipsius legẽ, edo-

eti ab illo adorare opificem suum sicut oportet. Quoniam uero per passionem infirmitatis & grauedinem corporis ac distinctionem malignam refriguit testamentarium illud, & officia sensus animæ lassauerunt, Idcirco non potuerunt exquirere proprie secundum suam creationem q̃ esset substantia immortalis non corresoluenda corporibus, unde nec præualuit semetipsam liberare in iustitia. Huius rei gratia aggressus est eos deus per scriptam legem, ut doceret eos adorare patrē sicut oportet. Sed quoniam deus unus existit, & secundum sensualem essentiam in idipsum est unitas, sit iste uobis sermo manifestus, q̃ omnis locus in quocunq; non fuerit consonantia, illic bella congerunt sibi et iudicia faciunt oriri apud semetipsos. Videns autem conditor q̃ plaga eorum magnificata fuerit uehementer, & opus haberet remediũ Iesu medici ueri (Ipse enim unigenitus creator illorum existit, & ipse curat eos) misit ante se instructorem domus, ac ille nequaq̃ proficiens abijt sibi. Itemq; deus excitauit prophetarũ choros per spiritum suum, quiq; ædificauerunt quidem supra fundamentum Moysi, ueruntamen nec isti quidem potuerunt, sed eodem modo derelinquentes abierunt sibi. Et ipsi cuncti spiritum in se gerētes peruiderunt plagam q̃ insanabilis esset, & quia per nullam creaturarum curari possit nisi per unigenitum, qui sensus est patris, & imago eius existit. Cuius etiam imaginis effigie tota facta est creatura. Agnoscentes

liquido quòd hic saluator & medicus existeret magnus, collecti sunt in idipsum omnes, & retulerunt orationes pro commembraneis suis, qui sumus nos proclamantes ac dicentes. Nunquid rhesina est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare ergo non ascendit sanitas filiæ populi mei? quia curauimus eam, & non est sanata. Nunc ergo ibimus ab ipsis. At ipse deus supereminenti & non simulata dilectione sua affuit nobis per sanctos suos, dicens. Fili hominis facito tibi captiuitatis uasa. Ipse quoq; in forma dei existens nō rapinā arbitratus esse se æqualem deo, semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, & obediens factus est usq; ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & deus illum exaltauit, et donauit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu Christi omne genu curuetur cœlestiū, terrestrium, & infernorum, omnisq; lingua confiteatur, quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. Nunc ergo charissimi, sermo iste sit uobis manifestus, quòd benignitas patris non pepercit unigenito ꝑpter nos, sed tradidit eum propter nostram omnium salutem, tradens ipse semetipsum propter peccata nostra. Et iniquitates quidem nostræ humiliauerunt eum, sed liuore eius nos sanati sumus. Ipse quoq; uerbo uirtutis suæ congregauit nos ex oībus regiōib. ab extremo terræ usq; ad ultimū orbis, faciens resurrectionem sensuum nostrorū & remissionē peccatorum, docens nos alterutrum existere

membra. Obſecro quapropter fratres in nomine Ieſu Chriſti ut cognoſcatis hanc tam magnam diſpenſationem, quòd ſimilis nobis per omnia fuerit excepto peccato. Debet autem uniuerſa rationabilis natura propter quam maxime ſaluator aduenit, ut dijudicaret habitudinem ſuam & ignorantiam proprij ſenſus, diſtinctioneq; dare intermedium mali ac boni, liberari quærens p eius aduentum. Etenim quotquot liberi facti ſunt per illius diſpenſationem hi uocati ſunt ſerui dei. Quod tamen nec dum perfectum eſt, niſi quod tantum in tempore ſuo iuſtum exiſtit, & deducet ad filiorum adoptionem. Nam is ſaluator noſter ſciens quòd appropinquaret accipere ſpiritum filiorum adoptionis, dedit ut etiam cognoſcerēt eum docti à ſpiritu ſancto, quòd aduentus Ieſu factus ſit hominibus iudicium. Vnde & uos chariſſimi in domino cognoſcite uoſmetipſos, ut ad hæc & tempus poſſitis cognoſcere, et parati ſitis offerre uoſipſos ſacrificium deo. Vere chariſſimi in domino, quod tanq̃ rationabilibus uobis ſcribo, & qui potuiſtis cognoſcere uoſmetipſos. Scio enim quòd quicunq; cognouerit ſemetipſum agnoſcet & deum. Qui uero cognouerit deum, agnoſcet et diſpenſationes illius, quas effecit in proprijs creaturis. Manifeſtus quoq; ſit uobis iſte ſermo, quòd non corpoream dilectionem habeo in uobis, ſed charitatem ſpiritus culturæ dei, eius uidelicet dei, qui gloriatur in cōſilio iuſtorum. Parate ergo uoſipſos dum habetis qui pro uo

bis exorent, & postulantes pro uestra salute, ut ignem quem uenit ipse mittere super terram immittat cordib. uestris, ut possitis exercere habitudines uestras. Et det sensuum officia ad cognoscendum discernere malignum à bono, à sinistra dexteram, à substantia in substantiam. Sciens enim Iesus q; imperium diaboli materia facit, aduocans discipulos dixit eis, Nolite thesaurizare uobis super terram, nec soliciti sitis de crastino. Crastinus enim dies solicitus erit de se. Vere fratres scitis q; tempore uentorum prosperitatis, omnis gubernator plaudit sibi in contraria uero quæq; uentorum, omnis gubernator manifestatur. Intelligite ergo tempus in qd' aduenimus quale sit. De minutia autem uerbi libertatis erant plurima quæ dicerentur uobis. Sed si dedero occasionē sapienti sapientior erit. Saluto uos à minimo usq; ad maximum.

EPISTOLA SEPTIMA SANCTI ANtonij Abbatis.

Ntonius omnibus dilectissimis fratribus in domino salutem, non deficio memorās uestri qui estis catholicæ membra. Agnoscere autē uos uolo dilectionem quam habeo in uobis, quia non est corporea, sed est dilectio spiritus culturæ dei. Corporū quippe nostrorum amicitia in substātia & inconstantia est, quæ mouetur sæpe ab extraneis uentis. Cuncti uero, qui timent dominum & custodiunt mandata eius, serui sunt

dei. Sed non est in ipsa seruitute perfectio, nisi quòd tantam iusta tenet, deducēs filiorum adoptionem. Propter quod & prophetæ & Apostoli omnisq; sanctorum chorus deo suscepti ut crederetur ei apostolica prædicatio per uoluntatem patris uincti Christi effecti sunt. Deniq; Paulus ait. Vinctus Iesu Christi uocatus apostolus. Scripta itaq; lex cooperatrix fiat uobis in hoc seruitio usq; quo dominari possimus omni uitio, et perficiamur in optimo ministerio uirtutis per apostolicum mandatum. Quia si prope fuerimus effecti ad accipiendum donum. tunc dicet nobis Iesus. Quia iam non uocabo uos seruos meos, sed amicos & fratres. Quia quecunq; nota fecit mihi pater reuelaui uobis. Quotquot enim proposuerūt edocti sunt per spiritum sanctum, hi cognouerunt semet ipsos secundū sensualem suam extantiam, in ipsa uero sui cognitione proclamauerunt dicentes. Non enim accepimus spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepimus spiritum filiorum adoptiōis, in quo clamamus Abba pater, ut cognoscamus quanta nobis donauerit deus. Quia & filij sumus & hæredes, Hæredes quidem dei cohæredes sanctorum. Fratres dilectissimi, & cohæredes sanctorum, omnis uirtus non est aliena uobis, sed uestra existit. Si tamen inculpabiles sitis à mala uita, Deo autem manifesti. In mala enim anima non intrabit spiritus dei, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sancta quippe est uirtus fugiens ab omni dolo. Vere dile

ctissimi, quia sicut rationabilibus scribo uobis & quasi potentibus cognoscere uosmetipsos. Quia qui semetipsum cognouerit, deum cognouit. Qui uero cognouerit deum, hunc adorare debet sicut oportet. Et charissimi in domino cognoscite uosmetipsos. Quia qui semetipsos cognoscunt, & tempus cognouerunt, qui uero cognouerunt tempus, ij poterunt statuere semetipsos immobiles à diuersitate linguarum. De Arrio uero qui in Alexandria surrexit, & loquitur aliena uerba de unigenito, cui qui est & qui sine tempore est, tempus non adsciuit, & ineffabilis finem inter creaturas non dedit, immobilis immobilitatem non affixit. FINIS.

Hieronymus in libro de Viris illustribus.

Antonius Monachus, cuius uitam Athanasius Alexandriæ Episcopus insigni uolumine prosecutus est, misit Aegyptiace ad diuersa monasteria, apostolici sensus sermonisq; Epistolas Septem, quæ in Græcam linguã translatæ sunt. Quarum præcipua est ad Arsenoitas. Floruit sub Constantino & filijs eius regnantibus.

Augustæ Vindelicorum per Alexandrum Weyssenborn, Anno reparatæ salutis humanæ sesquimillesimo XXIX. *Mense Septembri.*

